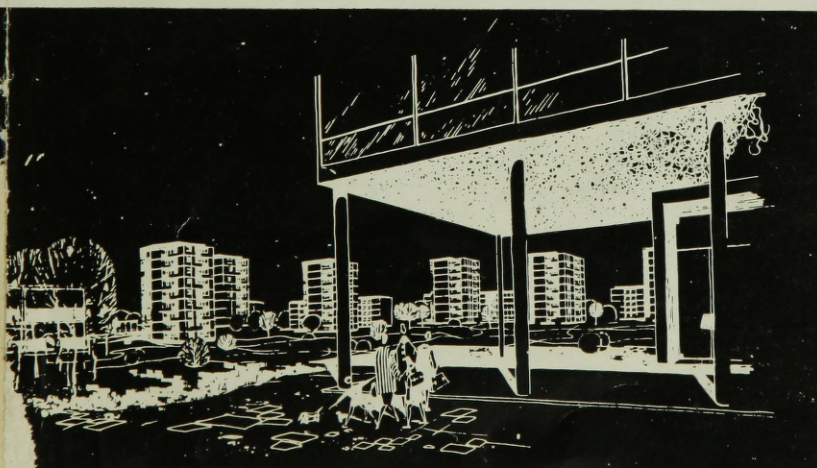

VII. F 1868

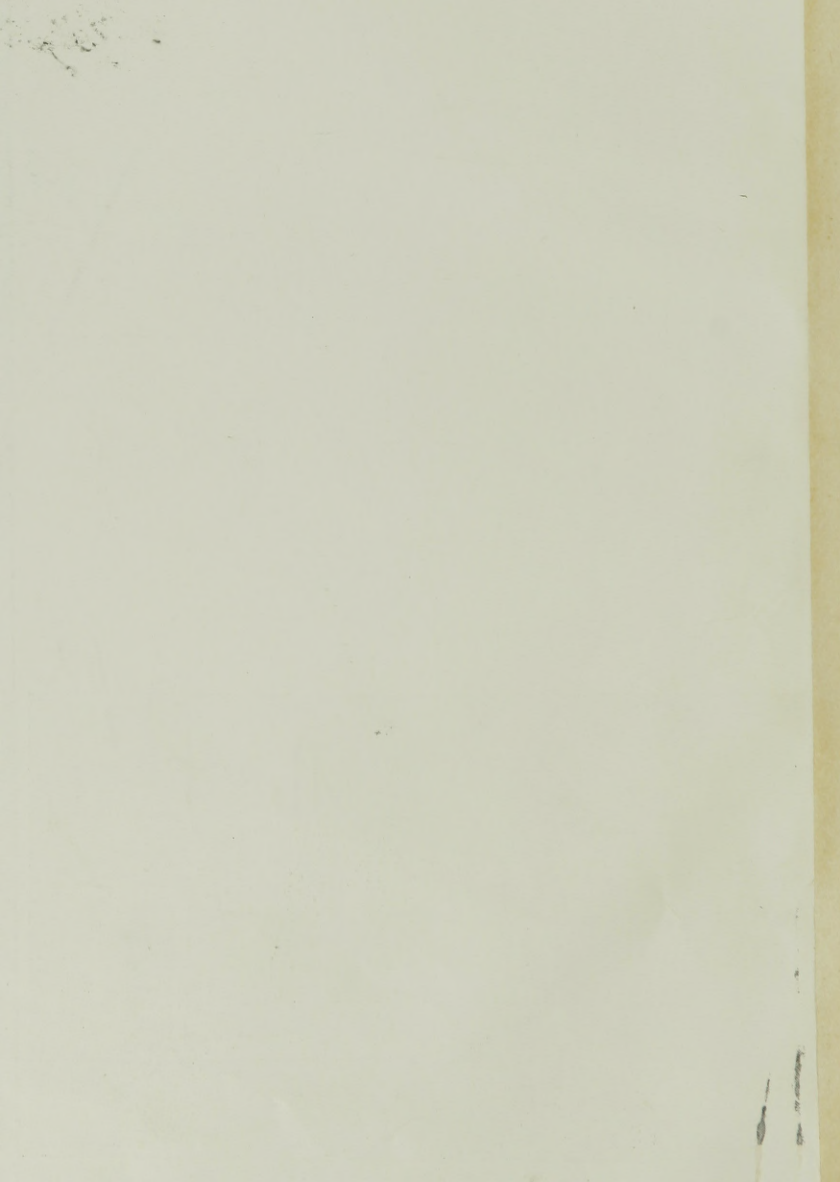
91

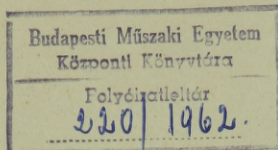
1082

AZ ÉPÍTŐIPARI TUDOMÁNYOS EGYESÜLET FOLYÓIRATA * 1962. 1.

MAGYAR ÉPÍTŐ- IPAR

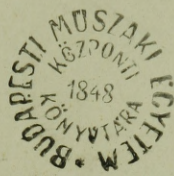

Szemelvények az 1961. évi építkezésekből

Budapesten és vidéken az 1961. év folyamán elkészült lakótelepek, lakóházak, iskolák, ipari létesítmények, közművek stb. egy részét ismertetjük ebben a számban.

Csepeli Papírgyár szociális épülete

Tervező vállalat : IPARTERV.
Építész : Ramocsai István.
Statikus : Gozmány Dénes.
Gépész : Weiszbürg Andor.
Kivitelező vállalat : ÉM 25. ÁÉV.
Építésvezető : Boda László.

Óbudai kísérleti lakótelep P/3. épület

Tervező vállalat : ÉM KÖZTI.

Építész : Kiss E. László.

Statikus : Salamon József.

Gépész : Káldos István, Gyémánt József.

Kivitelező : ÉM 45. Építőipari Vállalat.

Főépítészvezető : Horváth Lajos.

Építésvezető : Gaál Mihály.

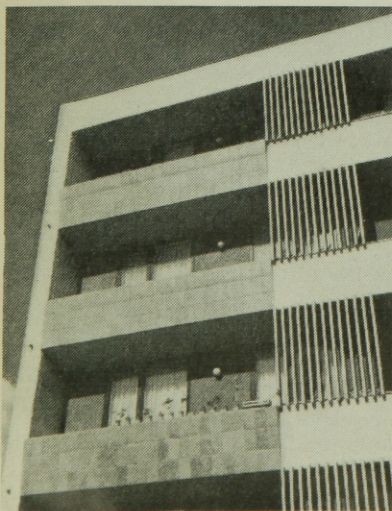
Az elhelyezés az eredeti terv speciális, nyaktagos óvóhellyel és a lakótelepet ellátó transzformátorteleppel bővített variációját vonta maga után. Így a ház a kísérleti lakótelep egyik lényeges városképi pontján a Bécsi u. és a telep tengelyét képező lakóút sarkán áll.

Négyfogatú félszint eltolásos közlépcsőházas kockaház, rendszerében 14 kétszobás 4 férőhelyes és két db másfélszobás 3 férőhelyes lakást tartalmaz, igényes tetőterasszal, mosó, szárító pincerészekkel, gyermek-köcsi tárolóval, kerékpártárolóval és a bejárat közvetlen közelében kuka-edény tartó helyiséggel.

Lakástervezési szempontból úttörő kísérlet történt itt a kislakások olyan megszervezésére, mely a beépített lezárható konyhaberendezésre támaszkodva a két szobát és konyhát adott esetben egy térré tudja összekapcsolni és így lehetőséget ad az eddig csak nagy lakásoknál található közösségi és társaséletet keretezni tudó igényes térkialakítás biztosítására. Így az 52 m² teljes lakásterületű 4 férőhelyes lakásban adott esetben, 43 m² nagyságú kellemesen differenciált térhatású egységes tér áll rendelkezésre. Épületszerkezeti szempontból ennek alapját a lezárható, ízléses, teljesen beépített konyhaberendezés fala és a nagyméretű kétszárnyú, egészében oldalt nyitható üvegajtók képezik. A DNy-i oldali lakások napernyőzését a lakóterületet növelő kényelmes loggiák biztosítják.

Szerkezete félvázaz, Prószéky gerendás betét testes, alul-felül sík födémes, szórt salakgyapot hangszigeteléses rendszerű. Homlokzat-képzés cuppantott és kapart színes kőporos vakolat, nyers beton és cement fröcskölés. Padlóburkolatok márványmozai, nova és hézagmentes padlóburkolat, műkö lépcsőburkolat. Presskies és bádogfedés, üvegbeton felülvilágító.

Az épület az előírányzott hitelkeret betartásával épült meg. Egy lakás átlagára 143 000 Ft, melyben benne van a loggiák és a tetőterasz kiviteli költsége is.

Népköztársaság útja 122. sz. OTP lakóépület

Tervező vállalat: IPARTERV.

Építész-tervező: Edvi Lászlóné.

Statikus tervező: T. Kovács János, Bodor Antal

Gépész tervezők:

Villany: Fürtös Béla.

Fűtés: Wagner Ádám.

Víz: Fazekas József.

Kivitelező vállalat: ÉM 42. sz. Építőipari Vállalat.

Építésvezető: Putz Ferenc.

Építés befejezési időpontja: 1961. március hó.

A lakóépület a Népköztársaság útja zöld övezetében épült, szabadonálló épület. A fogatos elrendezésű, földszint + 4 emeleten helyezkednek el a lakások, az ötödik emelet (fele alapterülettel mint a többi szint), a mosókonyha, szárító és vasaló-helyiséget, raktárt, lift-gépházat foglalja magában. A pincében van a kazánház, salak és széntároló, valamint a lakók pincéje.

Minden emeleten 2 db 2 szobás-hallos és 2 db 1 szobás lakás van.

A lakószobák nagysága:

1 szobásnál = $24,50 \text{ m}^2$

2 szobásnál = $22,00 \text{ m}^2$ és $18,00 \text{ m}^2$

A 2 szobás-hallos lakásoknál a nappali szoba és a konyha között van az étkező-fülke, ami mentesíti a lakószobát az ételszagtól és a házi-asszonynak is megkönnyíti a munkáját. Tekintettel arra, hogy ennek is van ablaka, — több lakó gyermekszobának használja. Az előszobából nyílik a konyha, WC, kamra, a hallból a fürdőszoba. Az egyszobás lakásokhoz fürdőszoba és konyha, előszoba tartozik, a konyhában beépített konyhabútorral.

A lakások központi fűtésűek, a fürdőszobában és a konyhában melegvízzel.

A lakások általában délkeleti déli tájolásúak, a lakószobákhoz loggiákkal, illetve erkélyekkel. A lakószobák naposak, világosak, az erkélyek tágasak, méreteiknél fogva alkalmasak több személy kint tartózkodására, ami a szép zöld környezetben feltétlen indokolt.

Homlokzat és belsők kiképzése: A homlokzat egészen világos csontszínű kőporos vakolat, az erkély és loggia lépcsőházcsoportok fekete színűek. Az erkély és loggiák tömör

mellvédfala narancsvörös romhányi mázas lapburkolat, feketére mázolt vaskeretben.

A fa nyílászáró szerkezetek: fehér tok, citromsárga ajtó, ill. ablak-szárny.

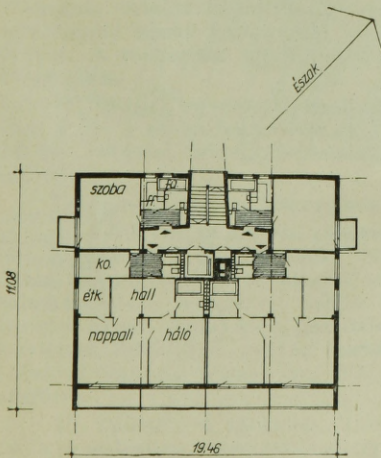
Fém nyílászáró szerkezetek: fekete színűek.

A lépcsőházban, belső előterekben a fröcskölt falak közel fehér színűek, a bejárati előtérben halványzöld-citromsárga-halványiszürkék az oldalfalak, fehér a mennyezet. A mennyezethez besüllyesztve pontszerűen helyezkednek el a lámpatestek.

A lépcsőház üvegfala: a földszinttől a legfelső szintig végigfutó üvegfal, — függetlenül a pihenőtől.

A szintenként levő előterekből nyíló lakás- és egyéb ajtók (szeméttároló, felvonó, fogvasztásmérő-szekrények) naturszínű tölgyfa burkolatúak, fényezve.

Az épület pincével együtt 7 szint, vasbetonváz szerkezet, Bohn fődem. A mestergerendák, pillérek, lakószobákban sehol sem jelentkeznek.

32-esek tere 6. sz. szövetkezeti lakóépület

Tervezés ideje : 1957—58.

Kivitelezés : 1959—60—61.

Tervező vállalat : ÉM Általános Építettervező Vállalat.

Építész : Legány Zoltán, Simon Ferenc.

Statikus : Marossy Ferenc, Péntek Viktor, Szomolányi Ervin.

Gépész : Bálint Gábor, Bölcsházy Gábor, Süle Zoltán, Péter József, Horváth István.

Út-terv : Both Gyula.

Parkosítás : LAKÓTERV.

Kivitelező : ÉM 43. sz. Állami Építőipari V.

Építésszervező : Farkas József.

Épült a háború alatt elpusztult Dohánygyártelkén. A telket a Baross és a Rigó utca, másik két oldalát tűzfalak határolják.

A Baross utca felől az „A” és „B” jelű épület, a Rigó utca felől a „C” jelű épület, míg az udvaron belül a „D” jelű épület nyert elhelyezést.

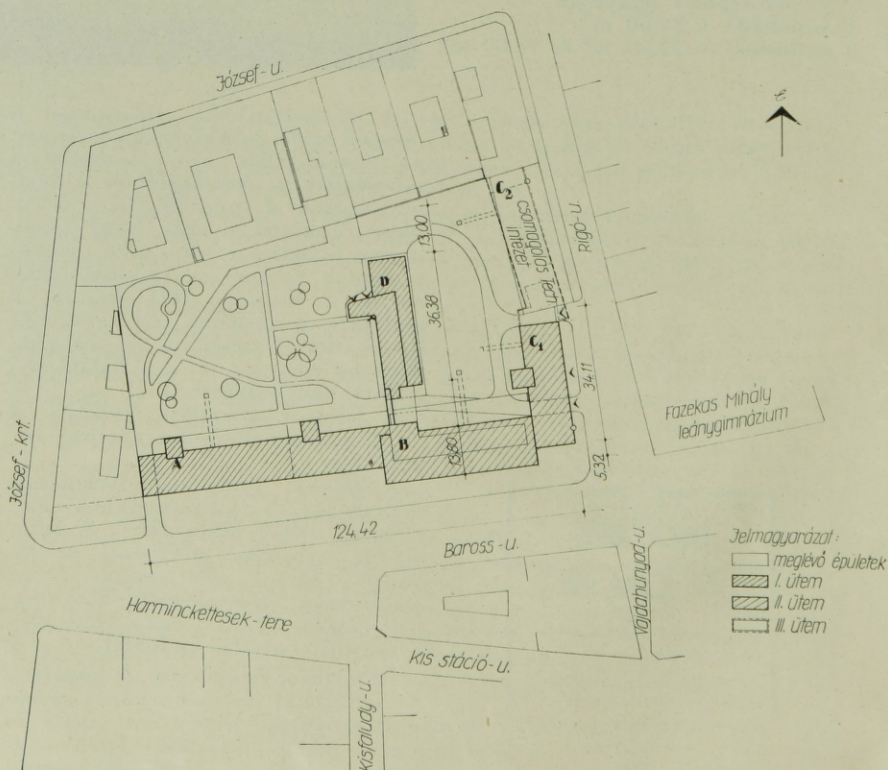
A fenti épületek sorrendben 66, 47, 38, 30 db lakást tartalmaznak, összesen 181 db.

A lakások túlnyomó része $1\frac{1}{2}$ szoba, étkezőkonyhás, de van 1 szoba, garcon és $1\frac{1}{2}$ szoba hallos is.

Minden lakás központi fűtéses, melynek központi kazánháza a „D” épületben van elhelyezve.

Szerkezetileg vb. váz, hosszgerendákon nyugvó előgy. földm., kitöltő falazat.

A földszinten többféle üzlet, valamint körzeti orvosi rendelő kapott helyet.

Budapest Nagy Lajos-király úti lakótelep III/B ütem M₁ M₂ jelű épület

Tervező vállalat: LAKÓTERV.

Építész: Károlyi Antal.

Munkatárs: Ligeti Gizella.

Statikus: Szijjártó Imre, Vasek László, Fazekas Károly (Mélyépterv)

Gépész tervezők: Preisinger Jenő, Szilágyi Márton, Vass József, Tur-

mezei Ödön, Tóth András.

Kivitelező: ÉM 42. sz. Áll. Építőipari Vállalat.

Építésvezető: Tóth István

Beruházó: Fővárosi Építőipari Beruházó Vállalat.

A Nagy Lajos-király úti lakótelep III. ütemének központjában a Fogarasi út déli oldalán kialakult tér hosszanti oldalát képezi a hét emeletes M₁ jelű és a nyaktaggal hozzá kapcsolódó 3 emeletes M₂ jelű lakóépület. A magasház így az egész lakótelep vertikális hangsúlya.

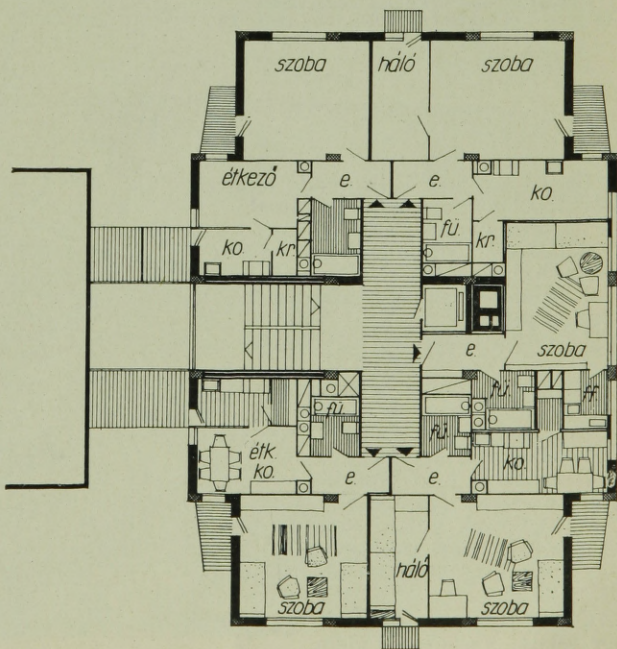
M₁ épület: emeletenként 2 db. 1 szoba étk. konyhás, 2 db. 1 szoba-hálófülkés és 1 db. garzon, összesen 35 db. lakással, lifttel, földszinten cipőbolt és bőrdíszműbolt.

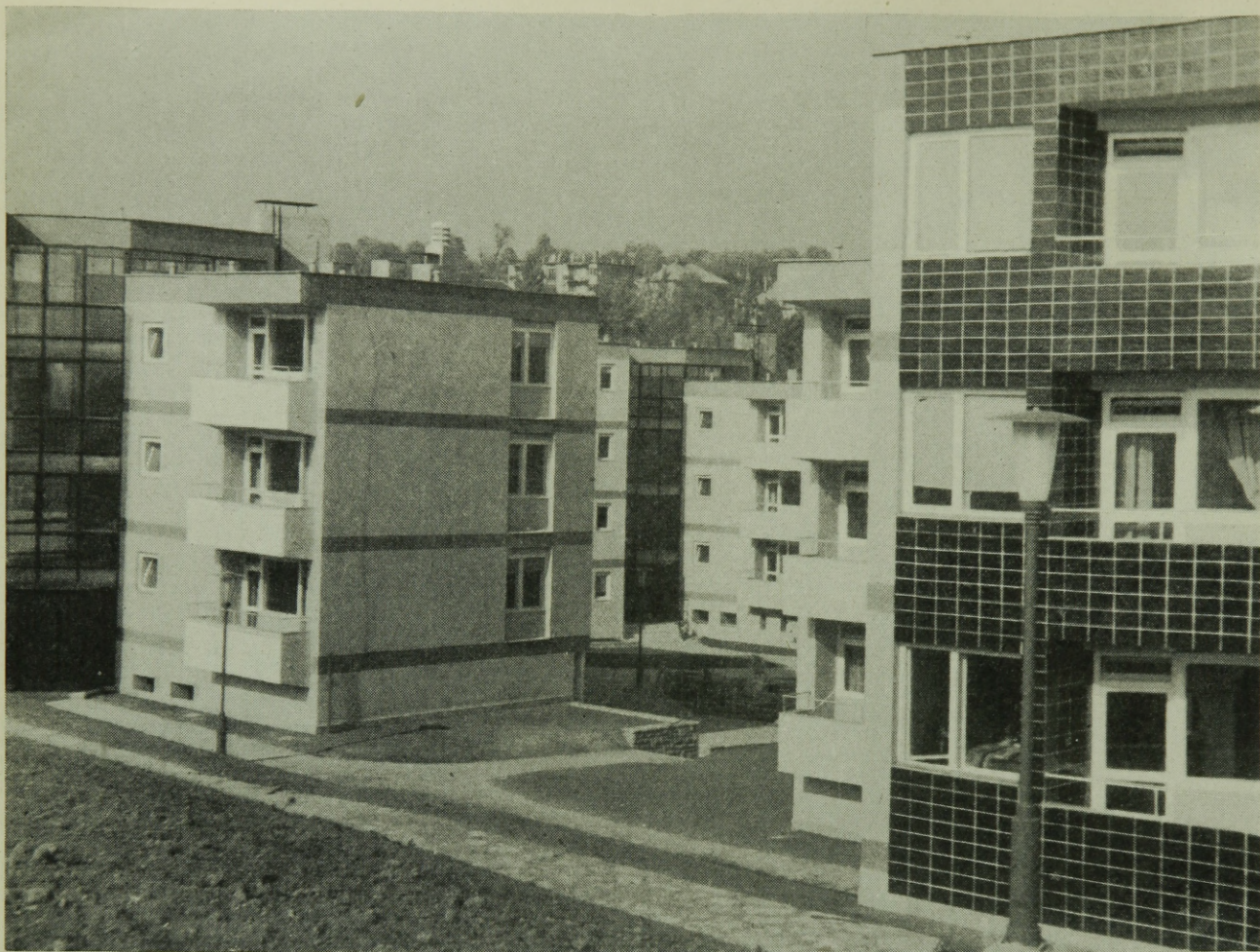
Tetőemeleten: mosókonyhák, szárítók.

Az épület monolit vb. pillérvázaz, Bohn-födémekkel, függőleges kitöltő falazat: 30 cm vtg. „B” kevéslukú falazóelemből. A lakások szobái PVC. burkolattal készültek, a garzon lakás főzőfülkéje beépített berendezéssel. A lakások gáztűzhellyel, fürdőben gáz-bojlerrel, falifűtővel, garzon lakások főzőfülkéi villany-rezszóval vannak felszerelve. Fűtés: központi melegvízfűtés.

M₂ épület: 4 szekciós, 3 emeletes. A téralkotó épületkomplexum szomszédos épületéhez csatlakozó

szekció 4 fogatos, a többi szekció 3 fogatos elrendezéssel. Így minden lakás kedvező D-i tájolású. D-i oldalon loggiákkal, É-i tér felőli oldalon erkélyekkel. Emeletenként 11 db 1 szoba-hálófülkés és 2 db 1 szobás lakással, összesen 42 db lakással. Földszinten: reprezentatív étterem, a kiszolgáló konyhaüzemmel.

**Bp. II. Vérhalom utcai lakótelep
(lakóépület külföldi követségi
tisztviselők részére)**

Tervező: Középülettervező Vállalat (KÖZTI)
Kondoray Gyula építész, Bábkuti Béla és
Csenke Ferenc statikus, Ormandi József
közp. fűtés, Molnár Nándor víz-csat. Szabadi
Imre elektr. Kiss E. Gusztáv kertészeti.
Kivitelező: ÉM 44. sz. Állami Építőipari
Vállalat, Kunsch Vilmos építésvezető.
Az építés időtartama: 1959. X.—1961. IX.

Homlokzat keménykő lábazat, ill.
hódmezővásárhelyi mázas cserép és
nemesvakolat.

A lakótelep 5 azonos épületből áll,
az égtájnak, ill. a terep lejtős adottságainak megfelelően tervezve.

Lejtős terepen 5 db önálló épület
készült, épületenként 9 lakással
(+ 1 házfelügyelői lakás).

A lakások kétszobásak, ill. három-
szobásak személyzeti szobával.

1 épület beépített alapterülete :
290,— m².

1 épület beépített légköbmétere :
4000,— m³.

Párkány magasság : 12,35 ill.
10,85 m.

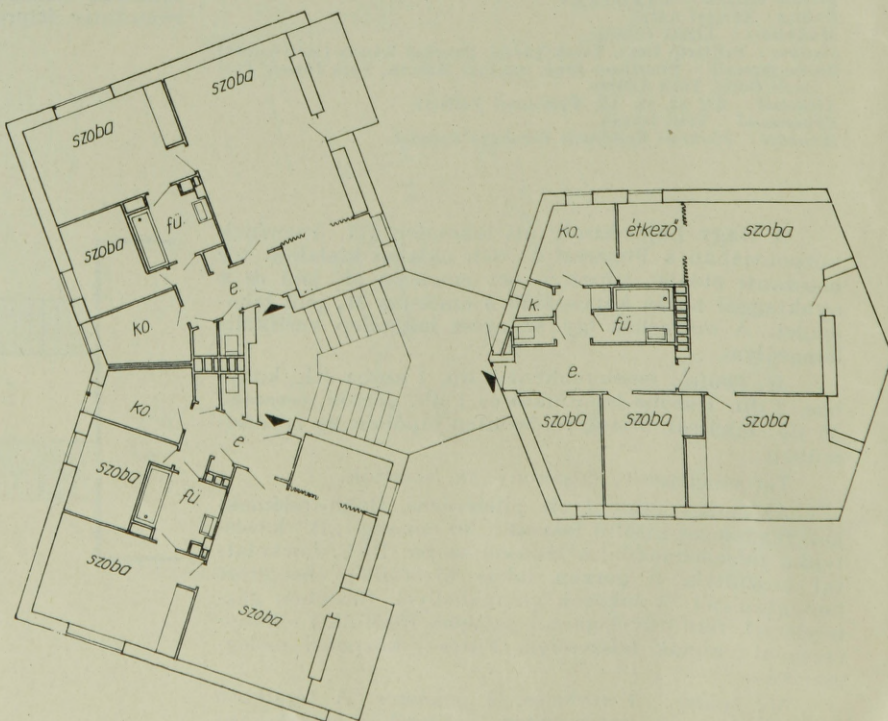
Építési költség : 3 600 000,— Ft.

Lakások száma : 9 db.

1 lakásra jutó építési költség :
400 000,— Ft (garázzsal).

Az épületek külső téglafal-, belső
vb. pillérvázaz szerkezetűek. Alap-
pozás ennek megfelelően sáv-alap
ill. pilléralap.

Födémek Bohn-födémek ill. (alag-
sor felett) vasbeton födém.

Pécs déli városrészén a Kolozsvár utca és környéke erősen foghíjas terület volt. A beépítés módját a részletes városrendezési terv alapján a PTV által készített rendezési terv határozta meg. Az együttes 4 db 3 emeletes, tetőfelépítményes kockaépületet, közöttük a földszinten üzletsort tartalmaz.

Az íves utcavonal szembenlevő oldalán zárt sorban 2 emeletes típus-épületek állnak, az épületek mögött pedig földszintes családi házas régebbi beépítés húzódik.

A lakóépületek két fogatú elrendezésbe két szobás lakásokat tartalmaznak a három emeleti szinten, a földszinten egy db 1 szobás lakás, a tetőemeleten műterem, mosókonyha és szárító nyert elhelyezést. A földszintes összekötő tagokban, melyek az emeletes épületek alá is benyúlnak, húsbolt, patyolat-átvevő, cukrászda, finommechanikai javítóműhely, önkiszolgáló élelmiszerbolt, rövidárubolt és vendéglő sorakoznak fel egymás után.

Az épületek egyszerű, részben nyerstégla, részben fehér kőporos vakolt kivitelűek. A kapcsolt gerébtokos fa nyílászárók és a vasszerkezetű portálok élénk színűek.

A kivitelezés jó minőségű munkát produkált. Különösen a nyerstégla és vésőzött nyersbeton felületek gondos kivitelezése érdemel dicséretet.

Pécs — Kolozsvár u. 20—23 jelű lakóépületek és üzletek

Tervező vállalat: Pécsi Tervező Vállalat.

Építész: Köves Emil.

Statikus: Adonyi Iván.

Épületgépészet: Molnár Miklós, Rétfalvi Lajos, Wirsz János.

Üzletek technológiája és berendezései: Kisszebeni Marcel (KERTI).

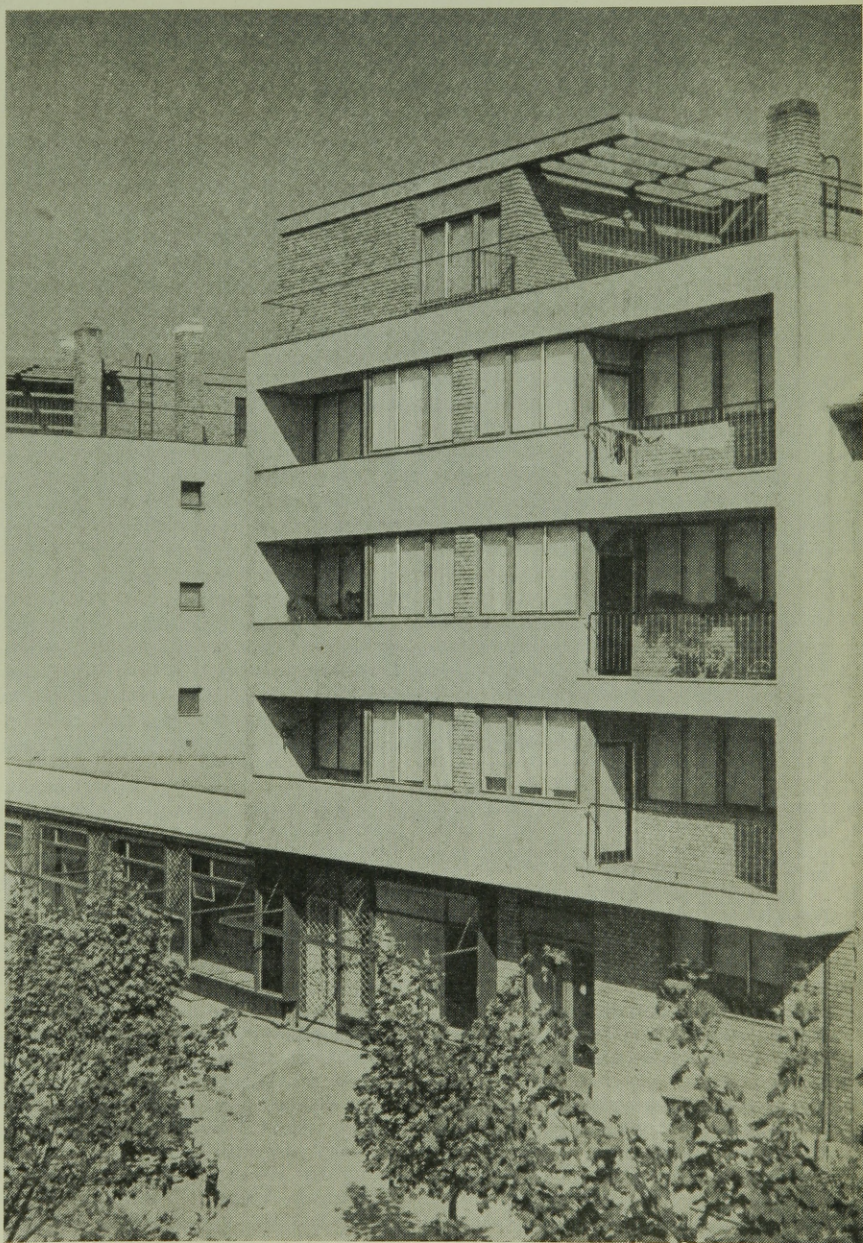
Kisipari (szolgáltató) létesítmények, belső építész: Vida Gyula.

Kivitelező: ÉM Baranyamegyei Állami Építőipari Vállalat.

Építésvezető: Schlillinger János.

Tervezés ideje: 1958.

Kivitelezés: 1959—61.

Kárpát utca 2/a-e OTP. lakóépület

Tervező vállalat: U.VATERV.
Építész: Nagy B. Zoltán és Félix Vilmos.
Statikus: Varga Árpád.
Gépész: Ábrahám Kálmán és Molnár László.
Elektromos: Tüdös Béla és Horváth István.
Kivitelezési idő: 1968. IX. hónótól 1969. VIII. hóig.

Kivitelező: ÉM. 23. sz. Építőipari Vállalat.
Ép. vezető: Pajor János.
Beruházó: Fővárosi Serházó Vállalat — OTP.
Az épület tartalma: 114 db 1, 2, illetve 3 szobás
örszállás.

Beépített alapterület: 1310 m².

Beépített térm²: 35 700 térm².

Kivitelezési költség: 26 500 000,— Ft.

Az épület szép példája az érdeke-
sebb foghíj beépítési problémáknak.
A feladat lényege — a gazdaságos
lakástermelésen túlmenően — az
volt, hogy a régi (1930-as évek elején
készült) részben már megvalósult
városrendezési tervhez simuló olyan
épület létesüljön, amely a mai vá-
rosépítési, esztétikai, gazdaságossági
követelményeket önmagában is meg-
oldja és a meglévő városképhez csat-
lakozva is kielégíti.

Az épület lényegében három tömb-
ből áll: az első a Victor Hugo utcai
csatlakozó szárnyból — ez földszint +
ötemeletes — az általános emeletén
3 db egyszobás lakással; ehhez
csatlakozik a Kárpát utcai második
hosszú tömb — földszint + hateme-
let + manzard — általános emeletén
szintenként 7 db két szoba hallos
(„A” típus) szekciószerű lakással és
1 db hámoszoba hallos lakással,
amely az előző típus felnöveléséből
készült; a harmadik tömb fél szint-
tel eltolva, közbelső lépcsőházzal
csatlakozik az előzőhöz, földszint
+ kilenc emeletes „toronyház”.

ként. A toronyrész a lépcsőház hossz-
tengelyére szimmetrikus. Emeleten-
ként két kisebb („B” típus) és két
nagyobb („C”) kétszoba hallos la-
kással.

Minden lakás erkéllyel, vagy log-
giával rendelkezik.

Az épület vasheton vázrendszerű,
a ritmikusan ismétlődő alaprajzok
tisztá, könnyen felépíthető rendszert
biztosítottak.

Az épületben a normális installá-
ción kívül hőközpont, tömbfűtési
kazánház készült. Nyomásfokozó be-
rendezés és a toronyrészben magas-
háznak megfelelő installáció bizto-
sítja a zavartalan üzemeltetést.

A tervezők az épület külső meg-
jelenésénél egyszerű eszközökkel kí-
vánták az architektonikus hatásokat
elérni. A lábazat egyszerű kőlábazat,
mely fölött az emeletek rétegződését
erősen hangsúlyozták élénk színezés-
sel. Így a tömb alapszíne az ala-
csonyabb tömböknél világos zöld, a
magasabb tömbnél pompeii vörös,
emeletenként világossárga választó
csíkokkal, az erkélyvédek fehérre.

Szeged, Korányi rakparti lakóépület

Tervező vállalat: Szegedi Tervező Iroda.

Építész: Borvendég Béla.

Statikus: Heckenast Kálmán, Pálos Jenő.

Gépész: Vörös Imre, Török János, Oláh Pál,

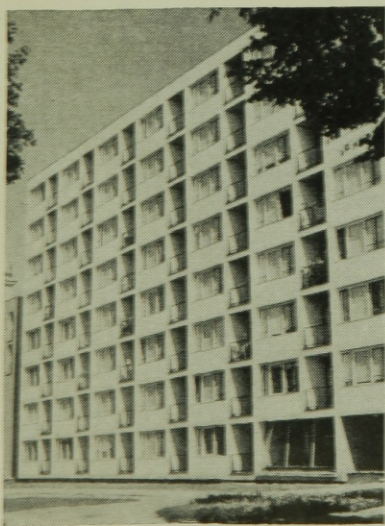
Gyuris Vince.

Kivitelező: Csongrádmegyei ÉM Magasépítő Vállalat, Szeged.

Építésvezető: Zsák Miklós.

Művezető: Tóth István.

Kivitelezés: 1959—1961.

A lakóépület egy korábban félbe-
maradt háztömb befejező tagjaként
létesült, a Somogyi utcában a Révay
utca és Korányi rakpart közötti
telektömbön. Középső szárnya nyole,
a két oldalsó szárnya öt szintes.
A Korányi rakpart felőli szárnyánál
szint eltolás van, ezért ez a szárny
nincs alapincézve.

A Révay utcai szárny egyszobás
garzonlakásokat, a Korányi rakpart
felőli szárny két és félszobás, míg a
főtömeg, a Somogyi utca felőli szárny
egy és félszobás lakásokat tartalmaz,
összesen 78 lakást. Alaprajzi rend-
szere függőfolyosós. Az egyes épület-
szárnyak tömegkapcsolatát a két
lépcsőház biztosítja.

Délnyugatra tájolt lakásoknál a

hálófülke leárnyékolására loggiák
lettek tervezve.

Az épület szerkezeti rendszere két-
lábú, mindkét irányban konzolos
keretváz 30 cm vastag kitöltős
falakkal.

Az épület főbejárata a Tisza-parti
sétányról nyílik. Itt a földszinten
szabadon jelenik meg az épület tartó-
szerkezete. A fölötté levő tömör fal-
síkra nagyméretű bronzlemez plasztika készült.

Az épület fűtését ellátó kazánház
és széntároló különálló épületben az
udvaron nyert elhelyezést.

Beépített alapterület 773.— m²
Beépített légköbméter 17 300 m³
Építési költség 13 200 000 Ft.

Győr, OTP lakóház

Tervező vállalat: ÉM Győri Tervező Vállalat.
Építész: Cserhalmi József.
Statikus: Magyar József.
Gépész: Pék Gyula.
Kivitel: ÉM Győrm. Áll. Építőipari Vállalat.
Ép. vez.: Petrovits János és Bozsóky Sándor.

A lakóépület tömb (A, B, C) három szekcióból áll. Az A. és B. szekció földszint + 5 emelet és tetőemeletes, hossz tengelyével az útra párhuzamosan helyezkedik el, beilleszkedve az 1. sz. főközlekedési útvonal magasfokú beépítettségű utcaképebe. A C. szekció 3 emeletes és hossz tengelyével az A., B. szekcióra merőlegesen helyezkedik el. Ez a szekció jelenleg építés alatt van.

Az A. B. szekcióban egyenként 35—35 lakás, átlagosan 54 m²-es alapterülettel az átlagos lakóterület 37,6 m². A lakások központi fűtésűek, teljes közművesítéssel és az OTP által kiadott előírások értelmében igényes kivitelben készültek.

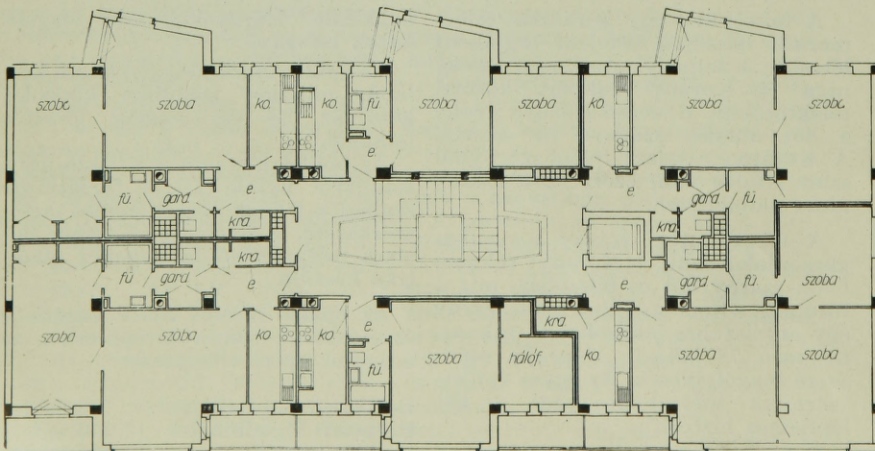
Alapozás kútalapozás, amely az egykor itt huzódó mocsaras várak miatt mélyen elhelyezkedő teherbíró talaj következtében vált szükségessé. Mindkét szekció teljes alapterületén alapincézett a kazánház, amely a magas talajvíz miatt víznyomás ellen szigeteléssel készült, a B. szekció alatt helyezkedik el.

Szerkezeti rendszer monolit vb. keretvázis ikersejt téglá kitöltő falazattal. A födémek előregyártott ikersejt téglá betétes vb. panelek. Lapostető, preskis fedéssel.

Homlokzati kiképzés a fölszínen süttőharaszt kemény mészkőburkolat, egyéb részeken a homlokzat többszínű, nemes vakolattal.

Egy épületre jellemző adatok:

Beépített térfogat: 9260 lm³
Építési költség: 6 720 000,— Ft
Ft/lm³ 727,—
FT/lakás 192 000

Hungária körút 53—55. sz. lakóépület

Tervező vállalat: ÉM Általános Épülettervező Vállalat
Építész: Biczó Tamás—Hataczky Ferenc.
Statikus: Kovács Gyula.
Elektromos: Kohlmann Miklósné.
Víz-csat.: Both Lajos.
Fűtés: Csorba Zoltán.
Kivitelező: ÉM 42. sz. Építőipari Vállalat.
Építésvezető: Zimmermann Rudolf és Ludwig Béla.

A Hungária körúti foghíj beépítés, illetve rendezés során a Jurisich Miklós utca sarkán levő telken helyezkedik el az épület. Városképi szempontból kiemelkedő helyen áll az épület, a Hungária körút törésének tengelyében. Az épület a rendezési tervekhez alkalmazkodva 1,5 szintes és 1,4 szintes magastetős épületrészből tevődik össze. A Hungária krt. 57. sz. házhoz tűzfalal csatlakozik. Erre a 2 emeletes házra a rendezési terv emeletráépítést írt elő, azonban statikai okokból a későbbi szanálás és új épület emelése látszott célszerűnek. Az épület vb. pillérvázaz, előre-gyártott vb. födém teknő-paneles szerkezetű. A kitöltő falazat 25 cm-es ikersejttéglából falazott. Nyílászáró szerkezetek egyedi tervezésű, kapcsolt gerébtokos ablakok, illetve ajtók, melyekhez színes napvédő függönyök tartoznak. Az épület külső

homlokzatai „Valkid”, illetve „Emfix” műanyag diszperziós festést kaptak. A városképileg jelentős É-i büti-homlokzaton travertin burkolást terveztünk, mivel csapó esőnek erősen kitett felület.

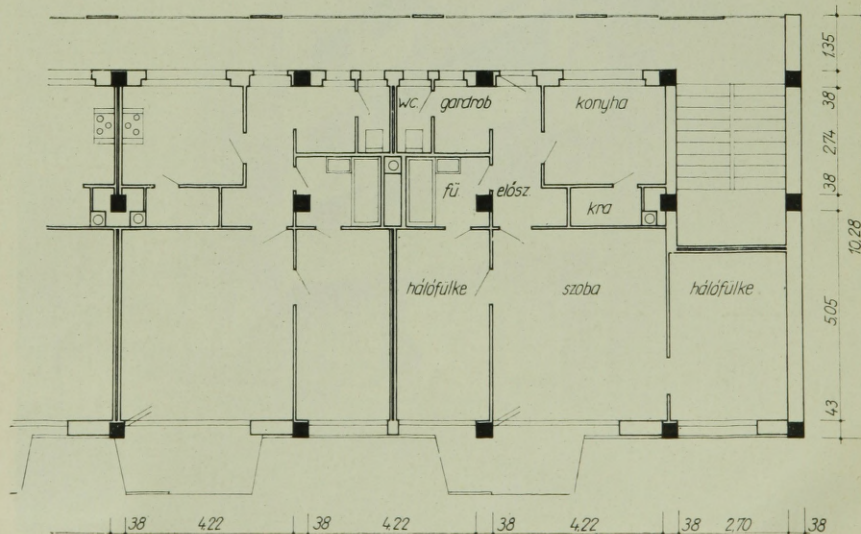
A Jurisich Miklós utcai szárny a kedvezőbb tájolás elérése érdekében az utca felé fordított függőfolyosóval épült. A hosszú, vízszintes függőfolyosó felületét egy függőleges felületrendszerrel oldottuk fel. A Hungária körúti szárny földszintjén egy vendéglő-cukrászda-espresso, valamint a hozzátartozó konyha-üzem nyert elhelyezést. A mellékutca alag-sorában mosókonyhák, szárítók és a pincerekeszek, valamint az 59—61. sz. házból jövő fűtővezeték hőközpontja helyezkedik el. Az épület szintenként:

- 1 db 3 1/2 szobás
- 1 db 2 1/2 szobás

9 db 2 szobás lakást tartalmaz.

A lakások vizes helyiségeiben csempe lapburkolat, illetve márvány-mozaik padlóburkolat, lakóhelyiségeiben ragasztott tölgyfa parketta készült. A szobák festése enyves-többszínű festéssel készült. A lakásokat gázüzemű tűzhellyel és fürdőszobai vízmelegítővel látták el, minden lakáshoz megfelelő mennyiségű beépített szekrény felület tartozik.

A Hungária körúti szárny lakásaihoz a nappali szobából megközelíthető függőerkély tartozik, melynek mellvédje 5 cm vtg. beton-rabitzból készült és „Emfix” festékanyaggal lett lefestve. Ezek az erkélyek a Hungária körúti beépítési vonalat, mely igen határozottan rajzolódik ki ezen a beépítési területen, igyekszik megoldani.

Budaöki út 30. OTP lakóház

Tervező vállalat: BUVÁTI.

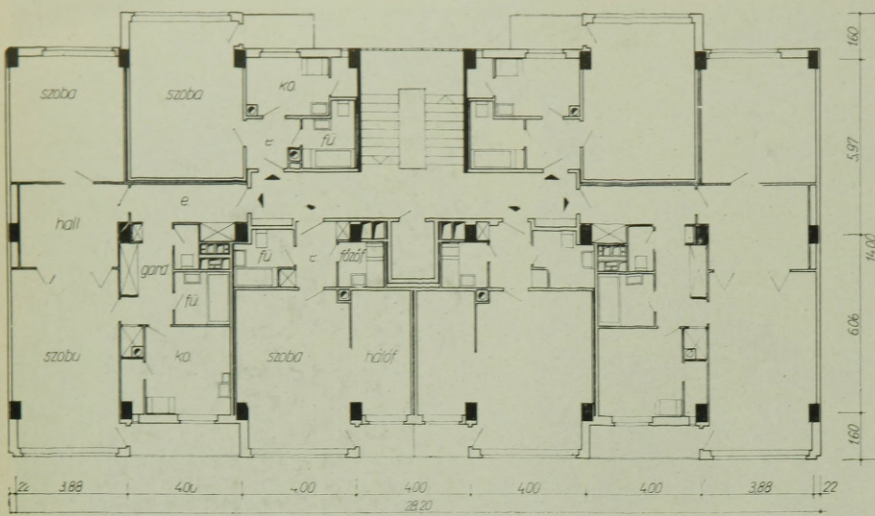
Építész: Kovács Balázs.

Statikus: Dulácska Endre.

Gépész: Zilahy Zsombor, Lévai Ferenc, Heke-nast Gáborné.

Kivitelező vállalat: ÉM 43 Építőipari Vállalat.

Építésvezető: Csopor Pál.

Az épület helye: Budapest, XI.

Budaöki u. 30 (4132/15. hrsz.)

Beépített alapterület: 394 m²

Beépített légköbméter: 9699 lm³

Fűtött légköbméter: 5743 lm³

Főpárkány magassága 22,50 m

Szintek száma: pince, fszt.,

I—VI. emelet

Főbb tájolási irányok: K. NY.

Szintek száma fszt. + 6. Fszten

zöldsziget és húsbolt. Szinten-

ként hat lakás + földszinten egy

darab házmeisteri lakás. A lakások

száma összesen 37 db, ebből

Fél szobás garzon lakás... 12 db

Egy szobás lakás..... 13 db

Két szoba hall..... 12 db

Átlagos lakásterület 51,2 m²

Átlagos lakóterület 33,7 m²

Alapok: Vb. pillérek alatt soli-

ter alap, ill. 40-es falak alatt

sávalap készül. Az alapok szul-

fátálló betonból készültek.

Pincefalak: I. téglából (100

kilogram/cm²).

Felmenő szerkezet: monolit vb.

váz, a kitöltőfalak 30 cm-es

„B” jelű üreges falazó elemből.

Födémek: pincében az élet-

védelmi helyiségek felett mono-

lit vb. födém, egyébként „Bohn”

födém készült.

Válaszfalak: 6-os, 10-es válasz-

fallapokból, huzalmerovítéssel.

Szigetelés: talajvíz elleni szige-

telés, szabványos

Tetőszerkezet: fafedélszék szab-

vány palafedéssel.

Burkoló munka: ritkított vak-

padlón parketta, a la mettlachi

burkolat, ill. mozaiklap burkolat.

Konyha- fürdőszobában kilenc

sor fehér csempeburkolat készült.

Lépcsőházban és előtérben mo-

zaiklap burkolatot terveztünk.

Fszten kőlap homlokzatburk.

Lépcsőház: Kétkarú monolit vb.

lépcső, részben helyszínen fel-

hordott műkö burkolattal, rész-

ben előregyártott műkö burko-

lattal, fém korláttal.

Szobafestés, mázolás: lakószo-

bák glettel falfelületre egyszínű

festést kaptak, lépcsőházban

enyves festés készült finom fröcs-

köléssel.

Nyílászáró szerkezetek: abla-

kok, kapcsolt gerébtokkal, fa-

redőnnel, egyes helyeken vá-

szonredőnnel készültek.

Erkélyajtók tisztítószárrnyal.

Ajtók lemezelt kivitelben, alá-

rendeltebb helyiségeknél vázáb-

lázatosan készültek.

Portálok fémszerkezetűek.

Lágymányosi úti lakóépületek

Tervező vállalat: BUVÁTI.

Beépítési terv és építész-tervező: Preisich Gábor.

A épület

Építész: Pató Károly.

Statikus: Wágner Erika.

Gépész: Zilahy Zs., Lévai F., Hekenaszt Gy.-né

B épület

Építész: Preisich Gábor.

Statikus: Nagy Gyuláné.

Gépész: Zilahy Zs., Lévai F., Hekenaszt Gy.-né

C épület

Építész: Preisich Gábor.

Statikus: Wágner Erika.

Gépész: Zilahy Zs., Lévai F., Hekenaszt Gy.-né

Kivitelező vállalat: EM 43. ÁÉV.

Építésvezető: Csopor Pál.

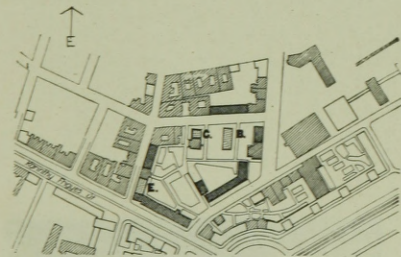
Az épületek a lágymányosi lakótelep úgynevezett IV/A ütemének keretében készültek. A beépítési terv 1955-ben a BUVÁTI-ban készült (tervezői: Preisich Gábor és Kiss Albert) és ennek alapján készültek a BUVÁTI Városrendezési Osztályán 1948-ban az egyes épületek tervei; építésük még folyamatban van.

A B és C épületek 14 méteres traktusmélységét a házsor már megépült épületei határozták meg, ez részben hallos megoldásokat indokolt.

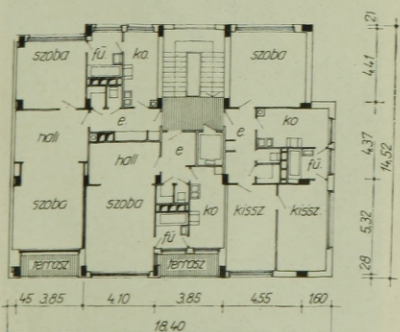
A C épületben emeletenként 3, a visszaugratott emeleten egy, összesen 16 lakás,

a B épületben emeletenként 6, a visszaugratott emeleten 3, összesen 33 lakás van.

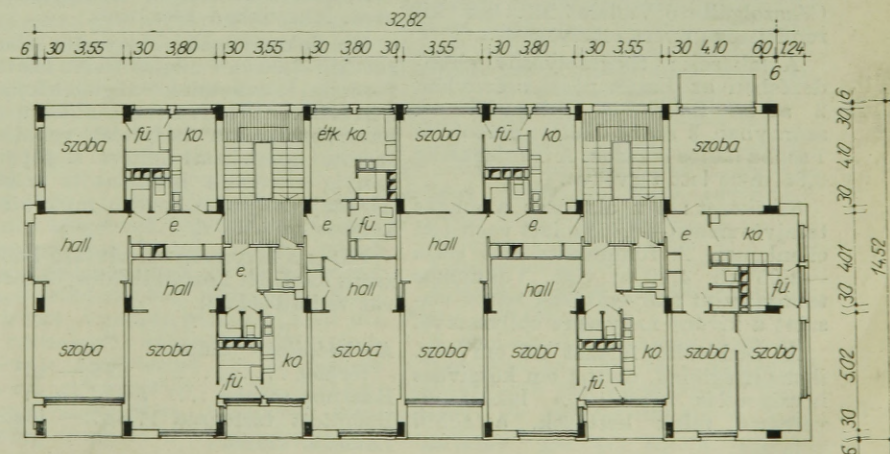
Az épületek vasbeton-vázás szerkezetűek, részben mezőtűri téglával burkoltak, a lakások távfűtéssel és melegvízszolgáltatással vannak ellátva. A homlokzatok színezése részben Emfix-festékkel történt.

Lágymányos IV/A ütem, helyszínrajz

„C” épület általános emeleti alaprajza

Fehérvári út 17. OTP öröklakásos társasház

Tervező vállalat : IPARTERV.

Építész : Gulyás Zoltán.

Statikus : Szalay János.

Gépész : Verota Zsigmond

Kivitelező vállalat : ÉM 43. ÉPÍTŐIPARI V.

Építésvezető : Pekár István.

Helyszíni elrendezés : Az épület a Fehérvári út és Eszék u. által határolt saroktelken nyert elhelyezést oly módon, hogy a földszinten mindkét utca felől a beépítési vonalra került, az I. emelettől a Fehérvári út felől zárt tömegben, az Eszék utca felől zárt loggiás elrendezésben 1,34 m-rel a homlokzati sík a beépítési vonal elé lép a szomszédos épülettől 4,15 ill. 3,86 méterrel elmaradva. Az enyhén hegyesszögben metsződő épülettömb mindkét végfala tűzfalhoz csatlakozik. A homlokzat síkok az utolsó szinten mindkét utca felől a beépítési vonalra lépnek vissza. A főpárkány magassága a szomszédos épületek főpárkányaival egyezik. A saroktól $\frac{1}{2}$ traktusra az Eszék utcában a lépcsőház szélességében hátrahúzott lépcsőházi üveggel az épülettömb és felület elválasztását szolgálja. Az Eszék utcai behajtón át közelíthető meg a Gázművek földszinti udvari rakodótere. A kapu az Eszék utcában lett tervezve.

Alaprajzi elrendezés : Az épületben a teljes földszinten és az Eszék utcai szárny 1 emeletén a Fővárosi Gázszolgáltató Vállalat XI. ker. kirendeltsége nyert elhelyezést.

A lakások : függőfolyosós elrendezésben az Eszék utcai szárnyban 2 szoba hallos, a Fehérvári úti szárnyban 3 szoba hallos, garzon és 1 szoba hallos lakások. A belmagasság 2,65 m-re lett tervezve.

Szerkezet : Az alapozás a magas talajvíz szint ($-2,40$) miatt vasbeton ellenlemez. A földmunka alsó síkja $-3,65$ és $4,10$ m volt. Vákuumos talajvízszint süllyesztéssel lett a vízszint a kívánt mélységre süllyesztve.

A vázkitöltő falazat 25 cm vtg. ikersejtteglából, ezen 4 cm kőszivacs hőszigetelés készült. A lakást elválasztó falak kettősek, a többi válaszfal 6—10 cm vtg. válaszfal

lapokból készült. A falak simára vakoltak, glätteltek és színes enyves festést kaptak.

A fürdőszobák körül csempézettek, a konyhában csak a vízvételi hely és a tűzhely mögött van csempe mozaik lábazon. A WC és a konyha csempével nem burkolt felülete olajlábazatot kapott.

Padlóburkolatok : általában piros-fehér sarkos mozaik, fürdőszobákban piros-fehér sarkos mettlachi loggiákban tört (nova) fekete, piros, fehér mettlachi, lépcsőházban gumi, az előcsarnokban 2×2 cm-es kismozsaik vörös-fekete színben készültek. A Gázművek műhelyeiben és raktáiraiban az ajtók és ablakok acélból, a lakásokban és irodákban fából, ajtótokok préselt acéllemezből készültek. Az üvegezés általában átlátszó és mintás üveggel történt. Az ablakok külső felületei, az acél ajtók és ablakok fekete, a lakások ajtajainak és ablakainak belső felületei fehérre mázoltak és lakkozottak.

A tetőn kavicsolt lemezfedés készült.

Beépített szekrények csak az Eszék utcai lakásokban készültek.

Homlokzatképzés : travertin lábazon kb. 3,00 cm magas (fszt. feletti födémgig) felette klinker téglaburkolat készült. A Fehérvári úti oldalon a határvonalnál a beépítési vonalon tartott homlokzati felület a főpárkányig travertin burkolatot, a főpárkány helyszíni szürke műkőburkolatot kapott.

Fűtés a légmányosi távfűtő hálózatra kapcsolt központi fűtés, öntöttvas radiátorokkal.

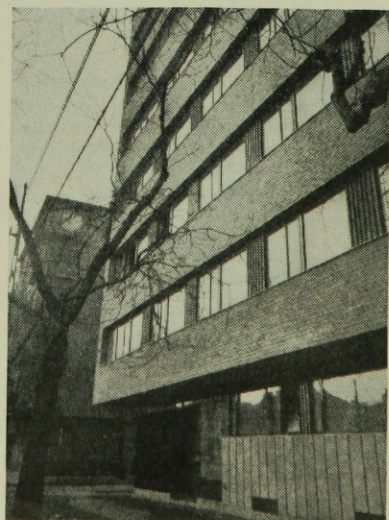
A beépített alap-

terület 695,— m²

Hasznos terület .. 5 570,— m²

Beépített térfogata 17 547,— légm³

Lakások száma ... 50 db

Budapest, XI. ker. Nagyszőlős és Karolina úti épület Egyedi lakóház

Tervező vállalat : ÁÉTV.
Építész-tervező : Sallai Mihály.
Építész-tervező munkatársa : Neuhauser László.
Statikus tervező : Kónya József.
Gépész tervező : Szabó Dénes.
Kivitelező vállalat : ÉM. 23. sz. Építőipari Váll.
Építésvezető : Hagyó Lajos.
Építmény légm² : 22 000 m².
Tervezés 1958-ban kezdődött, a kivitelezés
időtartama 1959. szept.-től 1961. októberig.

Az épület 5 db kétfogatú, 2 db háromfogatú és 1 függőfolyosós szekcióból tevődik össze, melynek oka a három csatlakozó épület által megszabott kötöttségek.

7×1, 6×1,5 és 75×2 szobás, összesen 88 lakásos épület.

A lakások felszereltsége : Beépített előszobai ruhaszekrény, bőröndtartó, a földszinten minden lépcsőháznál biztosítva gyermekocsi és kerékpártároló, a konyhák beépített bútorzattal és étkezőfülkével rendelkeznek, a pincében pedig megfelelő számú mosókonyhák és szárítók vannak.

Az épület a Kelenföldi Hőerőmű távfűtési vezetékére van rákapcsolva, tehát központi fűtéses.

Szerkezet : Sávalapozás, a pince tömör kisméretű téglával, a további felmenő szerkezetek P-jelű falazó elemekből készültek. A födém szerkezetek többségében üzemben előregyártott, feszített panelek. Ahol ezt a csatlakozó épületek miatt nem lehetett alkalmazni, ott helyszínen egyedi előregyártás (Bohn-panelek) került elhelyezésre. A lépcsők szerkezete, továbbá a lépcsőházi lamel-

lák szintén egyedi tervek alapján készültek, előregyártva. (A 6 db lépcsőház mérete azonos.)

Homlokzat : Az északi — Nagyszőlős utcai — homlokzaton a lépcsőházak ablakmegoldásaival, a nyugati — Karolina utcai — homlokzaton pedig a loggiák ritmikus, színes megoldásaival érte el a tervező, hogy egyszerű, gazdaságos eszközökkel építészeti megoldást találjon. A homlokzat színes, citlingelt vakolat, a loggiák, lépcsőházi működő lamellák, előregyártott működő főpárkány és lábazat eltérő színezéssel készültek.

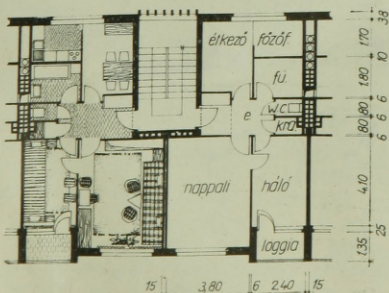
Tereprendezés : Belső játszóudvar és kőlabazatos kerítéssel megjelenő előkert kiképzése segíti az épület kedvező megjelenését.

Átlagos fő/lakás : 3,85.

Átlagos lakásterület : 54,11 m².

Átlagos lakásár építmény költsége : 148 000 — Ft.

A számok azt mutatják, hogy bár a tervezés az 1960-ban megjelenő lakásnormák előtt készült, az előírt területi és költségnormákon belül helyezkedik el.

Komló 4., 5. sz. szomszédsági egység részletes rendezési terve

Tervező vállalat : Városépítési Tervező V.
Építész : Korbonits Dezsőné.

A Mecsek szénmedencéjének bányásztelepülései közül Komló a fel-szabadulás óta 26 000 fős bányász-várossá növekedett. Az 1961-ben elkészült Komlói általános rendezési terv szerint távlatban Komló lakos-sága 45 000 főre emelkedik. A növekvő lakosság részére az általános terv új lakóterületeket biztosított.

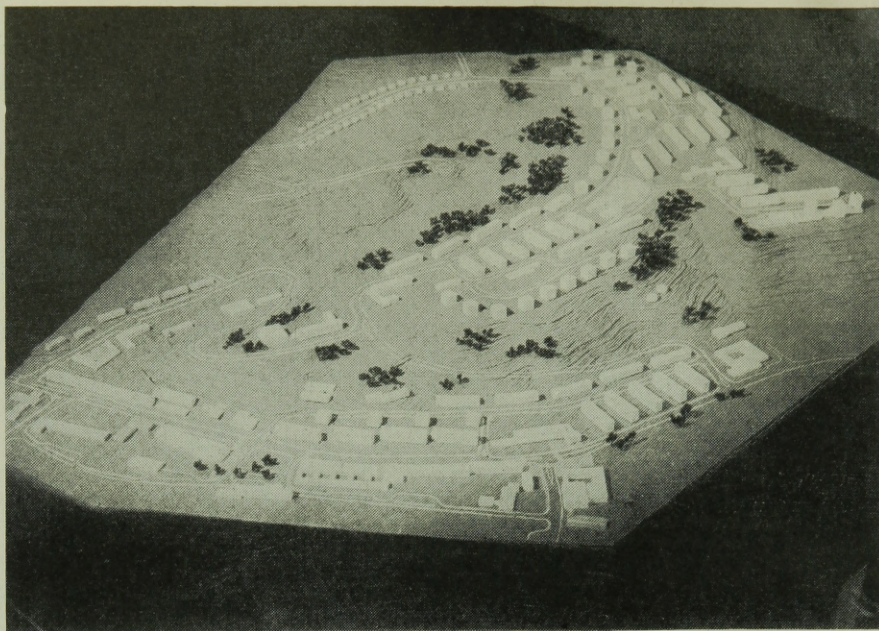
A beépítetlen Felsőplátó és az egészségtelen rossz állagú földszintes épületekkel beépített ősközség terü-letét az általános rendezési terv magasbeépítésű lakóterületnek jelöl-
te ki. A részletes rendezési terv fel-adata volt, e két terület, azaz a 4. és 5. sz. szomszédsági egység beépítésé-nek megoldása és a bányászváros központjának kialakítása.

Az új városközpont az ősközség területére esik. A terv a városköz-pontot a jelenleg rossz állapotú épü-letek bontása után a korrigált nyom-vonalú Hosszúhetény-i átmenő for-galmi út és a személypályaudvar közötti területre helyezte el. Ez a terület lakótömb számára nem meg-felelő. A vasúti pályaudvar és rakodó-területe az Erőmű és a rendezetlen hegyoldal nem megfelelő szomszédság lakóterület számára. Centrális fekvése, jó, forgalmi adottságai miatt közintézmények számára azonban igen alkalmas. A városközpontot itt egy egységes közintézménytömb-ben helyeztük el. A meglévő igaz-gatási központ mellett a vasútál-lomáshoz kapcsolódóan alakítottuk ki a kereskedelmi központot, mely-ben az áruház, irodaház, étterem-cukrászda és mozi kapott helyet. A központ keleti részén a Kossuth-akna felől jövő út csatlakozásánál fekszik a kultúrközpont. Ennek ural-kodó eleme a kultúrház és bányász-múzeum. A közintézményeket a le-fedett Kaszárnya patak figyelembe-vételével helyeztük el.

A Hosszúhetényi úttól északra a domboldallal beépíthető területén az 5. sz. szomszédsági egység egységes lakóterülete alakult ki, melynek déli tájolású zárt beépítése az elnyúlt városközpont északi térfalát képezi.

Az 5. sz. szomszédsági egység város-szerkezeti kialakításának lényege, hogy a lakóterület belső forgalmát elválasztottuk a városközpont és a forgalmi utak forgalmától.

A 4. sz. szomszédsági egység a Felsőplátó karéjos gerincevonalán ala-kult ki. A szomszédsági egység két iskolakörzetre oszlik, ezeket a hegy-
oldalon végighaladó gyűjtőút köti össze. A lakóterületet és a város-központot szerpentin út és a hegy-
oldalon levő gyalogos útrendszer kapcsolja össze. A lakótömbök be-
építésénél a lakóépületeket a terep-adottságok miatt (3—15%-os lejtő) úgy vettük figyelembe, hogy a föld-
szinti padlóvonalig egyedi terv alap-ján, utána nagyelemes, iparosított építési móddal készülnek. Réteg-

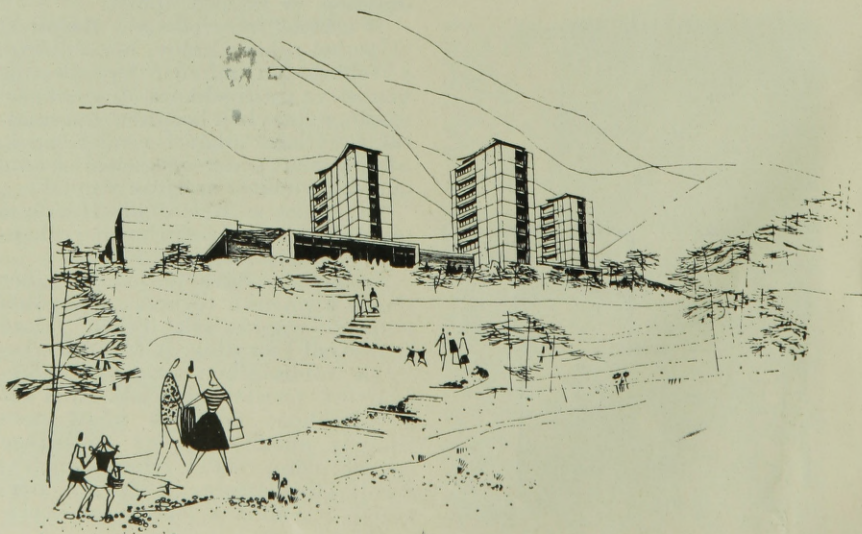
vonallal párhuzamos beépítés esetén a völgy felőli oldalon egy szinttel többet alakítottunk ki, a rétegvonalra merőleges beépítésnél szekció ugra-tással oldottuk meg a terephez való alkalmazkodást. A 4. sz. szomszéd-sági egység déli tömbjében réteg-vonalra merőleges beépítést terveztünk, mivel az itt levő 15%-os lejtőn a merőleges beépítés jobb tájolást, kevesebb földmunkát jelent és egy-ben a természetes légáramlást is biz-tosítja. A szekciók ugratása révén az alsó út melletti szekcióban a föld-szinten garázst, a többi szekcióban egy-egy lakást helyeztünk el. Az építés szervezése az alsó és felső útról épületen haladó pályával meg-oldható. Az északi tömb beépítésének alapelve a jó tájolást biztosító lejtőn rétegvonallal párhuzamos beépítés alkalmazása volt. A terep karéj-szerű vonalát a beépítés kihang-súlyozni igyekezett. A Felsőplátó keleti szélén levő domb-orr igen szép kilátóhely. A völgy felől nézve a település keleti határát jelenti. A terület kihangsúlyozása és kihasz-

nálása céljából magasházakat és föld-szintes összekötő tömegben kilátó vendéglőt helyeztünk el. A két tömböt a gerincevonal törésén elhelyezett üzletközpont, úgynevezett szuper-markett kapcsolja össze. Tervezési területen elhelyezett lakások száma a 4. sz. szomszédsági egységben 1930 db, az 5. sz. szomszédsági egy-ségben 740 db, összesen 2670 db lakás.

A lakóterületeket beépítésre alkal-matlan, azaz 15%-os lejtésnél me-redekebb zöldterületek veszik körül. A Berekvölgy északi katlanában szabadtéri színpadot, a lankásabb részein játszóterekkel ellátott kör-zeti parkot terveztünk.

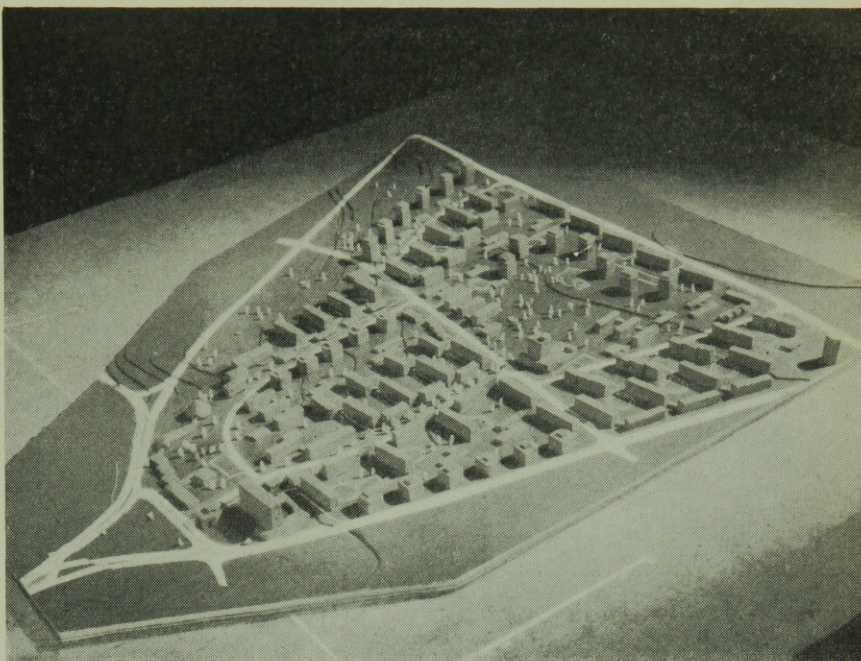
A lakóterületek vízellátása szenny-víz elvezetése, a szaktervek szerint biztosítva van. A lakások távfűtése a helyi hőenergia források segítsé-gével megoldható.

A terv a sok problémát okozó te-repadottságok figyelembevételével igyekezett korszerű és gazdaságos városszerkezetet és beépítést kiala-kítani.

Nagykanizsai keleti városrész részletes rendezési terve

Tervező vállalat: Városépítési Tervező Vállalat.
Építész: Korbonits Dezsőné.

Déldunántúl regionális tervei szerint Nagykanizsa a jövőben regionális központ lesz. Ez a szerepkör a város rohamos növekedését hozza magával. A jelenlegi 32 000 fős lakosság a tervek szerint kb. 50 000 főre nő. A város részére készített egyszerűsített ált. rendezési terv a növekvő lakosság számára a jelenlegi lakáviszonyok megjavítása céljából, a város keleti részén az Eötvös tér mögött új magasbeépítésű lakóterületet jelölt ki.

A részletes rendezési terv feladata volt e terület beépítésének és az Eötvös térre kijelölt alközpontnak a megoldása. A kérdéses területet a 7. sz. fkl. út, az Eötvös tér, a helyi forgalmiút jellegű Néphadsereg útja és a laktanya határolja. A terület nagyjából sík, csak a 7. sz. fkl. út mentén törik meg hirtelen a terep. A tervezett lakóterületet 2 szomszédsági egységre osztottuk fel. A két egységet a helyi forgalmiút jellegű tervezett körút választja el. Az Eötvös tér és a körút közé eső 1. sz. szomszédsági egység szerkezetét az adottságokból kiindulva egy gyűjtőútra ágszerűen kapcsolódó zsákutcás rendszerrel alakítottuk ki. Ezzel elértük, hogy a területet jelenleg körülvevő beépített lakóterületen bontani nem kell, a szabad tömbbelsőben azonban az építkezés megindulhat.

A körút és a laktanya közé eső 2. sz. szomszédsági egység területe kis kivétellel jelenleg beépítetlen. A szomszédsági egység szerkezeti felépítését itt a lakótömböt körülvevő úthálózat rendszerével oldottuk meg. A tömb lakóegységeit a tömbbelső felé haladó zsákutcák szolgálják ki. A tömb magját a közös nagy zöldterület alkotja. Ez egyrészt a lakosságot kiszolgáló közintézményekhez, másrészt az új lakóterület központ-

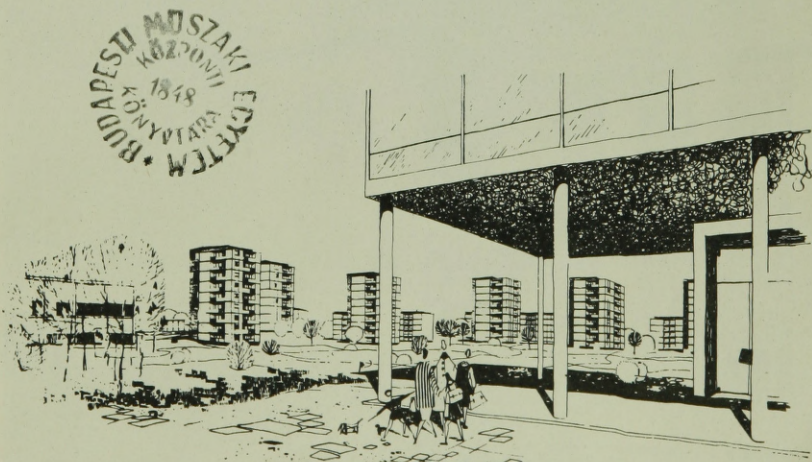
jához csatlakozik. A parkot közép-magas pontházak övezik. A Budapest felől a 7. sz. fkl. úton jövők számára a lakónegyedek az útmenti részsű tetején elhelyezett 9 szintes házak jelzik.

A terv lakóépületekből kialakított lakóegységei előregyártott típus építménytervek szerint terveztük meg. 2—3 szekciós sávházakat és pontházakat alkalmaztunk. Az épületek 5 szintesek, mivel a központi fűtés megoldható. A tervezési területen elhelyezett lakások száma az 1. sz. szomszédsági egységben kb. 1500 lakás, a 2. sz. szomszédsági egységben kb. 2100 lakás, összesen 4600 lakás.

A tervezési területen elhelyezett közintézmények egyrészt regionális központ jellegű város, másrészt az itt elhelyezett lakosság igényeit szolgálják ki. Az Eötvös téren kialakuló alközpontban helyeztük el az irodaházat, mozit, ifjúsági és társadalmi szervenek székházait, klubokat, ét-

termet, üzleteket, gimnáziumot, fiú- és leánykollégiumot. A szomszédsági egységeket kiszolgáló közintézmények funkciójuknak megfelelően helyezkednek el. A lakóutak mellett vannak az üzletek, garázsok, orvosi rendelő, a tömbbelsőben iskolák, óvodák, bölcsődék. Így a gyermekek forgalma a tömbbelső felé, a dolgozók forgalma pedig a forgalmi utak felé irányul, érintve az üzleteket és garázsokat.

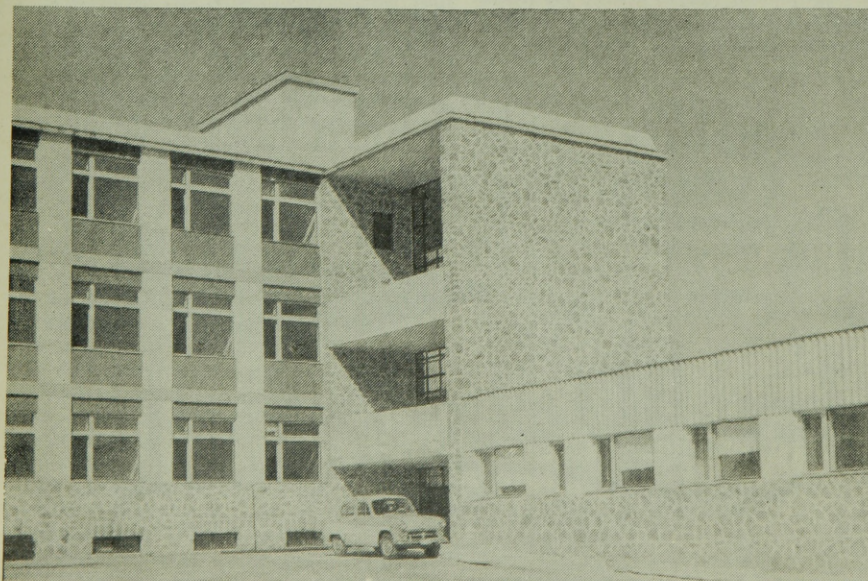
Az új lakónegyed teljes közművesítése a távlatban megoldott. A megfelelő vízellátást új kutak és az új víztorony fogja biztosítani. A szennyvíz csatornázást a korszerű szennyvíztisztító felépítése után megoldhatónak tekinthetjük. Az épületek központi fűtését a várost kiszolgáló gázellátás fogja biztosítani. Az új városrész felépítése 1961-ben már megindult. Az 1. sz. szomszédsági egység rövidesen elkészül, kivéve a bontásra kerülő területeket.

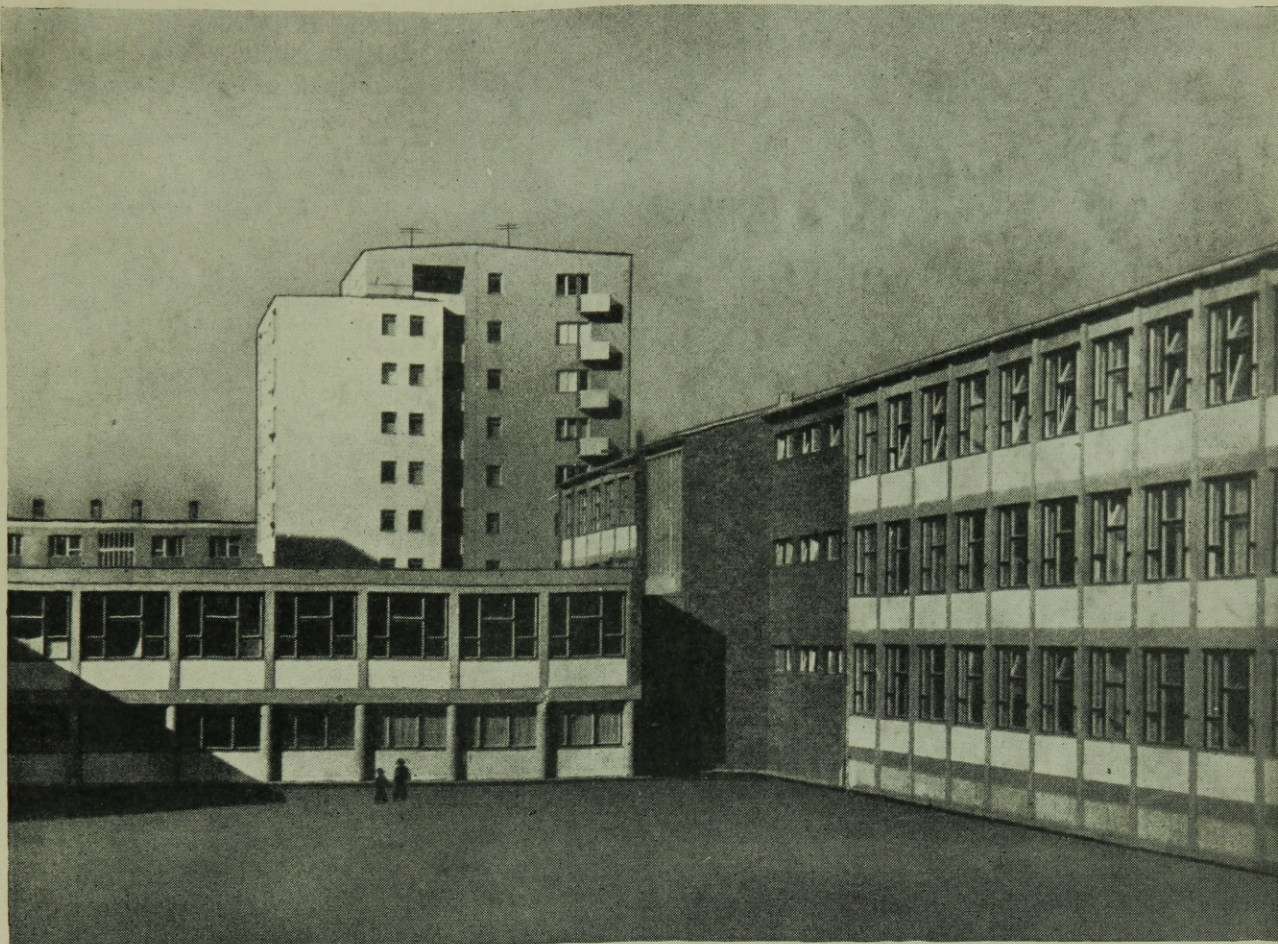

Bonyhádi 8 tantermes iskola

Tervező vállalat: Pécsi Tervező Vállalat.
Építész: Köves Emil.
Statika: Adonyi Iván.
Belső építész: Németh Imre.
Épületgépész: Molnár Miklós, Rétfalvi
 Lajos, Wirsz János.
Mélyépítés: Gálhidy László.
Kivitelező: ÉM Komlói Építőipari Vállalat.

Az épület hagyományos oldal-
 folyosós rendszerben készült 8 tan-
 termes iskola, további 8 tanteremmel
 való bővítés lehetőségével. A terep
 nagyjából sík, az épület környezeté-
 ben szabadonálló földszintes beépítés-
 ben családi házak állnak. Az utca felé
 nyugati tájolással a folyosók néznek,
 a tornatermek, öltözők külön föld-
 szintes szárnyban nyertek elhelyezést,
 ugyanúgy a szolgálati lakás is. Az
 épület homlokzatain részben kör-
 nyékbeli kő, részben különféle színű
 vakolat került alkalmazásra. A fő-
 párkány és osztóparkányok előgyár-
 tott műköből készültek.

Üllői úti lakótelep 16 tantermes általános iskola

Tervező vállalat: LAKÓTERV.

Építész: Magyar Géza.

Statikus: Halbrohr Gábor.

Gépész: Chatel Ottó, Kurucz László, Gellért László.

Kivitelező: ÉM 44. sz. Állami Építőipari V.

Építésvezető: Gajzágó Béla.

Kivitelezés időtartama: 14 hónap.

Egy tanteremre eső költség: 432 000,— Ft.

64×64 cm méretű téglapillér, melyben el vannak helyezve a tartalék-kémények. A fűdémszerkezet előre-gyártott Bohn-panel. Nyílászáró szerkezetek káva nélküli egyesített szárnyú.

Homlokzata nyers vasbeton pil-lér és koszorúk, parapettek durva fröcskölést és fehér EMFIX festést kaptak, a tömör téglafelületek klinker téglával vannak burkolva. Fűtése távfűtés.

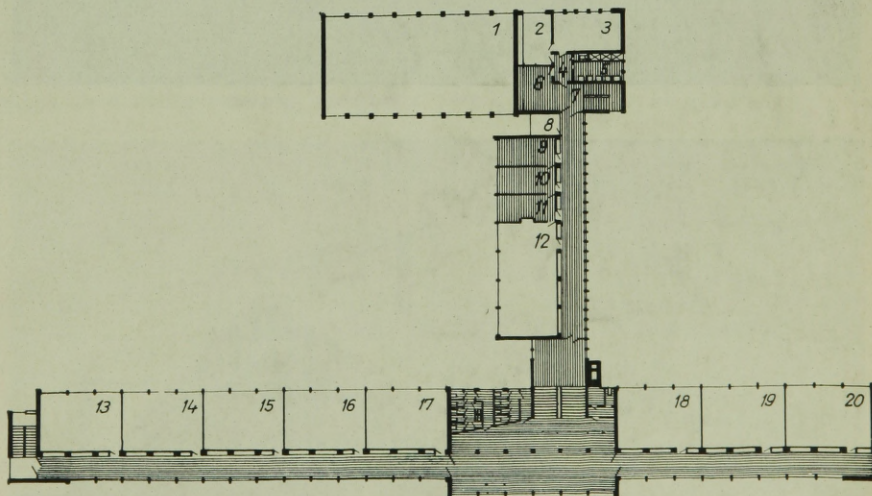
Alaprajzi rendszerét tekintve az épület három tömegré tagozódik:

a) Két emeletes tantermi szárny, ahol a földszinten igazgatási és napközi rész, az I—II. emeleten tantermek vannak elhelyezve.

b) Természettudományi szárny, melyben az eredetileg nyitott zsi-bongónak szánt földszinti rész poli-technikai műhelyekkel épült be, I. emeletén van a természettudományi előadó terem a szertárakkal.

c) Tornatermi szárny, az öltözők és fürdők kétszintű elhelyezésével.

Szerkezeti rendszere monolit vas-beton váz 2,90 m axistávolsággal, középpillérossorok a szokványostól eltérően nem vasbeton, hanem

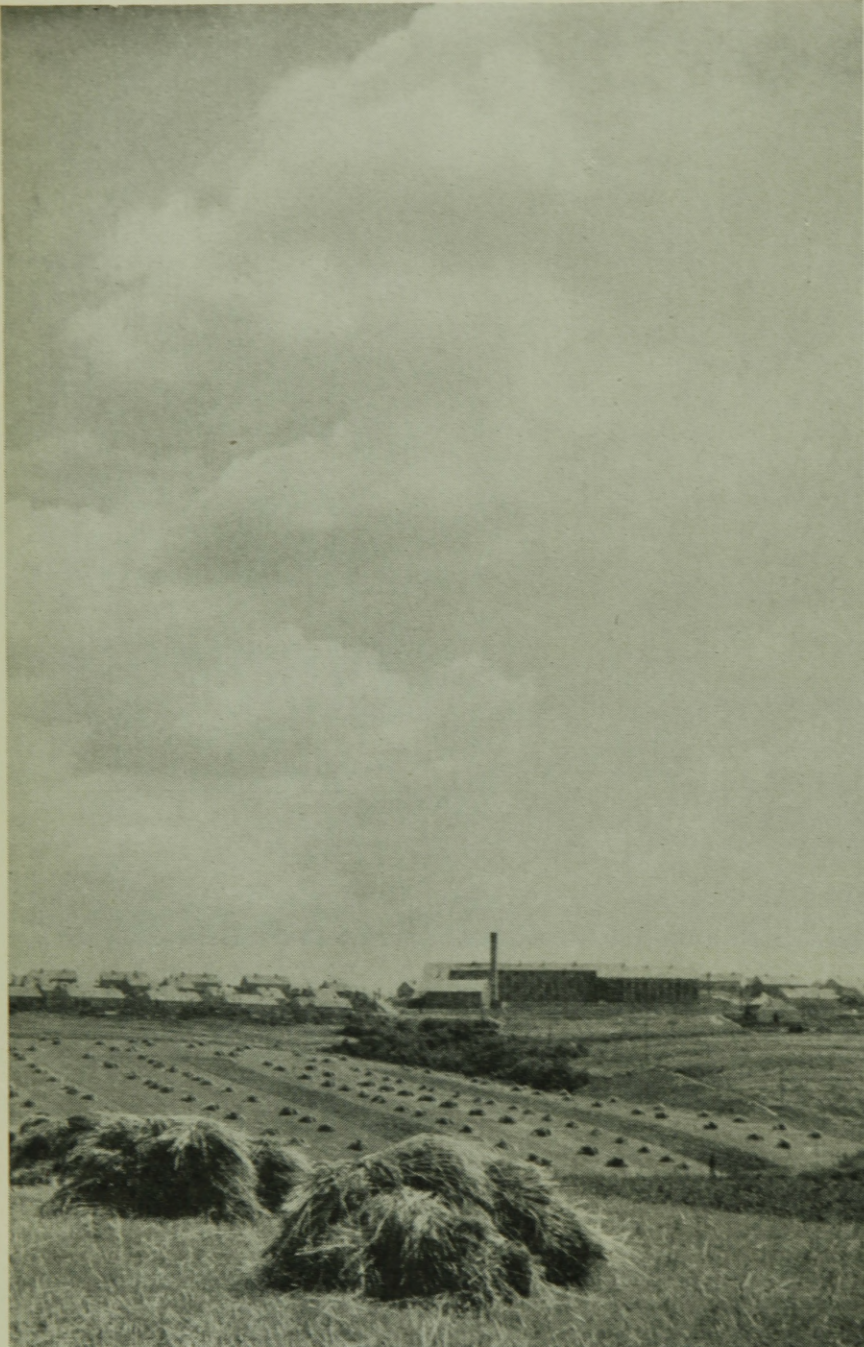

I. emeleti alaprajz

1. tornaterem, 2. orvosi szoba, 3. öltöző, 4. előtér, 5. mosdó, 6. váró, 7. lépcsőház, 8. tornaszertár, 9. élettani szertár, 10. fizikai szertár, 11. vegytani szertár, 12. fizikai előadó terem, 13—20. tantermek

Komló—Dávidföldi 16 tantermes általános iskola

Tervező vállalat: Pécsi Tervező Vállalat.
Építész: Köves Emil.
Statika: Adonyi Iván.
Gépészet: Molnár Miklós, Rétfalvi Lajos,
Wirsz János.
Mélyépítés: Fekete Géza.
Belső gépészet: Németh Imre.
Kivitelező: ÉM Komlói Építőipari Vállalat.

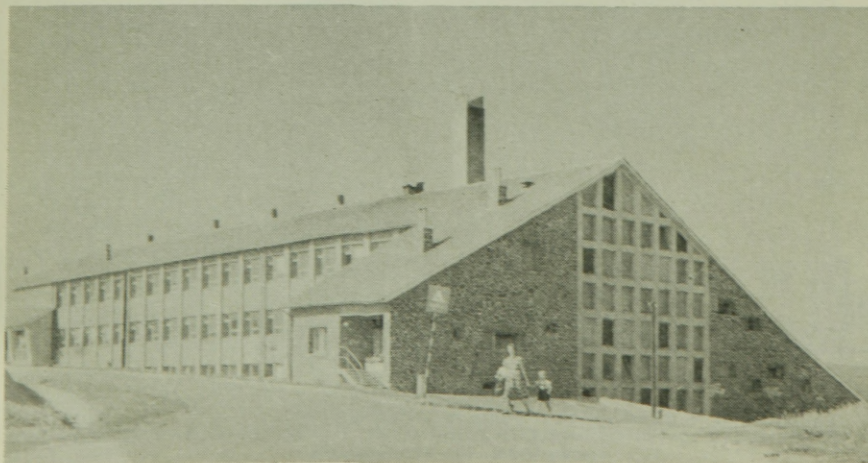

Az épületet 2 ütemben megépíthetően kellett megtervezni. Az I. ütem 8 tantermet és az összes egyéb helyiséget, a II. ütem a további 8 tantermet foglalta magában.

A létesítmény bányász saját házak környezetében, szépfekvésű domboldalon, erősen lejtős terepen nyert elhelyezést. A környezet, az aránylag szűk telek, az erős lejtés, a lejtő délnyugati fekvése, az íves utcavezetés, a 2 ütemben megépíthetőség voltak az építészeti megoldás meghatározói.

A lejtős terep adottságaihoz alkalmazkodva a bejárat a hídon át, az első emelet szintjén történik. Tágas előcsarnokból oldalfolyosós elrendezésű hagyományos rendszerű tantermi szárnyba jutunk. Ez az első ütem 8 tantermes része. A tornaterem és öltözők a lejtős terephez igazodva az alsóbb szintekhez csatlakoznak, a második ütemben megépült szárny rövid középfolyosós elrendezésben 2 szinten csatlakozik az előcsarnokhoz.

Az épület részben helyi kőanyag felhasználásával készült.

Mogyoród, 6 tantermes általános iskola

Tervező vállalat: KÖZTI.
Építész: Szrogh György.
Statikus: Zajovits Jenő.
Gépész: Falta Imre, Molnár Béni.
Kivitelező vállalat: ÉM 23. ÁÉV.
Főépítészvezető: Pöpl József.
Építésvezető: Kurucz József.

Az iskola Pest megyében, Mogyoród községben épült, kissé lejtős terepű fennsíkon. 6 tanterem, 1 előadóterem, 3 szertár, 1 tanulószoba, 1 úttörőszoba, 1 politechnikai műhely, az igazgató és nevelők szobái, zsbongó-előcsarnok és külön épületben egy szolgálati lakás jelentette az iskola programját. A dokumentációból a szolgálati lakást a beruházó takarékosági okokból törölte és helyette a magatervezte felvonulási épületet engedte át erre a célra a községnek, rábízván a befejezést csak úgy, mint a tereprendezési munkákat.

Ez az iskola egyike annak a négynek — Mogyoród, Dunavarsány, Budakeszi, Pilisszentkereszt — amelyek a Pestmegyei Tanács VB megbízásaként egy műterembe kerülve, a tervező vezetésével — lényegében összefüggő — kísérlet sorozatot alkotnak a harántrendszerben szerkesztett, lépcsősen eltoltt ablakokkal egyoldalt világított, mély traktusú tantermek tartományában.

A kísérlet többirányú volt.

Egyik iránya magát a tanterem korszerűbb formálását célozta:

a hagyományos tantermekével azonos ablakfelülettel, de más elosztásban: egyenletesebb, jobb megvilágítást,

a hagyományossal azonos átlagmagassággal, de a jobb világításhoz igazított keresztmetszettel: jobb térhatást,

a négy columnás ülésrenddel: jobb nevelő-tanuló kapcsolatot,

az egy tanteremre eső rövidebb folyosószakasszal: [gazdaságosabb folyosó-tanterem arányt, (és egyben a tanteremsornak a rosszabb égtáj felőli teljes védelmét),

az egyesített födém és födélhéjjal gazdaságosabb és korszerűbb szerkesztést keresett.

A kísérlet másik iránya az volt, hogy miként lehet különböző nagyságrendű iskolák igényeit ugyanazzal a szerkesztésmóddal, s az előzők szerinti tanterem formálással kielégíteni. Mogyoródon 6 tantermes iskola volt a feladat.

Egy harmadik kísérleti irány Mo-

gyoródon a fűtés területére terjedt ki. A tereplejtést kihasználva, az udvarhoz képest fél szinttel felfelé, ill. lefelé elérhetően, egymás alatt két szintben rendezve el a helyiségeket (felül tiszta tanterem-sor, alul az összes többi) az alsó szintnek félig a földre kerülő szakaszán egy fűtőzóna létesült, amelyben az egyes tantermek alatti fűtőterek — saját tüzelő-raktárakkal — tűzlégkaloriferekből gravitációval fűtik és szellőztetik a tantermeket. Az alsó szint helyiségeiből a zsbongó és előadóterem is gravitációs légfűtéssel megy, míg a többi helyi cserép-kályhafűtéssel.

Ez a fűtési megoldás valahol a teljes központifűtés és teljes kályhafűtés rendszere között helyezkedik el és kettős a célja: egyrészt a fűtőnek csak egy „fűtőszintje” van, s így viszonylag egyszerűsödik a dolga, s főleg: tiszta marad a tantermi szint, másrészt a parapetbe helyezett légszűrőn áthaladva az ablak felől történik a meleg bejuttatása a tanterembe, tehát ott, ahol a legnagyobb a melegvesztés, szemben

a hagyományos kályhafűtési rendszerrel, ahol a hideg, ablakos faltól van legmesszebbre helyezve a kályha.

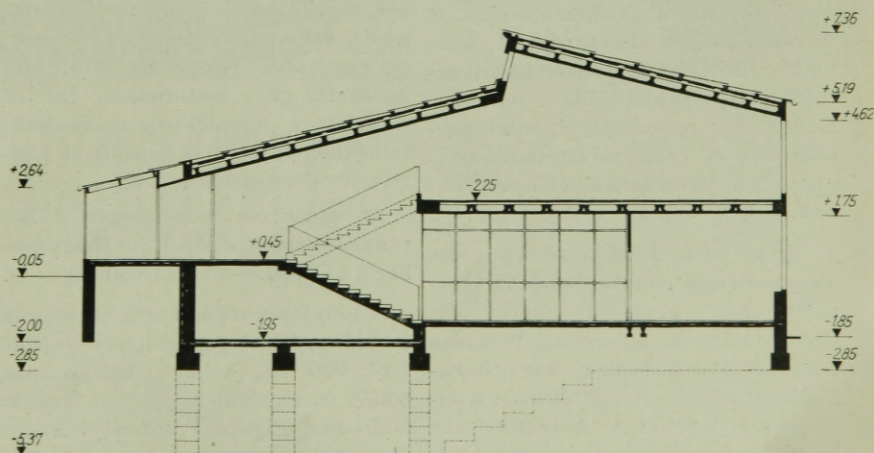
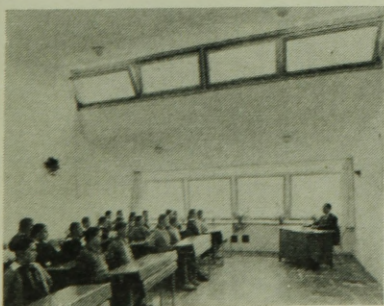
További kísérleti cél: hogyan alakít változatos, artisztikus tereket a ferde födémű mintegy „ingyen” a jobb világítást célzó elrendezés igényének természetes követésével.

Végül: a négy iskola közül kettőnél (Dunavarsány és Mogyoródon) kísérleti cél volt annak vizsgálata, hogy a korszerű szerkesztési elvekből folyó formák hogyan illenek a magyar faluba. Fontos szerepet játszik ebben a kérdésben a tiszta fehér meszelés alkalmazása (kívül és belül).

Az ivóvizet 50 m-es fűrt kút biztosítja.

Néhány számadat:

Rendeltetési egység	240 tanuló
Beép. térfogat	5621 m ³
Építési Költség (szolg. lakással) 2 614 416 Ft bruttó	
Beép. térf. -ra eső érték	465 Ft
Rendeltetési egységre eső érték	10 893 Ft

Gorkij fasori 120 fős óvoda-bölcsőde

Tervező vállalat : KÖZTI.

Építész : Kiss E. László.

Statikus : Molnár József.

Gépész : Jankovits Viktor.

Falta Imre, Ernőházi Lajos, Crynaeus Péter.

Kerttervező : Kiss E. Gusztáv. EM KÖZTI.

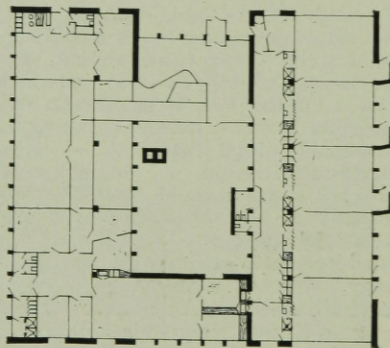
Kivitelező : EM 41. sz. Építőipari Vállalat.

Főép. vezető : Kovács István.

Építésvezető : Stogl István.

Az épület parkos, igényes beépítésű városrészben helyezkedik el. A terepviszonyokat az azelőtt ittlevő MÁV szabadtéri színpad kiemelkedő nézőtéri lejtője határozta meg. Talajmechanikai adottságként tüzeგრéteg felett úszó, vékony teherbíró és elosztóréteg lehetőségei járultak az alapozási, szerkezeti, tehát végelemzésben az egész építészeti kompozíció kialakításához a program igényein kívül. Ebben az Egészségügyi Minisztérium 50 fő bölcsődei és 70 fős óvodai létszámot jelölt meg azzal, hogy a bölcsőde kerüljön a kert nivójába, az óvoda az emeletre. A gondozási főhelyiségek délkeleti tájolású szárnyba kerültek, a közös üzemi helyiségek, közöttük félemeleten a Gorkij fasori oldalon, alattuk a kiégszítő üzembrészekkel (kazán, óvóhely stb.). A bölcsődében elsőként itt valósult meg a decentralizált, közvetlen fürdetést biztosító, foglalkoztatónkénti fürdetőfülke rendszer. Ennek úgy egészségügyi, mint üzelmeltetési és gondozó létszám szempontjából messzemenő előnyei vannak.

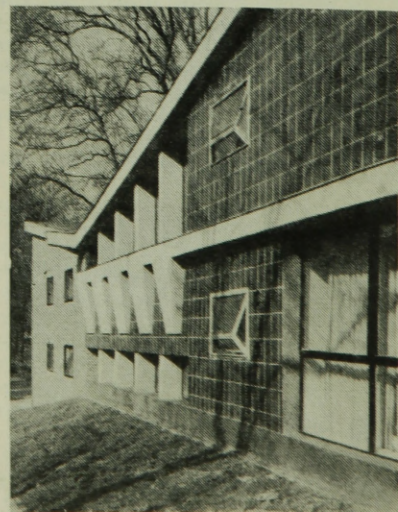
Így a park ősfái közé az adott terephullámra simuló, belső virágoskertés zárt egyszerű tömeg jött létre, melynek építészeti tagozása a funkció és szerkezeti anyagszerűségi adottságok szerint létesült. Konstruktója egy síkra helyezett sáv és pilléralapozásos, vb. vázas, előre-

gyártott gerendás és Bohn födémcs, szélmercvítésre egyes szakaszokon falazott határfalas. Bőrlemezfedés alu-mázzal, fém és fa nyílászáró szerkezetek, terméskő, mázas kerámia és nemesvakolat homlokzatképzés, mettlachi és gumipadlók, csempezés, színes falfestés teszik egésszé az együttest. Központi fűtés, vízmelegvíz, gőz, csatornázás, gáz és elektromos installáció, a fürdetőfülkéknél, konyha és mosdónál ködtelenítő berendezés készült.

Az építkezés végösszegét a beruházó szervek a MKT jóváhagyásakor 5 317 000.— Ft-ban szabták meg.

A tényleges végösszeg a végszámla és hiánypótlási jegyzőkönyv szerint 5 297 000 Ft, tehát előirányzaton belüli és az épület igényessége ellenére 784 Ft/légm³ árával hasonló típus Ft/légm³ áránál nem drágább.

Pedagógus vendégotthon

Tervező vállalat: ÉM Középülettervező Vállalat.

Építész: Mátyók László, Ybl-díjas.

Társtervezők:

Belső építész: Németh István, Ybl díjas.

Statikus: Bánkuty Béla—Kurutz József.

Gépész: Vidor József—Molnár Nándor—Mostbacher Ödön.

Kert: Kiss E. Gusztáv.

Kivitelező: ÉM 45. sz. Állami Építőipari

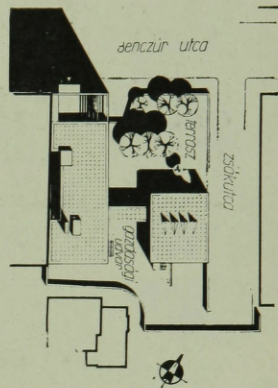
Vállalat.

Főépítészvezető: Makra Jenő.

Építésvezető: Bolváry Ferenc.

A Benczúr u. 35/a-b számú foghíjas telken egy kis szálloda épült speciális rendeltetéssel: belföldi és külföldi vendégek részére. A szakszervezet a vendégek részére kedvezményes áron biztosít szobákat.

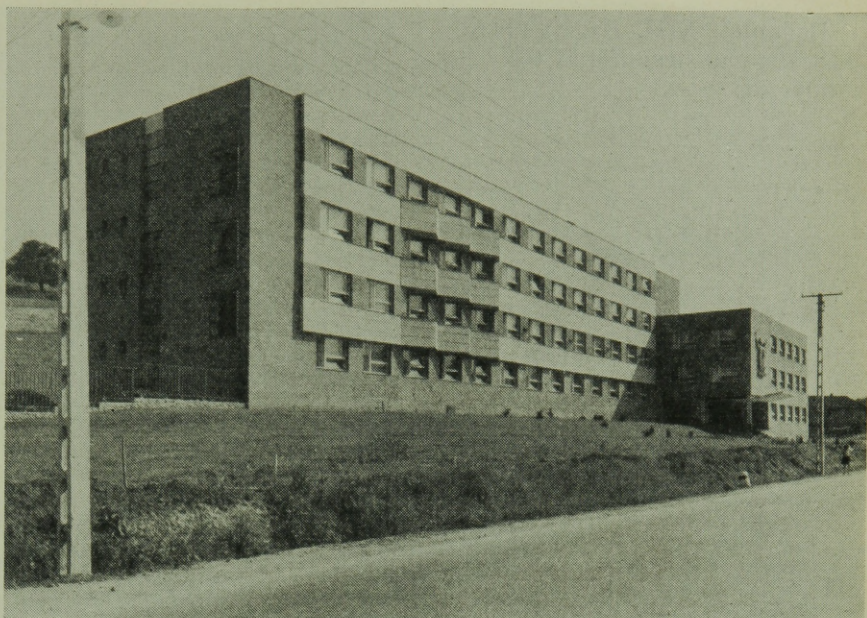
A főtömeg pince + földszint + 5 emeletről áll. Főpárkánymagasság 21,48 m, ehhez csatlakozik nyaktaggal a konyha és étterem épület, mely földszintes és alapincézett, főpárkánymagasság 4,60 m. Figyelemmel a szálloda funkcióira a Benczúr utca felől, a főtömeg földszintjén van a bejárat az előcsarnokhoz kapcsolódóan. Innen nyílik a hall, a klubbal, majd a hallból a lépcső, a lift valamint az eszpresszó és bár. A nyaktagon keresztül érhető el az étterem és a kert. Az I., II., III., IV., V. emeleten 62 db erkélyes szállodaszoba van, 5 külön fürdőszobás lakosztállyal. A szobák beépített szekrénnel készültek, kétágyasak, de háromágyasra is átalakíthatóan. A szintenkénti lakosztályok gyermekes házaspárok részére szolgálnak. Az V. emeleten a személyzeti szobák is elhelyezést nyertek. Az épület alapincézett, ahol az életvédelmi helyiségek, valamint az üzemi és kiszolgáló helyiségek vannak. Alapozása vb. sávalap, pillér-alap, felmenő falak tömör km. téglá, vb. vázszerkezet. A főépület Bohn födém, a konyha épületnél előregyártott vb. födémgerendák között beton belétestek. Lapostető, preskies fedéssel. A homlokzat nemesvakolással. Padlóburkolat: kő, márványmozaik, parketta, gumi. Fűtés: központi, hideg-melegvíz szolgáltatással.

Ózd 400 fős munkásszáló

Tervező vállalat : ÉM Lakóterv.
Építész-tervező : Fábián István.
Statikus tervező : Kubovics Gyula.
Víz-csat. tervező : Gellért László.
Villamos tervező : Kurucz László.
Közp. fűtés tervező : Szabados Lajos.
Szellőzés tervező : Brez Lajos.
Technológia : Cifka Anna.
Kert tervező : Szentpétery István.
Kivitelező vállalat : ÉM Borsodmegyei Áll.
Építőipari Váll.
Kivitelező főmérnök : Schaefer Ferenc.
Építésvezető : Fáklya Pál és Almási László.
Fűtkezés időtartama : 1959—1961.

Az Ózdi Kohászati Üzemek részére megtervezett objektum 100 darab négy személyes szobát tartalmaz, hideg-melegvizes mosdó csoportokkal, valamint két szobás gondnoki lakást és betegszoba csoportot.

A kertre néző önkiszolgáló konyha-étterem pavillon üvegezett, lebegő folyosón át közelíthető meg.

A konyha villany- és gőzüzemre van berendezve.

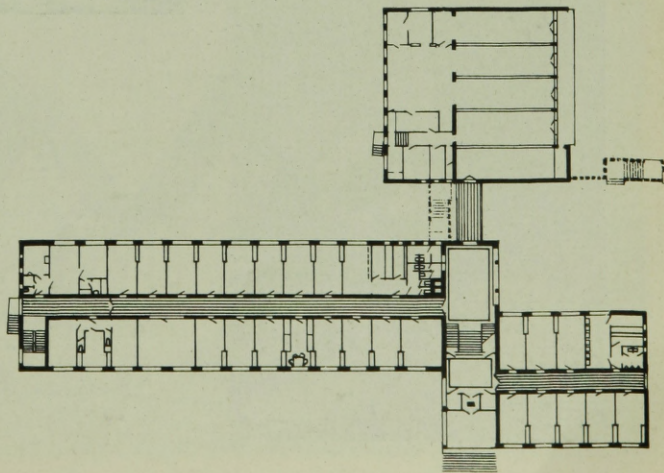
Az épület mezőtűri nyers téglá burkolatot, ill. kemény mészkő felületképzést kapott. A főbejárat fölötti falmezőn Buza Barna szobrászművész domborműve, az éttermi teraszon Olcsay Kiss Zoltán Kossuth-díjas szobrászművész női figurája helyezkedik el.

Az épület körül alacsony kőlabazatos kerítés van, a kert teljes parkírozással készült.

Az építési költség 14 000 000.— Ft. Beépített légtér 23,750 m³.

Az épület téglaszerkezettel, előregyártott vb. gerendák közötti vb. tálcás födémmel, lapostetős, kavicsolt lemezfedéssel épült. Az étterem födéme vb. keretszerkezeten nyugvó Hill-pallós rendszerű.

A terep lejtését az épület félszinteltolódással követi.

Budapest, XIII. Dagály utcai Szabadság-strandfürdő téli öltözője

Tervező vállalat: Budapesti Városépítési Tervező Vállalat.

Építész tervezők: Kósa Zoltán és Tókes György.

Statikus tervező: dr. Horváth Tibor.

Gépészeti tervezők: Fábíán Ödön és Lantos Rezső.

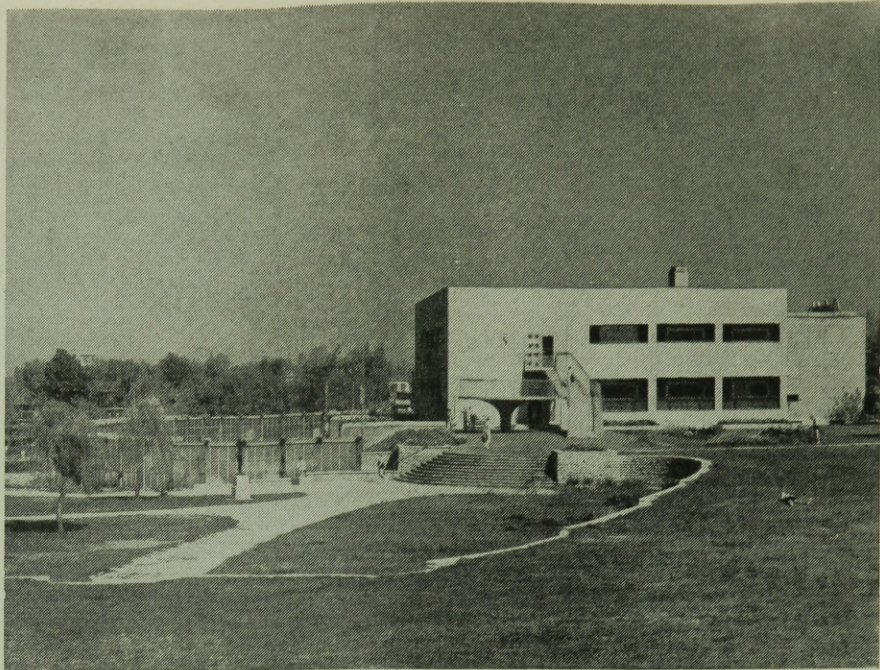
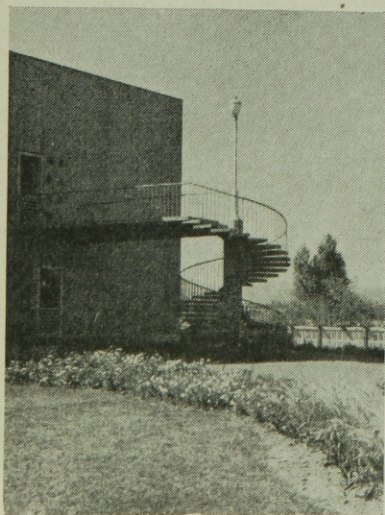
Kivitelező: ÉM 41. sz. Építőipari Vállalat.

Felelős építészvezető: Burai Sándor.

A jóváhagyott építési költség 3 487 597,— Ft volt, mely később az 1959. év folyamán elrendelt átárazás folytán 7 530 995,— Ft-ra változott. A beépített alapterület 865 m², a beépítés 7600 m³.

Az épület földszintből, emeletből és a földszint egy része alatt elterülő pincéből áll. Befogadó képessége 1120 személy, melynek fele férfi, fele nő. Az egy személyre eső költség kerekén 6700 —Ft. Az öltözőépület a Dagály-utcai strand területén, a már korábban elkészült nyári öltöző-épületektől délre létesült, az íves körvonalú melegmedence tengelyében, mint a fürdőterületre jóváhagyott fejlesztési terv első üteme.

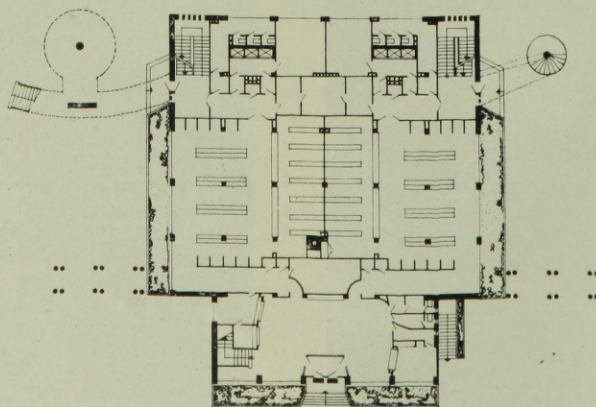
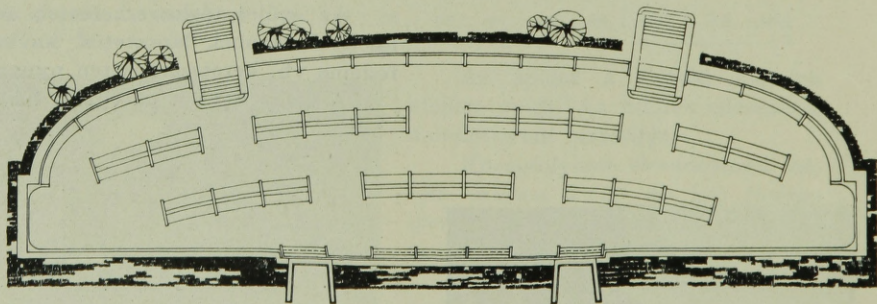
Az épület később építészetiileg egy egységet fog képezni a felépülendő vendéglővel, büfepavilonnal és pergolákkal. Jelenleg az előcsarnokban helyeződik el a pénztár, a ruhatár és a fürdőruha-megőrző helyiség. Innét nyílik az egyenként 280—280 férőhelyet biztosító férfi- és női öltöző. Az öltözők megvilágítása az oldalablakokon keresztül történik. Rendszerük pultos, akasztós, öltözőfülkék megoldású. A száraz és vizes lábbal közlekedők forgalma teljesen elvan választva egymástól. Úgy a nők, mint a férfiak fedett és fűtött kiúszókön keresztül jutnak az egész télen át a közönség rendelkezésére álló 39 °C hőmérsékletű termálvizet tartalmazó medencébe. A földszinti előcsarnokból az emeletre vezető lépcső a bufféterembe, illetve váróterembe vezet, ebből nyílik az ugyancsak 280—280 férfi-, illetve nőedéig befogadására szolgáló további két öltöző, továbbá két helyiség az irodai személyzet részére. Az emeleti öltözőkből külön lépcsők vezetnek a

kiúszókhoz és így a melegvízű medencével való közvetlen kapcsolat itt is biztosítva van. Nyáron úgy a földszinti, mint az emeleti öltöző a strandot látogató közönség rendelkezésére áll; ekkor az épület földszintjéről közvetlenül, az emeletről pedig külső lépcsőkön keresztül jut a közönség a strand területére.

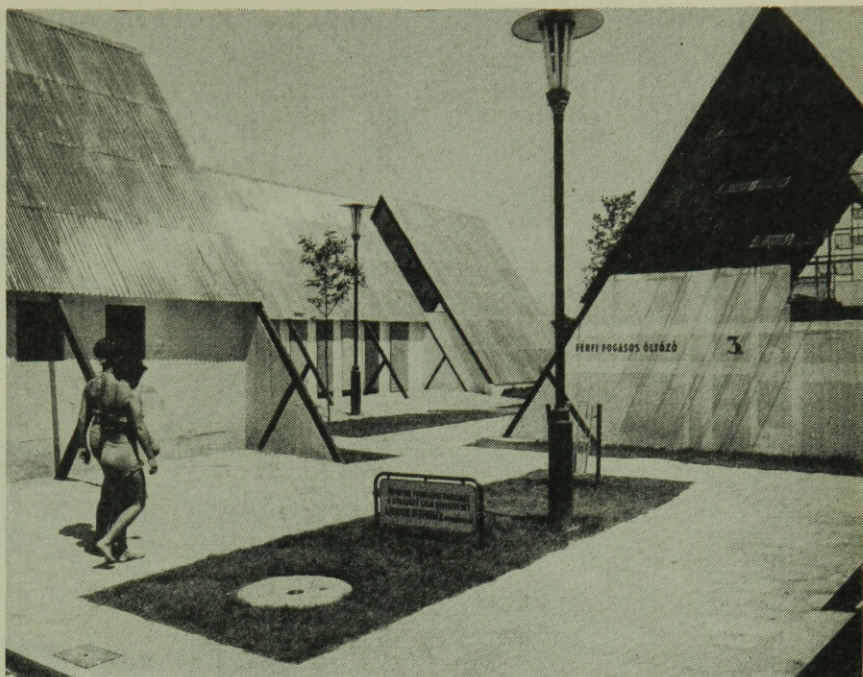
Az egyemeletes épület könnyű kitöltő falakkal, vasbeton vázszerkezettel készült, teljesen monolit szerkezettel. Az alapozás a kavicsrétegbe 60 cm-ig bevert cölöpökre helyezett rácsalapokból áll, amely a medencékhez különleges vízzáró házaggal csatlakozik. A talajvíz SO₃ tartalmú, ezért a cölöpöket és a beton

rácsot az előírt módon a károsodástól védeni kellett. A földmérek szerkezetében a sugárzó fűtés csövei nyertek elhelyezést, mert a rendelkezésre álló 39,7 °C hőmérsékletű forrásvizet ily módon fűtési célra is hasznosítani lehetett. Ezt úgy érzük el, hogy a forrás vizét a medencébe való bevezetés előtt ellenáramú készülékekben vezetjük át, ezekben a készülékekben kb. 1 °C-kal hűl le a víz és ezáltal a tiszta fűtővizet kb. 36—37 °C-ra felmelegíti. A fűtővizet keringtető szivattyúk áramoltatják a csöveken. Az alacsony hőmérsékletű fűtővíz miatt a mennyezeten kívül a padlót és némely helyen az oldalfalakat is fűteni kell.

Csepel Hollandi úti strand

Tervezők : Gen. terv. : Birgés József FÖMTI.
 Öltöző épületek :
 Építész : Pomsár János BVTV.
 Statikus : Kiszelya László, FÖMTI.
 Kertész : Krizsán Zoltánné—Jancsó Vilmos,
 BVTV.

Csepelen, a soroksári Dunaág mellett három hektár területen épült meg az új strandfürdő, 2000 fő befogadóképességű öltözőépületekkel, gyermek, meleg, úszó és strand-medencével.

A terület az ált. rend. terv szerint üdülőövezet. Tekintettel az igen magas talajvízszintre, valamint a medence gravitációs úton való leüríthetőségére, a medence az eredeti terepszintre épült, A talaj teherbírásának megjavítására 4×4 m-es hálós rendszerben kavicssal kitöltött kutak készültek, amelyekre teherelosztó réteg közvetítésével adódik át a medence terhelése. Az ivóvizet a városi hálózathoz, a hideg keverővizet a helyszínen létesített két darab aknakútból nyerik. A melegvíz biz-

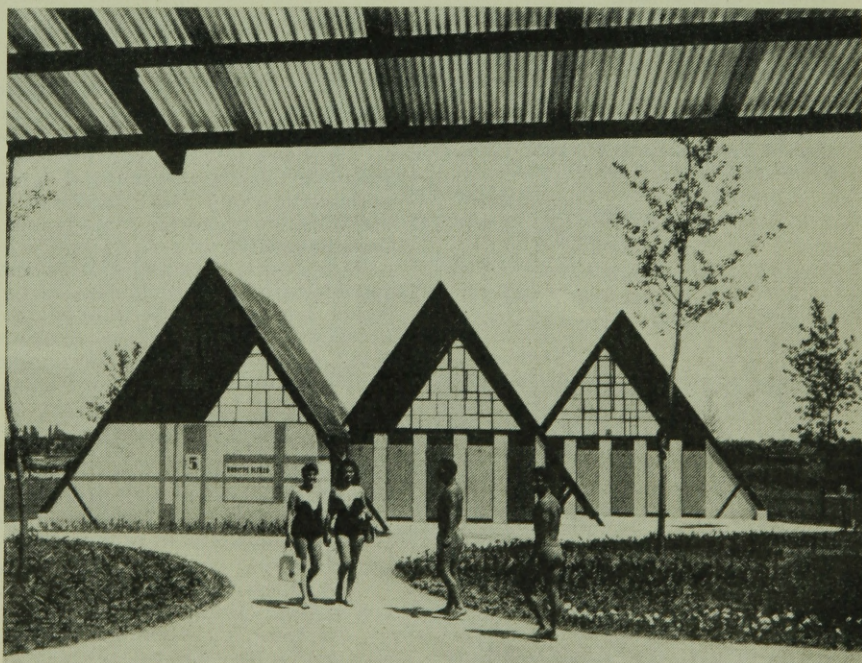
tosítására 1140 m mély 1600 l/sec vízhozam mélyfúrású kút szolgál, melynek hőfoka 45 C°.

Az öltözőépületek pavilonos elrendezéssel készültek nemenként elkülönítve. Zömmel váltókabinos-fogados, kis részben szekrényes megoldással és 50 db három személyes kabinnal.

Az épületek fém szerkezetű sátrak különböző színű (sárga, zöld, piros) poliészter hullámlemez lefedéssel.

A kabinokon kívül a bejárati épület (pénztárak, üzletek, értékmegőrző stb.) gondnoki épület, orvos, személyzeti étkező stb.) és büffé-épület, raktárak, kiszolgáló pult, mosogató stb. létesült.

A létesítmény kertészeti kiképzése problémát okozott.

Budapest, XIV. ker. Columbus-u. Pártszékház

Tervező vállalat: ÉM Lakóépítettervező Vállalat.

Építész: Márton István I.

Statikus: Szijjártó Imre.

Gépész: Gábor Jenő, Szentpály Imre, Pardi Sándor.

Belső építész: Kovács Zsuzsa, Horváth János.

Kert-tervező: Szentpétery István.

Képzőművészek: Óvári László, R. Kiss Lenke,

Makrisz Agamemnon, Pleszviné.

Kivitelező vállalat: ÉM 43. sz. Áll. Építőipari Vállalat.

Beépített légköbméter: 11 677 lm³.

Kiviteli összköltség: 6 733 660,— Ft.

Az építmény alapkonfigurációját a telek magassága és geodéziai adottsága adta meg. A program szerint megadott helyiségek, a telek szűkös adottsága egy zártabb beépítést eredményezett.

A három tömeg, nevezetesen az irodai-előadóterem és garázs tömege egy díszudvart határol körül, ami a nagyelőadóterem 350 főjének szabadban való tartózkodását is lehetővé teszi s egy belső térkialakítást eredményez. A díszudvar arányos helyén szobor áll, ami térbeni hangsúlyt ad.

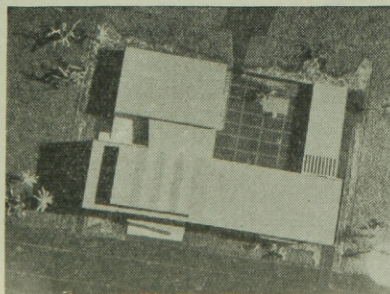
A megépült létesítmény a Pártház funkcióját úgy elégíti ki, hogy a más rendeltetésű helyiségek nem zavarják ennek forgalmát. A nagy előadóterem használata két irányból történik. Egyrészt a Pártház Columbus utcai főbejárata, másrészt a Torontál utcai díszudvar bejárata felől. A KISZ és társadalmi szervek munkahelyiségeinek megközelítése az épület mellékbejáratán keresztül történik.

A beépítésnek megfelelően a garázs és a gondnoki lakás nem zavarja a pártház funkcióját és teljesen független ettől.

A Pártház Columbus-utcai főhomlokzata funkciójának megfelelően irodaház jellegű, mezőtúri téglaburkolattal, fehér nemes vakolattal készült. A bejárat kialakítása az alaprajznak megfelelően a homlokzat kihangsúlyozott motívumaként jelentkezik. Az udvari homlokzatot az arányosan kialakított díszudvar és nagyterem tömege határozta meg, hasonló anyagú, mint az utcai főhomlokzat.

Az előcsarnok, előterek és a nagyterem kialakítása, belső építész tervek alapján készült.

Az építmény téglafalaz szerkezetű, kivéve az előcsarnok pillérvázat és a nagyterem keretvázait.

Tervező V.: KÖZTI
Építész: Schömer Ervin, Svastits Géza, Hrecska József.
Statikus: Valthier Gábor.
Gépész: Jankovits Viktor, Fűszter Ferenc, Falta Imre.
Kivitelező vállalat: Csongrádmegyei Állami Építőipari V.
Főépítészvezető: Mucsi Lajos.
Építészvezető: Heim János.

Tervező V. : KÖZTI

Építész: Schömer Ervin, Svastits Géza, Hrecska József.

Statikus : Valthier Gábor.

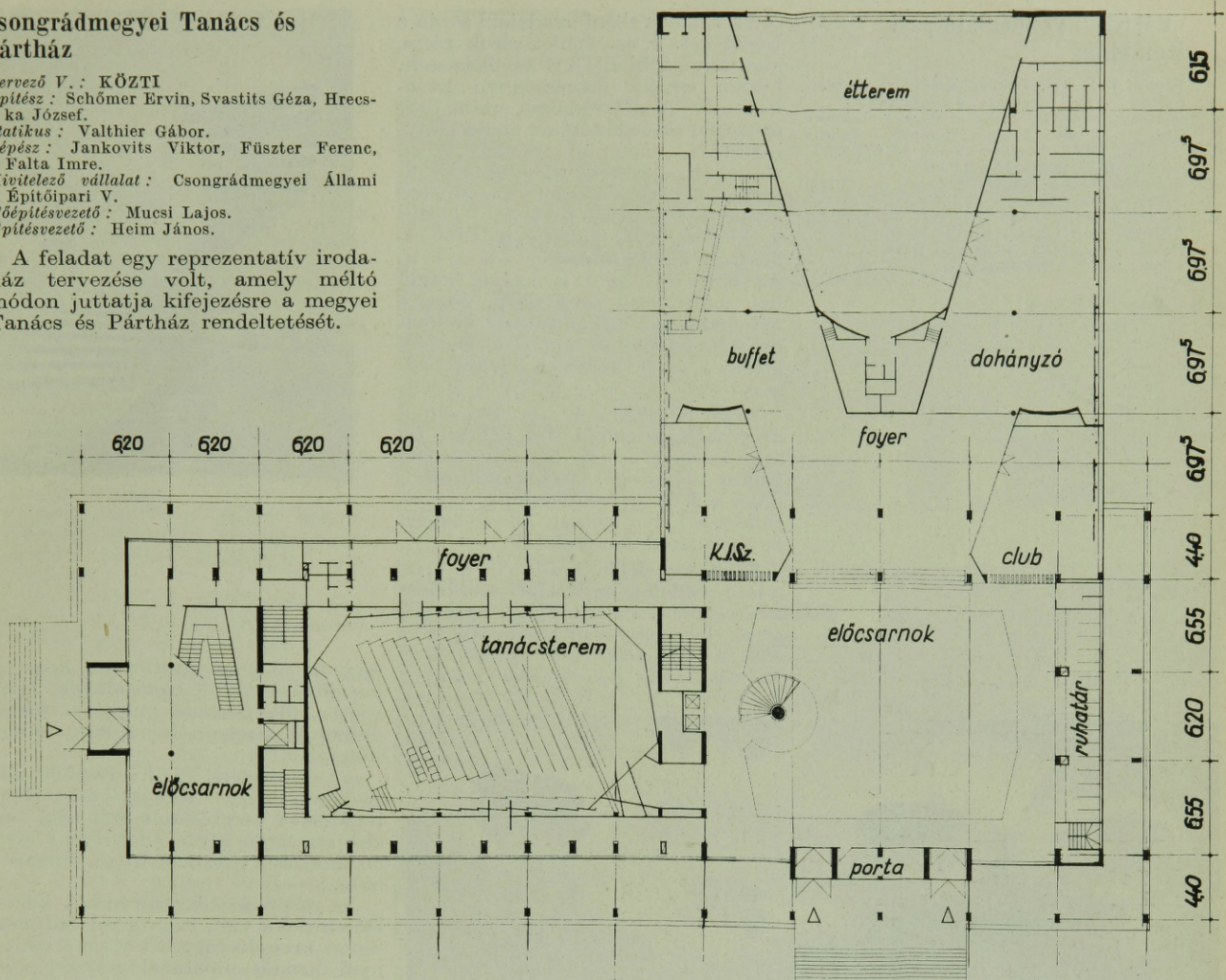
Gépész: Jankovits Viktor, Füzster Ferenc,
Falta Imre.

Kivitelező vállalat: Csongrádmegyei Állami
Építőipari V.

Főépítésvezető : Mucsi Lajos.

Építésvezető: Heim János.

A feladat egy reprezentatív irodaház tervezése volt, amely méltó módon juttatja kifejezésre a megyei Tanács és Pártház rendeltetését.

E feladat megoldását úgy láttuk legjobban megközelíthetőnek, hogy az épületet szerkezetében és főleg nyílászáró szerkezetének és burkolatainak a lehető legkorszerűbb megoldását igyekeztünk biztosítani.

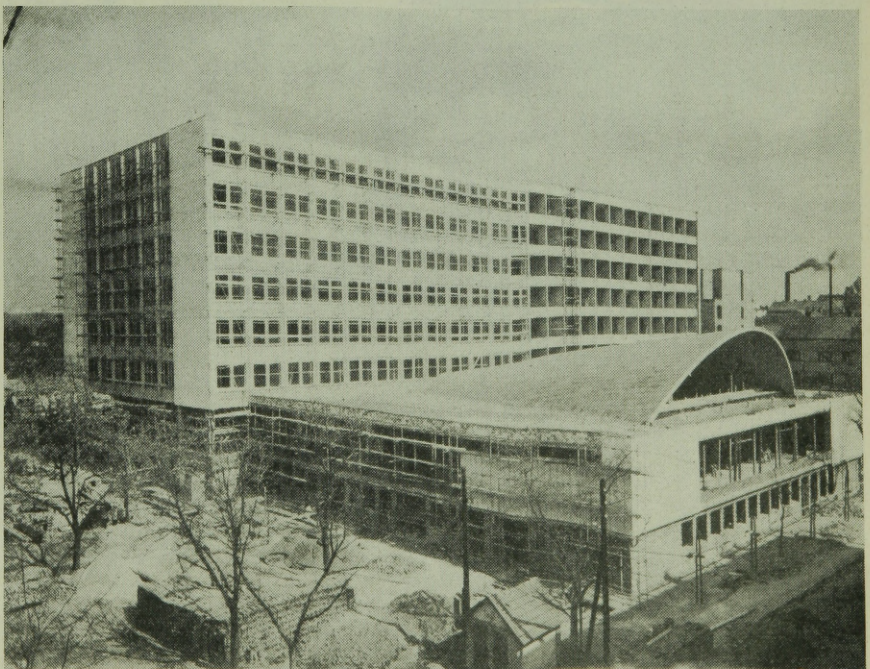
A kijelölt területet, a szegedi Rákóczi tér, kissé szűkös voltát ellensúlyozni tudta az a körülmény, hogy az épület fűtését az erőműről tudtuk távfűtéssel megoldani. Így kiküszöbölődött a szén és salak szállítás elkerülhetetlenül városképet zavaró hatása.

Az épület egy hatemeletes tömbből áll, amelyhez egy földszintes szárny csatlakozik.

A hatemeletes rész emeletein nyertek az irodák elhelyezést, míg a földszintre kerültek a nagy fél forgalmú és reprezentatív helyiségek. Így a nagy tanácsterem és az étterem.

A Tanács és Párt helyiségei vertikálisan vannak szétválasztva — a Tanács bejárata a Kossuth Lajos sugárút felől, míg a Párt bejárata a Tábor utca felől.

Az épület kialakítása általában sok tervezői gondot igényelt az új szerkezetek kialakítása és a különféle anyagok kiválasztása során, de ezzel kívántuk biztosítani az épület reprezentatív megjelenését.

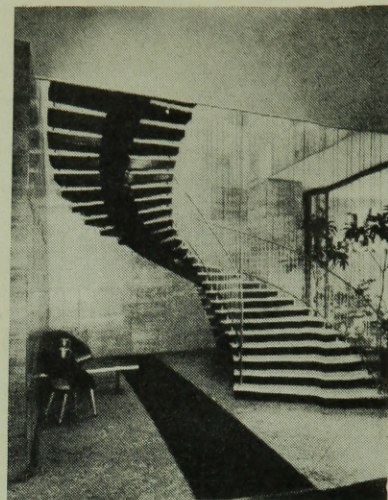
„EMKE” Vendéglátóipari Kombinát

*Tervező V.: ÉM. Lakóépítettervező Vállalat.
Építész: Azbej Sándor és Jakab Zoltán
Statikus: Szilávik Tibor és Pogány Levente.
Gépész: Both Attila, Csanády György,
(ÉVITERV), Sommer Iona (ÉVITERV),
Csanády Zoltán (IPARTERV).
Kivitelezte: ÉM. 41. és ÉM. 43. sz. Állami
Építőipari Vállalat.
Beruházó: Fővárosi VII. ker. Tanács VB.
Házkezelési Igazgatósága.
Felelős építészvezető: Kutenics Géza.
Főművezető: Láng Jakab.*

Az 1956-os ellenforradalom során a Lenin krt. 2. sz. épület sarok része, ahol a korábbi EMKE kávéház volt, három emelet magasságban leszakadt. Az ellenforradalom után 1957 tavaszán elkezdődött az épület helyreállítása, valamint az időközben elrendelt árkádok kialakítása. Az épület helyreállítása során az emeleti lakások korszerűsítve lettek, illetve a korszerűsítés folyamán többletlakások kialakítására is sor került. Az építkezés ezen szakaszát nagyon nehezítette az a tény, hogy a helyreállítási, árkádosítási munkákat lakott területen, a lakások időleges áttelepítésével lehetett végezni.

1958. év végére így is elkészült a főváros legforgalmasabb pontján az árkádosítás, amely komoly közlekedési nehézségek megoldását segítette elő. Ezzel egyidejűleg befejeződtek a helyreállítási, illetve lakáskorszerűsítési munkálatok.

1959. év elején kezdte el a kivitelező vállalat az EMKE kombinát kivitelezését. 1961. május 1-én adták át az eszpresszo-cukrászda részt és 1961. aug. 20-án az egész létesítményt. Az építkezés folyamatos menetét

nagyon megnehezítette az, hogy a korábbi fszt-i létesítmények (Ló-sport, illatszerbolt, cipész, szabó műhely) kitelepítése sokáig elhúzódott.

A létesítmény 3 fő részből áll. A Lenin körút—Rákóczi út sarkon levő fszt-i eszpresszo-cukrászda, az első emeleten az árkádok felett levő étterem és az Akácfa utcai Bisztró-büfé.

Az eszpresszo és étteremnek közös előcsarnoka van, ruhatárral és innen díszes kivitelű függesztett, márvánnyal burkolt elipszis alaprajzú lépcső vezet az emeleti étteremhez. A cukrászda bővületként van még a télikert, kis vízmedencével és szoborral. A télikert tetejének egyik fele, miután az már a Rákóczi u. 44. sz. ház udvarára esik, felülvilágítóval van ellátva.

Mindhárom egység közös gazdasági helyiségei az épület hátsó részében helyezkednek el. Itt van egy központi főzőkonyha, hideg-konyha, cukrász-konyha. Ezenkívül a Bisztrónak az üzletterében frissen sülték készítésére grill-konyhája van. Az étterem ugyancsak külön tállakonyhával van ellátva. Ételfelvonó szállítja fel a kész ételt.

Külön problémát okozott a szelvényzet részére szükséges öltöző, mosdó helyiségek kialakítása. Ezt az 5,10 m-es fszt belmagasság kettéosztásával oldották meg és így alakították ki, mintegy 300 fő személyzet részére szociális helyiséget.

Az épület fűtése olajtüzelésű kazánnal, központi fűtéssel van megoldva.

A közösségi helyiségei, valamint munkahelyek mesterséges szellőztetéssel vannak ellátva, amelyek általában álmennyezeten a világító testeken keresztül működnek.

Az építkezés költsége 15 millió forint. Az átalakítással érintett épületrészek légköbmétere 20 ezer Ft/lég m³.

Rákóczi-út 74—76 sz. alatti Divatesarnok Otthon Áruháza

Építész: Bánóczy Ferenc, Hollay György.
Statikus: Gouth István, Vass Endre, Pirk Katalin.
Gépész: Preisinger Jenő, Csanády György, Csanády Zoltán, Gergely Pál, Kossák József-né.
Bútortervezők: Vladika Helga, Kisszebeni Marcel, Molnár Gábor.

Az ellenforradalmi események következtében a Divatesarnok Rákóczi úti áruháza egyrészt romba dőlt, másrészt a Rákóczi út 74—76. számú lakóház alatti része teljesen kiégett és maga az épület szerkezete életveszélyes állapotban volt. Az életveszély elhárítása után 1957 márciusában a Fővárosi Tanács és a Belkereskedelmi Minisztérium, mint érdekelt szervek döntöttek az épület helyreállításának, illetve átépítésének módozatában.

Fentiek alapján az épület helyreállításánál háromféle rendeltetésnek megfelelő feladat kielégítése vált szükségessé:

1. kialakítani a létesítendő Rákóczi úti árkádsorral kapcsolatosan az épület alatt az árkádokat,

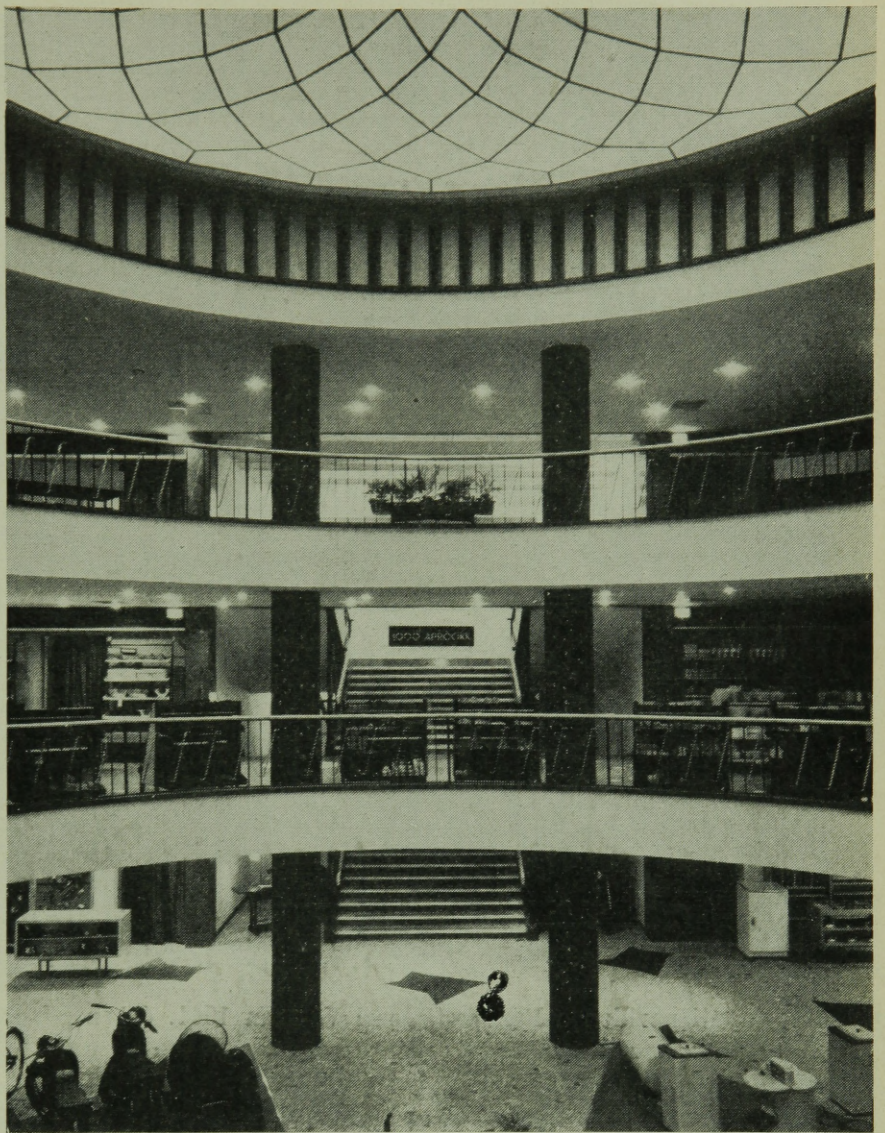
2. a kiégett és elpusztult 42 db lakás helyreállítása a lakások korszerűsítésével oly módon, hogy növekedjék a lakásszám, ugyanakkor az épület árusításra alkalmas földszint, magasföldszint és félemeleti szintje teljes mértékben az áruház céljait szolgálja. Ezt a feladatot tervezők úgy oldották meg, hogy 62 korszerűsített lakás készült, és ugyanakkor az eddigi csak kb. 3200 m² áruházi területtel szemben 7000 m² területet biztosítottak,

3. a kiégett és elpusztult épület megnevezett szintjein rendszertelenül kialakult korszerű árusításra alkalmatlan területének átalakítása összefüggő árusításra alkalmas területté. E feladatot a tervezők a régi két épületrész belső udvarának opeion-szerű beépítésével oldották meg.

A kivitelezés időtartama 5 év volt, mely időszak alatt úgy az árusítás formájában, mint magában az építészeti felfogásban is fejlődés következett be. A tervezők az 1957. évben kiadott tervdokumentáció után az alapkoncepciók megtartása mellett a felsőbb szervek hozzájárulásával magának az áruháznak eladási formáját és belső enteriőrjét a mai korszerű igények alapján oldották meg.

Az áruház a kezdeti teljes áruprofil programjától eltérően tulajdonképpen az ország első szakáruháza, amely lakberendezési, műszaki cikkek és a mindennapi élet közszükségleti cikkeit árusítja. Az árusítási feladatokon túlmenően a lakosság szolgáltatásokban is részesül, mint házhozszállítás, szervizszolgálat, lakberendezési tanácsadás stb.

Az épület belső enteriőr kialakításánál döntő tényező volt az épület adott szerkezetéből kifolyólag a viszonylag alacsony belmagasság, amelyet korszerű világítással ellátva és megfelelő klimatizáló berendezés beépítésével sikerült kedvezően megoldani.

Bányászati pavillon a Budapesti Ipari Vásáron 1961. évben

Tervező vállalat: Alumíniumipari Tervező Intézet.

Szerkesztő: Seregi György.

Építész: Kelecsényi Zoltán.

Generálkivitelező: Fővárosi 5. sz. Építőipari Vállalat.

A csarnokszerkezet gyártását és szerelését végezte: Áruházakat Szolgáltató Vállalat.

Építésvezető: Potcz József.

Beruházó: NIM Kereskedelmi Igazgatóság, BIV Vásárrendező Iroda.

Az 1961. évi Budapesti Ipari Vásár egyik érdekessége a Nehézipari Minisztérium kiállításához tartozó bányászati pavillon volt. Elhelyezése a Vásár központi terének a főbejáratnál ellentétes sarkán történt.

Építészeti elrendezésében két fő részből áll; egyrészt a bányászati kiállítástól, melynek teljesen lefedett alapterülete 470 m², másrészt a Nehézipari Kiállítás mozihelyiségéből, mely 110 ülőhely és 30 állóhely befogadására alkalmas.

Tervezési követelmény volt, hogy egyrészt a bányászati kiállítás fedett és — nagyobb területen elhelyezkedő — nyitott része kiállítási egységet adjon, másrészt a létesítendő pavillon a nehézipar kupolacsarnokát a látogató közönség előtt ezen oldalról se takarja el. Fentiek mellett az épületnek bányászat jellegét is szimbolizálni kellett. Az első, könnyed, szellős, áttetsző „lebegő” megoldást a második nyomott tér kialakítását írta elő, melyek ellentétes követelményeknek látszanak. A szerkezeti kialakításnál előírták a szétszedhetőséget, mivel ezen pavillon is áttelepül a vásár új területére.

A követelmények kielégítésére az épület jellegét a 8 m-ként elhelyezett — vágat keresztmetszetet illusztráló — terpesztett lábakkal kétirányban nyúló 11—11 m hosszú szárnyalakú konzolok adják meg, melyek a földtől 3 m magasságig nyúlnak le és így az átlátást biztosítják. A nyomott teret a belső területet látogató a lábak közötti úton végigmenve érzékeli.

A főtartó 7 szerelési egységből álló hegesztett acélszerkezetű szekrénytartó. A szerelési egységet csavaros kötéssel kapcsoljuk egymáshoz. A nagyméretű konzolok felső pontjait vonóvas köti össze, melyet felállítás után 6000 kg erővel utófeszítettek és ezzel ellenfeszültséget adtak a szerkezetnek. A vonóvasban levő erőt elektromos ellenállás változáson alapuló

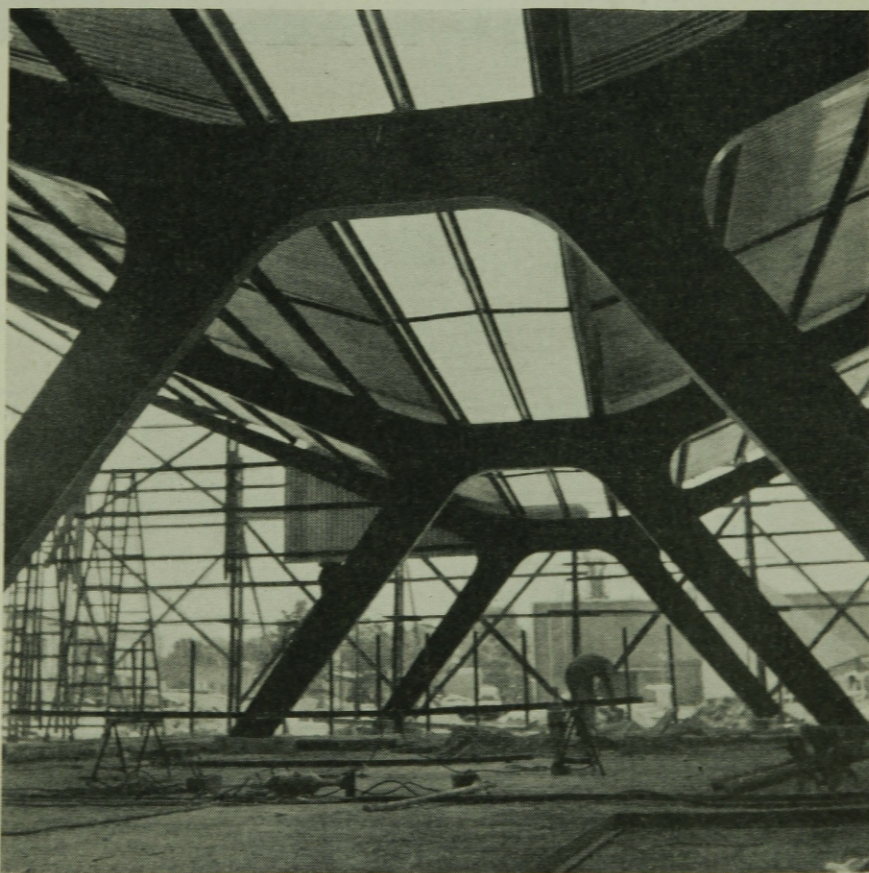
nyúlásmérő bélyegekkkel pontosan mérték. A főtartók súlya 2,5 tonna, felállításuk darus gépkocsival egy darabban történt.

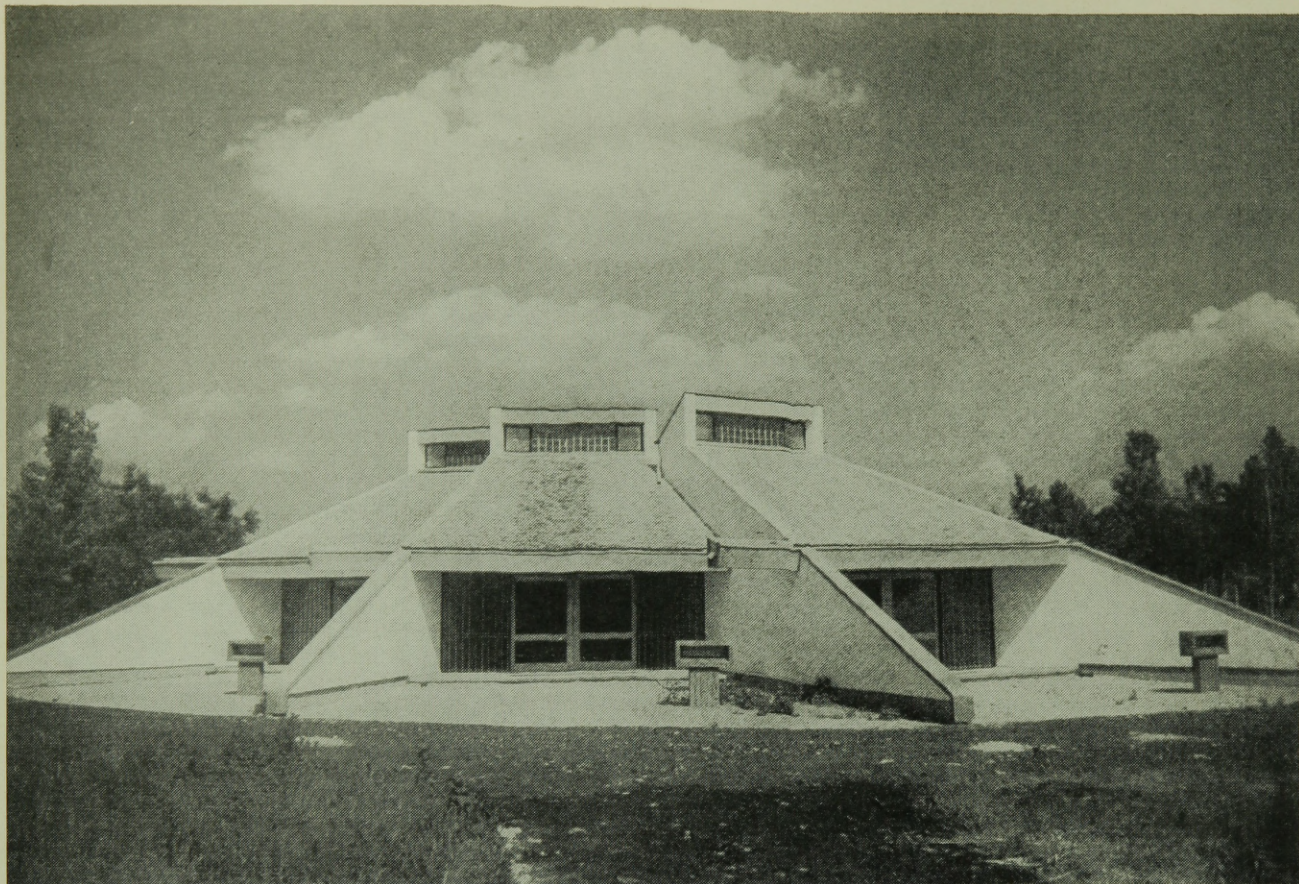
A konzolos szerkezet lehetővé tette, hogy a pavillonnál oldalfalak helyett, csupán egy törtvonalú paraván-fal készült, mely nagyméretű keret nélküli üvegtáblákból és ezek között újszerű alumínium panelekből áll. A paraván-fal nincs összeköttetésben a tetőszerkezettel. Így a fedett kiállítási rész egybefolyik a nyitott részen levővel. Az alumínium panelek kétirányban hullámosított 0,8 mm vtg. alumíniumlemezről készültek. Az egymásra merőlegesen képzett hullámosítás egyrészt két irányban teherhordó paneleket adott, és így az $1,0 \times 2,20$ m-es táblákhoz külön merevítésre nem volt szükség, másrészt olyan különleges struktúrájú felületet adott, mely építészeti megjelenésében is újszerű. Az alumínium-panelek lemezét természetes színben, keretét pedig narancssárgára eloxálták.

A főtartókat hajlított szelvényekből Z alakúra kiképzett, statikailag Gerber-tartóként kialakított szelemenek kötik össze. A szelemenek felső övére az alumíniumlemezek elszigetelése végett műanyag PVC fóliát ragasztottak. A pavillon tető és végfalainak borítása az alumínium és műanyagok megfelelő kombinálásával készült. A tető lefedésénél a poliészter hullámlemezek alkalmazása a pavillon természetes megvilágításának megoldását nagyon leegyszerűsítette, mivel a tető síkjában egyszerű átfedéssel kapcsolódhatott az alumínium burkolati részhez. A kétféle anyagú hullámlemez pontos kapcsolódását az tette lehetővé, hogy a poliészter lemezek gyártási sablonául az alumínium hullámlemezeket használták fel.

A fedetlen sárga színű poliészter bevilágítási sávok három helyen az épület hossz tengelyében és a szárnyak felső szakaszában két oldalt lettek beépítve. A szárnyak lenyúló részeit trapéz keresztmetszetű narancs sárgára eloxált alumínium hullámlemezrel burkolták.

Műanyagot alkalmaztak még a mozihelyiség tömőfalú burkolásaihoz, ahol a kitöltő panelek anyaga öntött poliészter bevonatú faforgácslemez volt. A bevonat színe sárga, helyenként piros kockázattal.

Szeged, Belvárosi temető ravatalozó

Tervező vállalat: ÉM Szegedi Tervező V.
 Építész-tervező: Borvendég Béla.
 Statikus tervező: Kellner János.
 Gépész tervezők: Asztalos Edit, Kovács Margit,
 Komáromi László.
 Kivitelező: Szegedi Építőipari Vállalat.
 Építésvezető: Lengyel László.
 Művezető: Vecsernyés János.
 Kivitelezés: 1960—1961-ben.

A tervezési program 3 ravatalozó helyiség létesítését irányozta elő a hozzátartozó gazdasági helyiségekkel. A rendelkezésre álló hitelkeret rendkívül alacsony összegben lett megállapítva.

A létesítmény a jelenlegi temető főút, illetve az erre merőleges Fonógyári út felé vezető út csatlakozási pontja közelében helyezkedik el. A három ravatalozó egység méretét és kialakításának igényességét azonos szintre hoztuk, miután többségében I. oszt. temetés folyik.

Az épület a ravatalozással, ill. a temetési szertartással kapcsolatos különböző funkciók gondos szétválasztására törekszik, a gazdasági forgalom a gyászolók forgalmától elkülönítve a kisméretű udvaron keresztül bonyolódik le, ily módon maguknak a ravatalozó helyiségeknek a kiszolgálása hátulról a gazdasági udvar felől közvetlenül lehetséges.

Alapvető követelménynek lett felfogva az a körülmény, hogy a növekvő igényekből kifolyólag a három egység, ha különböző fázisokban is, de párhuzamosan üzemel. Ilyenformán tehát fokozottabb mértékben válik szükségessé az egyes egységek nemcsak vizuális, de lehetőleg akusztikus elválasztása.

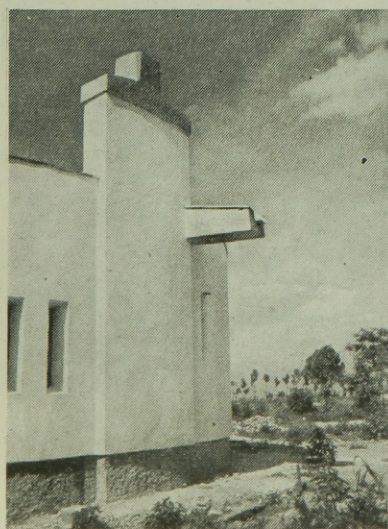
Magában a ravatalozó helyiségben annak kis mértékéből kifolyólag csupán a közvetlen hozzátartozók helyezkedhetnek el, míg a gyászolók részben a tornácon, részben az előudvarban gyülekeznek. Ezért szükségessé vált a külső és belső tér lehető teljes egymásba nyitása, amit tolóajtós üvegfal alkalmazásával lett megoldva.

A ravatalozó helyiségek bőséges keresztzellőzése biztosítva van.

Az épület formai megfogalmazásában rendkívül puritán eszközökkel dolgozik, tér és tömeg kompozíciója a funkció sajátos emberi tartalmának kivetítésére törekszik és kísérletet tesz a korszerű fogalmazásmódnak a népi építészet hagyományain keresztül való megszólaltatására.

Szerkezetek: Vasaltbeton lábazaton 30 cm vastag magasított téglafalak. Födémek típus gerendák közti béléstestek. Tetőfedés kettős hód-farkú cseréppel készült. Homlokzat kiképzés sima vakolaton fehér meszelés.

Az épület beépített alapterülete	204,— m ²
Az épület beépített légköbmétere	930,— m ³
Építési költség	537,— m ³ /Ft
Ebből külső közmű	41,— m/Ft

Magyar Adócsőgyár irodaház

Tervező vállalat : IPARTERV.

Felelős építész : Südi Ernő.

Statikus : Klimov Borisz.

Gépész : Árendt Lajos (víz-fűtés),

Sárkány Imre (villany).

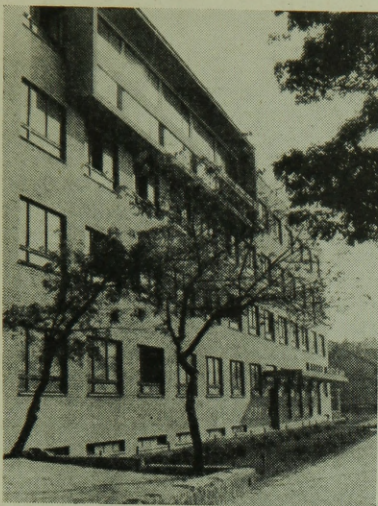
Generálkivitelező : ÉM 22. sz. Állami Építő-

ipari Vállalat.

Főépítészvezető : Foidl Elemér.

Építésvezető : Cser Miklós.

Főművezető : Partl László.

Az irodaépület a gyár Váci u. 169. sz. alatti telkén, a Váci úti fronton épült. Középfolyosós, ötszintes épület, vegyes rendszerben, külső teherhordó téglafalakkal, belső vb. vázzal. A legfelső emeleten levő nagyterem földeme monolit vb. keret, 13 m-es fesztávolsággal, alátámasztás nélkül. A többi földem ÉTI. gerenda és B—60-as béléstesttel készült. A homlokzat mezőtűri téglaburkolatot kapott, megdolgozott műkö párkányokkal. Az ablakok faszerkezetűek, falsíkra helyezve. Lépcsőházi nyílászárók fémszerkezetűek.

Beépített terület : 635,— m²

Hasznos terület : 1564,— m²

Beépített térfogat : 7972,— m³

Kivitelezési időtartama : 15 hónap.

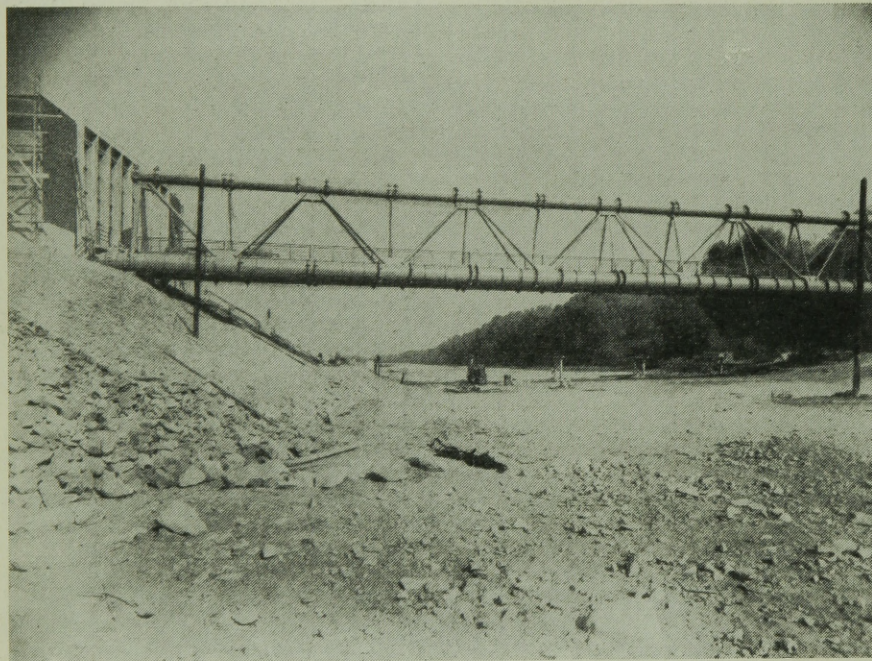
A káposztásmegyeri Nagyfelszíni Vízmű csőhídjai

Tervező vállalat: MÉLYÉPÍTÉRTV.

Felelős tervező: Szalma Tibor

Kivitelező vállalat: Bp.-i MÉLYÉPÍTŐ V.

Építésvezető: Remsey Károly.

A műtárgyak a Fővárosi Vízművek káposztásmegyeri területén létesültek, az É. M. Mélyépítési Tervező Vállalat által készített tervdokumentáció alapján. Feladatuk az, hogy a Dunában levő mesterséges szigeten épült szivattyútelepről a vizet a 2. sz. műút melletti víztisztító telepre szállítsák.

Szerkezeti kialakításukat tekintve kéttámaszúak. A vízkivételi műtől kiindulva, a Dunát egy 85 m fesztávolságú, háromötvű rácsos tartó hidalja át, oly elrendezésben, hogy az alsó két öv maga a két nyersvizet szállító Ø 1200-as cső. A vezeték a parti pillértől tovább hét darab 26 m fesztávolságú, gerenda jellegű szerkezettel folytatódik úgy, hogy főtartói a rácsos híd alsó két övének egyenesében vannak. A hidak sarukkal fekszenek fel a pilléreken. Két-két hídtág szomszédos megtámasztásai között oly szerkezeti elemek vannak, melyek a kéttámaszú tartók szögforgásait, ill. elmozdulásait lehetővé teszik.

A hidak acélszerkezetűek, 36.24. S jelű acélananyagból, hegesztett kivitelben készültek.

A kiviteli terveket a vállalat Szerkezeti III. osztálya készítette, felelős tervezője Szalma Tibor.

A rácsos híd szerelése állványról történt. A Ganz-Mávag hídműhelye által legyártott elemeket úszódaru helyezte el. A további helyszíni munkákat, valamint a 26 m-es tagok előregyártását és felemelését a pillérekre a Budapesti Mélyépítő Vállalat végezte Remsey Károly mérnök, építésvezető irányításával.

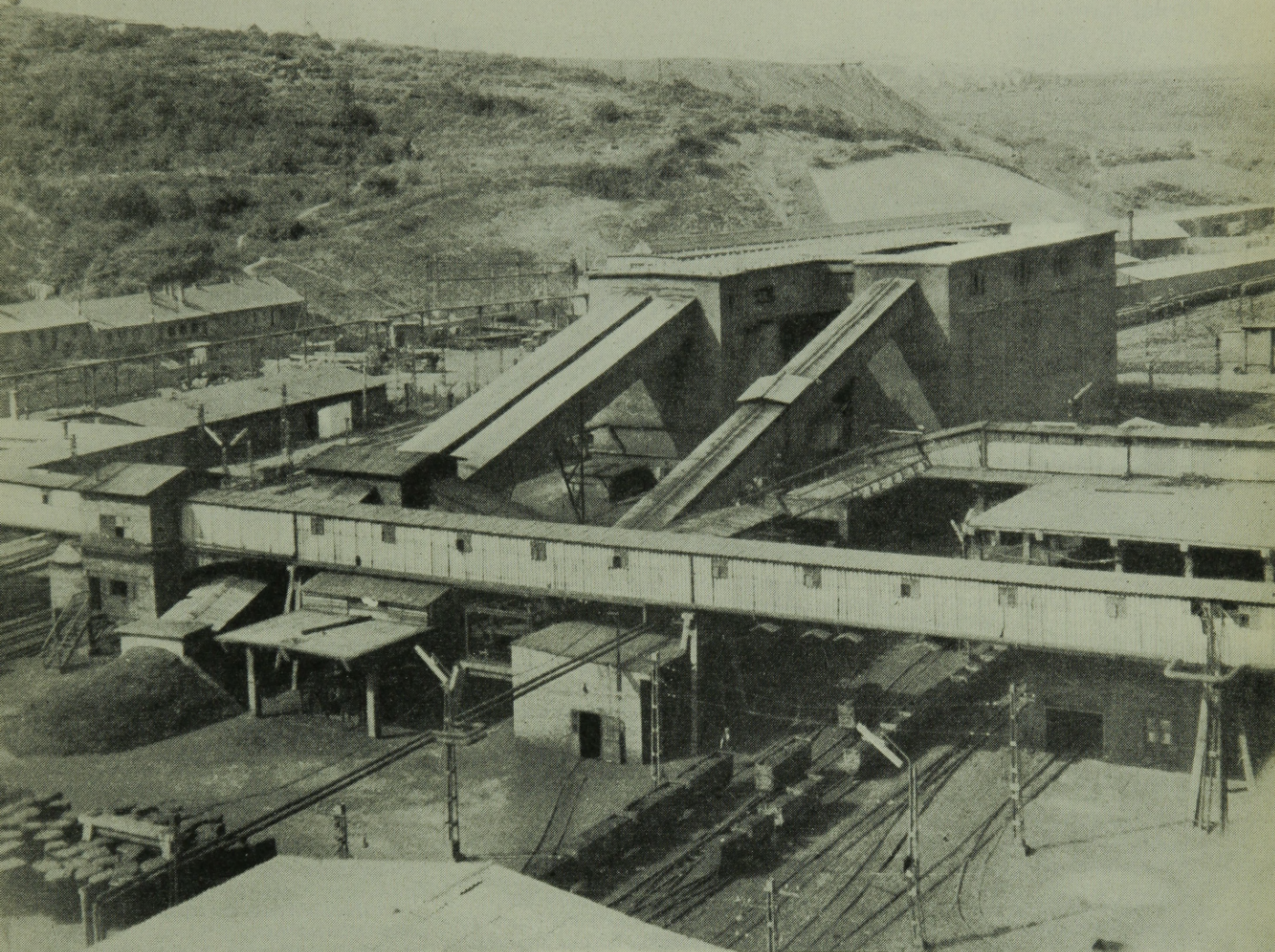
A kivitelezés 1960 áprilisától 1961 augusztusáig tartott.

Beépítésre került 440 tonna acélananyag. Építési költség 10 millió forint.

A varratok I. o. minőségűek. Ellenőrzésüket egyrészt a GANZ-MÁVAG röntgenlaboratóriuma, másrészt a Csepeli Izotóplaboratórium és az ERŐKAR végezte.

A felvételek a 85 m-es rácsos hidat, valamint a csővezeték egy részét mutatják.

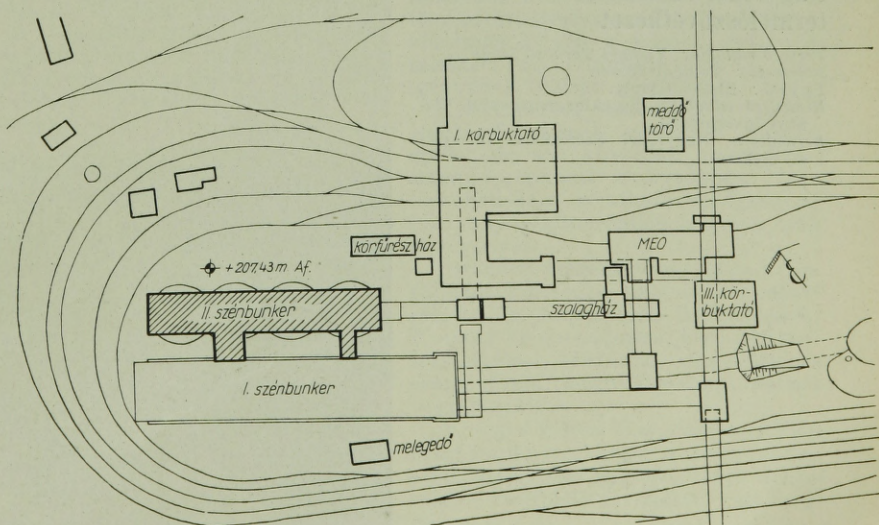
Komlói altárói II. számú 180 vagonos szénbunker

Tervező vállalat: Bányászati Tervező Intézet.
Építész: Pápa Sándor.
Statikus: Mazányi Kálmán.
Ép. gépész: Pallaghy Miklós.
Technológus: Csatár Lajos.
Kivitelező: Bányászati Építő Vállalat.
Főépítész: Schneller István.
Építésvezető: Mészáros Elek.

A komlói koksztűz termelés fokozása és a Dunai Vasmű zavartalan szénellátásának biztosítása érdekében az előkészítőműnél üzemben levő I. számú aknaszén bunker-rendszer és kiegészítő berendezéseinek bővítése vált szükségessé. A bővítés során épült a II. számú 180 vagonos szénbunker.

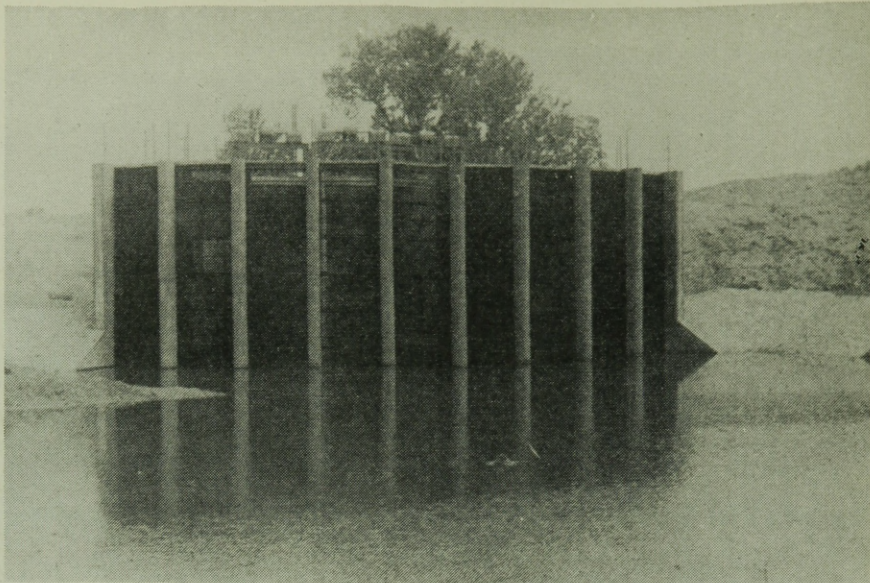
Az új szénbunker 180 vagon koksztűz tárolására szolgál. A szénbunker a meglévő I-es számú szénbunker mellett épült. A meglévő és az új szénbunker a +11,50 m szinten 2 átjáróval van összekötve. Az új szénbunker felső szintjére a meglévő szénbunker lépcsőházából lehet feljutni az átjárókon keresztül.

A beépített összes légköbméter: 5362,— m³.

Cikolai tározó 40 m³/sec-os árapasztó zsilipje

Tervező vállalat : Vízügyi Tervező Iroda.
Felelős tervező : Pető Ferenc.
Tervező : Hankovszky Józsefné.
Kivitelező : Vízügyi Építő Vállalat.
Beruházó: Középdunántúli Vízügyi Igazgatóság.

A cinkotai tározó 40 m³/sec-os árapasztó zsilipje

Az Adonyi öblözet belvízrendezésével kapcsolatban szükségesnek mutatkozott — többek között — az 5. sz. Cikolai halastónak tározóként való kiépítése, valamint a tározást biztosító völgyzárógátba egy 40 m³/sec-os árapasztózsilip elhelyezése.

A műtárgy három nyílású vasbeton csőzsilip, egyenként 2,20 m széles és 3,00 m magas nyílással. A zárást a felvízi aknában elhelyezett kézi mozgatású osztott táblák biztosítják. A zsilip teljes hossza 25,20 m.

Az előfenék a tó felé kiszélesedik, hogy a végén elhelyezett halrácsoknál a víz sebessége 1 m/sec-nál nagyobb ne legyen, mert ellenkező esetben a halak a rácsokhoz szorulhatnak. Az előfenék három nyílását a halrácsok méretének és súlyának csökkentése érdekében a betervezett pillérek további 3—3 részre osztották.

Ez a felosztás a mélyépítési műtárgyon ritkán látható jó külső megjelenést eredményezett.

*

Az öntözési gazdálkodás nagyarányú fejlesztésével a víznyerési lehetőségek feltárása előtérbe hozta a dombvidéki víztározók építését. A tározók az öntözővíz biztosítása mellett halastavakként is hasznosulnak és ezenfelül a táj szépségének emelésével üdülési és sportolási lehetőségeket is biztosítanak a környékbelieknek.

Az 1961. évben épült kistározó tavak közül a nagyrédei Szőlőskert Termelőszövetkezet tava érdemel figyelmet.

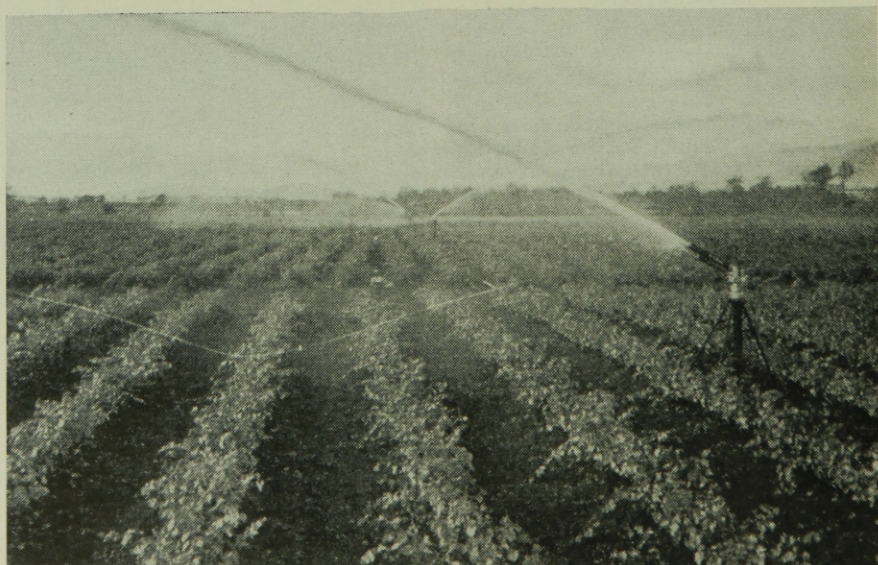
A nagyrédei tározó szőlőoltvány, kertészet és szántóföld öntözésére épült.

A tározóból öntözhető terület nagysága 260 hektár. A tározó területe 20 ha, a zárótöltés hossza 500 m, legnagyobb magassága 5 m, koronaszélessége 5 m.

A tápláló nagyrédei patak számított legnagyobb vízhozama 33 m³/sec, amelynek lebecsátását 24 m szélességű bukó biztosítja. A tározott víz fajlagos költsége 4,40 Ft/m³.

Nagyrédei szőlőskert termelőszövetkezet

Tervező vállalat : Vízügyi Tervező Iroda.
Főtervező : Tombor József.
Tervező : Elekés Károly.
Kivitelező vállalat : Északmagyarországi Vízügyi Igazgatóság.
Beruházó : Nagyrédei Szőlőskert Termelőszövetkezet.

Szőlőoltvány öntözése a nagyrédei tározóból

Miskolci gépkocsi forgalmi telep

Tervező vállalat: UVATERV.

Építész: Ila Horváth László.

Statikus: Erényi Iván.

Gépész: Haris Béla, Straub György, Kirchner Kornél, Kiss Róbert, Hoyos Béla.

Térrendezés: Gyarmati Gyula—Forgách Endre.

Elektromos: Rostetter Szilveszter.

Kivitelező: Borsodmegyei Állami Építőipari Vállalat.

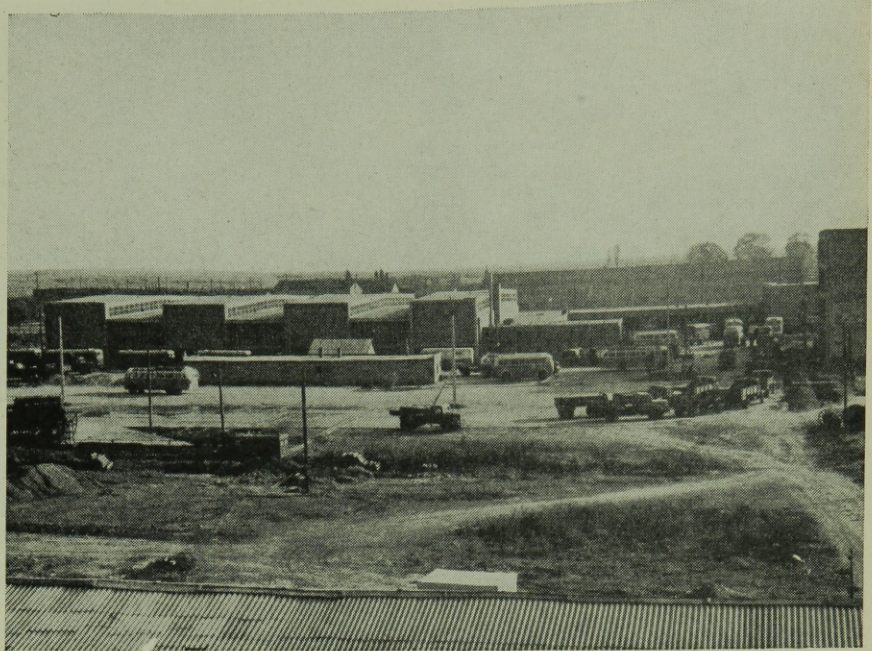
Építésvezető: Réti Gyula.

Beruházó: 21. sz. Autóközlekedési Vállalat.

Műszaki ellenőr: Lestyák István.

Kivitelezési idő: kezdés: 1959. V. hó, átadás: 1961. VII. hó.

Kiviteli költség: 53 000 000,— Ft.

Hazánk legnagyobb vidéki városában a rohamos fejlődés az autóközlekedés vonalán is már évekkel ezelőtt új létesítmények megvalósítását vetette fel. Szükségessé vált korszerű gépkocsi forgalmi telepet létesíteni.

A gépkocsi forgalmi telep hivatott ellátni a miskolci KPM Autóközlekedési Vállalat gépkocsiparkjának karbantartási, javítási munkáit (I. II. szemle, futójavítás) és a gépkocsik tárolását. A telep eredetileg úgy lett kijelölve, hogy a közlekedési létesítmények együttműködését biztosítsa. Tervezve volt külön MÁVAUT és TEFU telep, valamint a város részére villamosvasúti és autóbusz forgalmi telep.

A későbbiek során a MÁVAUT és a TEFU telep szervezeti változások miatt egy vegyes profilú gépkocsi forgalmi telep létesítését szabta meg, személy, tehergépkocsikra és autóbuszokra.

A Miskolc város által létesítendő beruházás időközben, megvalósítás szempontjából eltoldást szenvedett. A közös telepítés, amely ilyen formában a távlati igényeket is kedvezően figyelembe vette, bizonyos mértékig az első ütem, a megépített forgalmi telep építési költségeit kedvezőtlenül befolyásolta. Növekedett a bekötőút hossza, úgy lett pl. a kazánház elhelyezve, hogy az épületektől aránytalanul távol esik, viszont a városi Közlekedési Vállalat telepének építéskor a közös energia ellátás komoly népgazdasági előnyöket, megtakarítást fog eredményezni.

Meg kell említeni, hogy a tervezés során ebben az esetben is jelentkezett az a probléma, hogy az autóbusz közlekedés, a gépkocsipark nagyságrendje napról napra növekedett és a forgalmi telepek létesítésével kapcsolatos elképzelések változása mellett meg kellett birkóznia a tervezőknek azzal is, hogy az eredetileg 550-es gépkocsi létszámmra tervezett létesít-

ményt ma már gyakorlatilag kétszeres gépkocsiszámra veszik igénybe.

A komplex gépkocsi forgalmi telep eléggé eltérő jellegű épületek egész sorának egy helyre való telepítését kívánta meg. Ez komoly feladat volt, a különböző nagyságrendű és rendeltetésű épületek tervezése során kedvező összehatást biztosítani. A telepen kialakításra került az autójavító csarnok, 28 tervezett gépkocsiállás, ill. ebből ún. fűzéraknás, tehát közvetlen természetes világítással ellátott.

A csarnok belső kialakítása úgy történt, hogy az üzemeltetés során a csarnokban a valóságban ma már 40 gépkocsi elhelyezhető. A közlekedő középső tér lehetőséget ad ugyanis arra, hogy gyors javításokat el lehessen végezni amellet, hogy a javítóállásokról a gépkocsik bármikor ki tudjanak hajtani a csarnokból. A csarnok megvilágítása felülvilágítóval kedvezően biztosítva van. Az eddigi vizsgálatok igazolták, hogy elégséges megvilágítási erősség mérhető a csarnok minden pontján.

A javítócsarnokhoz közvetlen hozzá van építve a csatlakozó segédműhelysor, raktárakkal és műhelyirodákkal és emeletre helyezett öltözőkkel.

Az épület egységes szerkezettel, 9 méterenkénti keretállások közötti vasbeton bordák és vasalt kőszivacs lemezekkel lettek megépítve, perlit hőszigeteléssel. Az épület, a szokásos ipari épületeknél már eléggé elterjedt homlokzati kiképzéssel, téglaburkolattal és nyers vasbeton felületekkel van kialakítva.

Az autójavító csarnok 33 440 légm³ nagyságú. A különböző helyiségek alapterülete: csarnok 3000 m², segédműhelyek 950 m², raktár 360 m², szociális helyiségek 420 m², irodarész 150 m², egyéb 442 m².

A javítócsarnokban alkalmazott kapuk toló, ill. billenő kivitelűek, az

egyébként ilyen épületeknél alkalmazott formában.

A javítócsarnok nagy légtérének felesleges fűtése elkerülése céljából a csarnokban sugárzóernyő fűtés alkalmazására került sor, menyezeten elhelyezett fűtőtálca kialakításával.

A javítócsarnokon kívül 3 emeletes irodaépület készül, 6200 légm³-es nagyságrendben.

Külön kétpályás kocsimosó létesült a gépkocsik alváz és felsőmosására, automatikus Seegner-kerekes rendszer formában.

Ugyancsak külön épületként lett telepítve a zsírozóépület, kettős-pályás kialakításban.

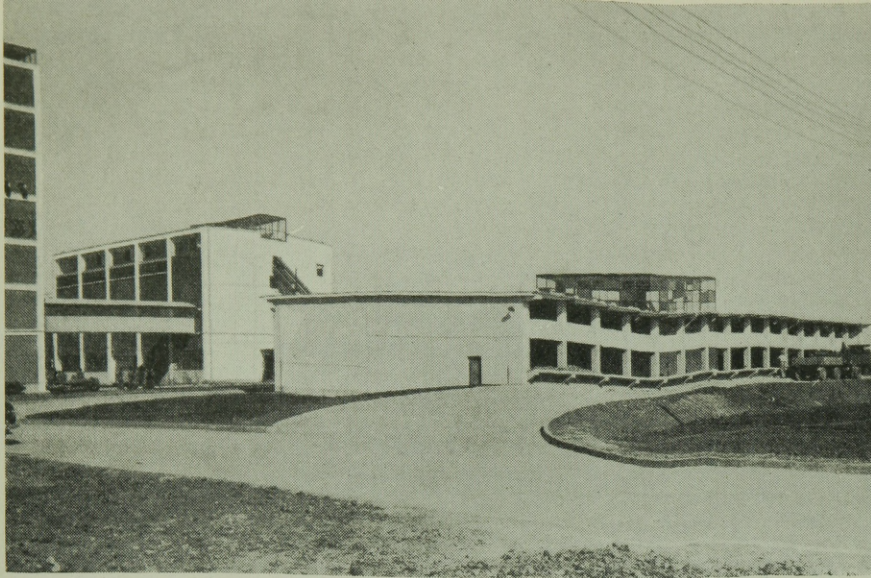
Az épületek nagyüzemi technológiának nevezhető, egyenes, keresztezésmentes előrehaladás biztosítása mellett, igen kedvezően lettek telepítve.

A központi kazánházat a már említett bővítési lehetőséggel, gazdaságos üzemeltetési lehetőséggel, BW kazánokkal terveztük, a szükséges korszerű kazánházi berendezésekkel. A kazánház közvetlenül kapcsolódik a transzformátorhoz szintén úgy, hogy alkalmas legyen a később építendő miskolci városi forgalmi telep energiaigényének kielégítésére is.

Kedvező megjelenésű, a be- és kimeneti forgalmat ellenőrző portáépület és azt követően a nagylétszámú gépkocsi csúcsidőben való kiszolgálására is alkalmas, korszerű üzemanyag kimérőállások lettek még elhelyezve.

Érdemes megemlíteni, hogy a beruházási költségek 50%-át meghaladják az ún. kapcsolódó beruházások. Komoly tereprendezési, térburkolási, térvilágítási, távfűtési, vízellátási és csatornázási munkákat kellett végrehajtani.

A megvalósítás után összességében megállapítható, hogy a telep építészeti kiképzése igényes, ipari épületeknél megfelelő formában van megoldva.

Hibridkukorica szárító és osztályozó üzem Hódmezővásárhely — Kútvolgy

Tervező Vállalat : FM Mezőgazdasági Tervező
Vállalat. (AGROTERV).
Építész-tervező : Fegyverneki Sándor.
Statikus : Bíró Sándor.
Technológus : Bodor Zoltán, Bartha Miklós.
Kivitelező vállalat : ÉM Csongrádmegyei
ÁÉV Malomgépgyár.
Építészvezető : Kóti Lajos.
Művezető : Szilágyi Lajos.
Vez. szerelő : Kozó Károly.
Beruházó : A. G. Hibridüzem Beruházó
Kirendeltsége, Dr. Wellisch Tibor.
Üzemeltetésre kész állapot : 1961. okt. 1.

Az üzem az országos hibridvetőmagellátás programjában épült. 1958-ban hat kisebb kapacitású üzem, 1959-ben három, 1960-ban egy ily kapacitású — napi 50 t fémzárolt késztermék — üzem készült. Egy üzem megvalósítása még hátra van, ez 1963-ban fog üzemelni, és ezzel zárul az országos program.

A létesítmények, s így jelen létesítmény is egyedi terv ismételt felhasználásával készült. Időközben a technológia azonban év mint év korszerűsödött, változott, s így az alapterv is mindig módosítva került kiadásra. Az előtárolás technológiája és a gépi fosztás üzemi alkalmazása a Kútvolgy-i üzemnél teljesen új, eltérő a régiektől.

Az újra és újra adaptált tervdokumentáció, ill. az üzem technológiája oly mértékben csiszolódott, hogy jelen üzem külföldi látogató szakemberek megítélése szerint is világviszonylatban a legkorszerűbb.

A létesítmény épületei : Portásház — automatikus görgősúlyos híd-mérleg — kerékpár és motorkerékpár szín. Előtárolószín gépi anyagmozgatással — fosztóüzemi rész két géppel. Szárítóépület válogatótérrel. 8 db szárítókamrával (Campbell-rendszerű gázolaj tüzelésű hőlégaloriferrel), gépi morzsolással. Itt nyertek elhelyezést a laboratóriumok, irodák és szociális rendeltetésű helyiségek is. Osztályozóépület osztályozó gépsorokkal, tisztító és csávázó gépekkel, automatikus zsák mérő-, tömő és varró berendezéssel.

Magtár, 200 V. zsákolt áru befogadására. Melléklétesítmények : üzemanyagtároló és szivattyúház, tűziviztároló, szolgálati lakóház stb, valamint későbbi fejlesztésre lucernaszárító üzemi épület.

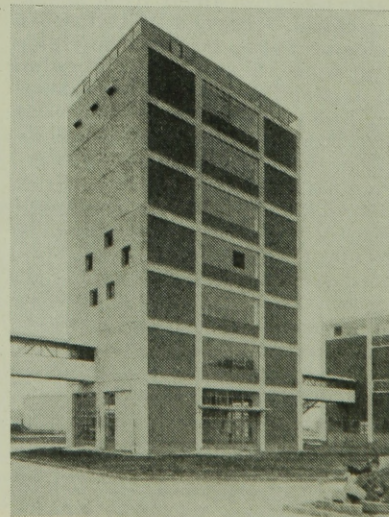
Az üzem a lehető legmagasabb mértékben automatizált, az anyagmozgatás mindenütt gépesített. Ennek következtében a három műszakos üzem főműszakjában is csak 26 fő alkalmazása szükséges.

A két főlétesítmény a szárító és az osztályozóépület monolit vb. keretvázas. A födéme és részben a belső térelhatároló elemek (szárító kamrák, silók) helyszíni egyedi előregyártásúak (panelek, pallók). Az előtároló és magtár épületeknél úgy a függőleges, mint a vízszintes szerkezetek 80%-ban előregyártottak (vb. pillér, 18 m-es fesztávú idomacél rácsos — vasszerkezet, vb. — és válaszfedlap — valamint kőszivacs-pallók.)

Az épületek homlokzatai színesek — törtfehér és őzbarna kőporos dörzsölés, a vasszerkezetek színesen mázoltak.

A kivitelező vállalat kiváló minőségű munkát végzett igen rövid időbeni megvalósítással.

A létesítmény kivitelezési költsége, magas és mélyépítőipari, valamint technológiai munkákkal (gépköltségek kivételével) 24 millió forint.

TVK Lakkfestékgyár műgyantaüzeme

Tervező vállalat: VEGYTERV.
Technológus: Feuer István.
Építész: Száva István.
Statikus: Rencu Ferenc, Simonyi István.
Épületgépész: Breiner Mária.
Kivitelező: ÉM 31-es Állami Építő Vállalat.
Építésvezető: Herczeg Ferenc.

A festékküzet kirakataiban új cimkés festékdobozok jelentek meg „Szintetikus zománccfesték” felirattal. Ezeket a korszerű festékanyagokat a TVK Lakkfestékgyár készíti, műgyanta alapon. Az alkid és albertól típusú polikondenzációs műgyanták előállítására épült fel az ismertetett üzem.

A funkció tagolt épületkomplexumot igényelt. A háromezintes szárnyban helyeztük el a műgyanta-előállító berendezéseket. A gyártás gravitációs elv alapján történik, tehát a nyersanyag a legfelső szintről indul el.

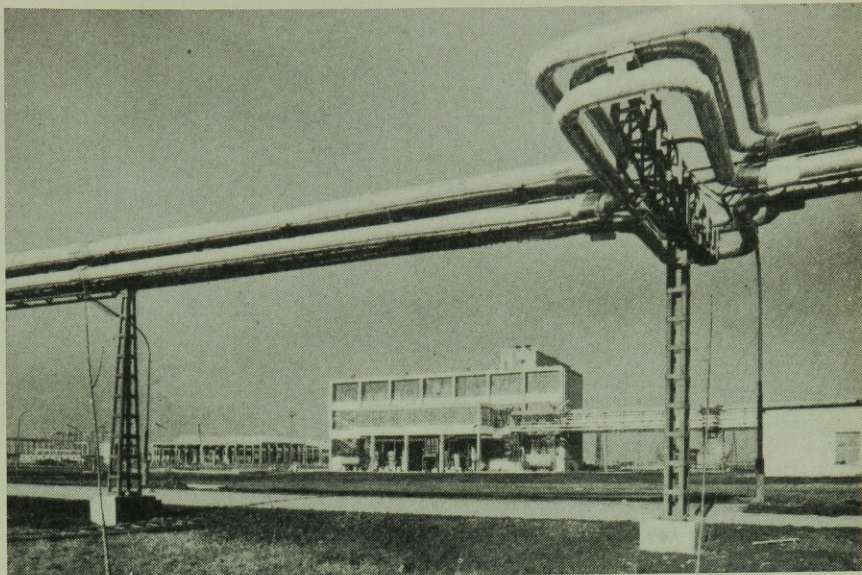
Igen gazdaságosnak bizonyult a robbanás- és tűzveszélyes oldóter szabadda helyezése. Ezáltal nem csak egyszerűen élettérfigatót takaríthattunk meg, de elkerülhető volt egy sereg költség-növelő előírás betartása. A főszárny mentén részben önálló vasszerkezeten elhelyezkedő oldóüzem fölé lábakra helyezve került a szűrőház. Alatta készülékek vannak, amelyeknek kezelése a zárt térből történhet.

A szűrőház és a főszárny között helyezkedik el a vezénylő szoba a központi műszertáblával, a művezető állandó tartózkodási helye. Az üzemnek erről a pontjáról teljesen áttekinthető a gyártási folyamat és a legfőbb adatok állandóan a vezetőlapon rendelkezésére állnak.

A főszárnyhoz csatlakozik az ötszintes kiszolgáló szárny, amelynek földszintjén a targoncák szállítására nyersanyagok fogadása történik. Innen szállítják fel a 2 db 1000 kg-os átteljes ajtajú teherfelvonóval a negyedik szintre a nyersanyagot. Az I. emeleten irodák, a második laboratórium, a harmadikon raktár helyezkedik el. Az üzem igen tekintélyes szellőztető-fűtési igényeinek kielégítése a negyedik szinten elhelyezett szellőztető gépházból történik.

A kiszolgáló épülethez csatlakozik a Downterm kazánház. Robbanásveszély miatt az üzem felőli tömör falat építettünk. A másik oldalán viszont teljesen felnyitható üvegfal készült. A jellegzetes V alakú pillérek az üvegfal előtt, funkcionális okokból (kazánok kihúzhatósága — kőszivacs pallók maximális mérete) alakultak ki. A falak kívül-belül nyersen maradtak, hézagolva. A három speciális, földgáztüzelésű kazánt francia cég szállította és szerelte fel, a hozzátartozó csővezetékekkel együtt. Az elektromos kapcsoló- és elosztótáblákat hézagmentesen elzárt térben helyeztük el, hogy ne kelljen a robbanásveszélyes légkörben előírt drága szerelvényeket alkalmazni.

Az üzem fejlett technológiájára jellemző, hogy egy műszakban az üzemben mindössze 5–6 ember dolgozik.

A főszárny szerkezeténél a vasbeton fő tartóelemeket vasszerkezetű részekkel kombináltuk. A vasszerkezetű födémzakaszok lehetővé teszik a készülékek cseréjét, a korrozív hatások elleni olcsó védekezést és a rengeteg födémnyílás és átvezetés egyszerű kialakítását. Az épület hosszirányú merevségét a mellvédként szolgáló, perlitvakolattal hőszigetelt, külső felületen Pigmoplaszt festéssel ellátott vasbetonlemezek biztosítják.

A földszinti padlót nagyon sokféle de csak esetlegesen jelentkező agresszív hatás érheti. Mindezeknek teljes mértékben ellenálló padlóburkolat ára 1000 Ft/m² felett lett volna. Ehelyett a következő megoldást választottuk: az alaptesteket szigeteltük, a padló alatt összefüggő döngölt agyag záróréteget létesítettünk és erre készült a simított betonpadló, amelyről eleve feltételeztük, hogy idővel tönkre fog menni.

A munka lényegében 1959 nyarán

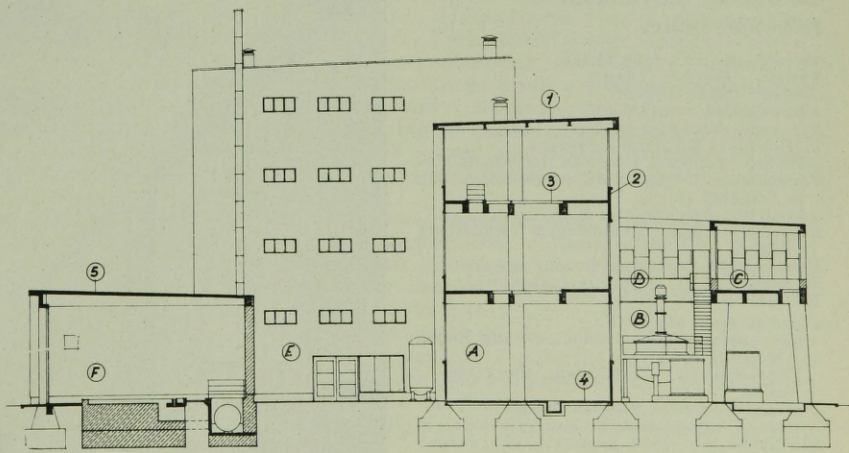
kezdődött. Az eredetileg kitűzött határidőre elkészült és 1961 január 1-én a gyárban megindult az üzem-szerű termelés.

Építésszertileg az volt a célunk, hogy kifejezzük a fejlett technikájú, nagymértékben automatizált munkát. A belső tereknél a gazdaságos gépelrendezés mellett áttekinthetőségre, barátságos, színes, biztonságérzetet keltő kialakításra törekedtünk.

A Lakkfestékgyár központi iroda-labor-öltöző, illetve bedörzsölő stb. üzemrészei egy korábban más célra készült (Iparterv tervezte) épületben nyertek elhelyezést. Raktárak, dobozüzem, központi tartálpark és szivattyúházak, transzformátorház stb. épültek még a gyártelepen.

A műgyantaüzem beépített térfogata: 6600 m³.

Építési költség a szabad térbe helyezett létesítményekkel együtt: 6 185 000 Ft.

- A - Műgyanta előállító főszárny
- B - Szobákba helyezett oldóüzem
- C - Szűrőház és kezelőtér
- D - Vezénylő szoba
- E - Kiszolgáló szárny
- F - DOWNTERM kazánház

- 1. Kőszivacs-palló perlit hőszigetelő, aljzattal, ragasztott szigetelés.
- 2. Hosszmerítőt vb. lemez belül perlit vakolattal, kívül PIGMOPLASZT festéssel.
- 3. Vasszerkezetű födémzakasz.
- 4. Simított aljzatbeton, alatta döngölt agyagréteg.
- 5. Kőszivacs-palló, ragasztott szigeteléssel.

Debreceni pályaudvar felvételi épület

Tervező vállalat: UVATERV.

Építész: Kelemen László.

Statika: Makó Lóránt.

Fűtés-szellőzés: Széki György.

Víz, csat., gáz: Szabó László.

Elektromos: Klenjánszky Ferenc.

Bútorzat: Zrínszky József és Horváth Miklós.

Térrendezés: UVATERV I. iroda, Kaján Béla és Ferenczy B.

Akuszтика: Széchezy Béla MÁV.

Kivitelező: ÉM Hajdúmegyei Építőipari Vállalat.

Építésvezető: Csépes Sándor ép. mérnök.

Beruházó: MÁV Debreceni Igazgatóság.

Műszaki ellenőr: Fodor Illés.

Képzőművészeti alkotások:

Két nagy sgraffitto: Domanovszky Endre, Kossuth-díjas.

Fémförfarítás: Percz János, Munkácsy-díjas.

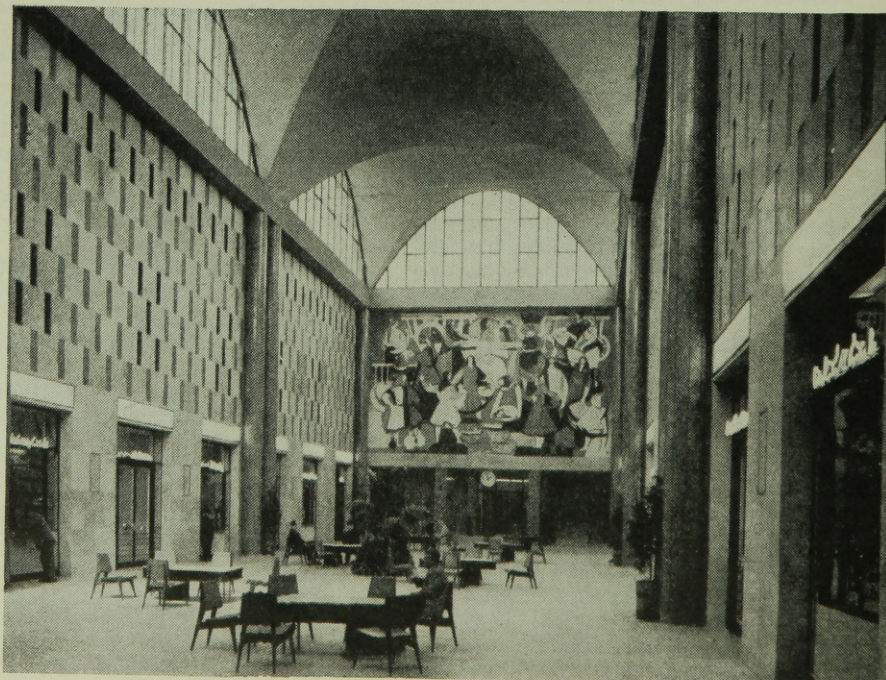
Fémförfarítás: Marosán László.

Szobor: (utasellátóban) Nagy István.

Kivitelezési idő: 1956. januártól 1961. augusztus 20. (Közben 1 évi szünet).

Kiviteli költség: Irodaszárnyal, laktanyával együtt és a járulékos beruházásokkal:

82 000 000,— Ft.

Legújabb és legmodernebb pályaudvarunk, a Moszkva—Budapest-i nemzetközi vonal legjelentősebb hazai állomása, amely Debrecen városképebe is helyzeténél fogva erősen belejátszik, ezért kívül-belül reprezentatív kialakítású.

Az épület 6 évi tervezői és kivitelezői munka eredménye.

Az épületnek ez év augusztusában átadott része még nem a teljes alkotás, mert most fog csak épülni a Bp felé eső oldalon a postaszárny, hiányzik a Záhony felőli oldalon a laktanyaszárny egy része. Nem készült el a városképileg igen fontos torony. Hiányzanak még a vágányokhoz kivezető aluljárók, a külső perronok. Térkialakításában, alaprajzi elrendezésében a döntő hangsúly a jól szétválasztott induló-érkező utasforgalom és a folyamatos utasáramlás megoldásán kívül a hatásos térkialakítás is cél volt. Ez utóbbinál ki kell emelni a nagyobb terek és a csatlakozói termek szép és ugyanakkor forgalmilag jó kapcsolatait. Meg kell jegyezni, hogy a belső tereknél is hiányzanak a meg nem épült perronkijáró alagutak, azonban ezek helye biztosítva van, bármikor akadálytalanul megépíthetők.

Az épület vb. szerkezetei zömmel előregyártással készültek. A nagyforgalmú helyiségek mind időálló anyagokkal vannak burkolva. A külső homlokzatok klinker és haraszti kő kiképzéssel, a belső forgalmi terek falburkolata csiszolt haraszti kő, továbbá rozsaszín, sárga és oliv zöld sikkói márvány, a padló pizskei vörös mészkő.

A nagyobb várótermek falai (hazánkban első ízben) importált hangelnyelő burkolattal vannak ellátva (osztrák Funderplatte). Az akusztikai tervezést Széchei Béla mérnök végezte igen komoly sikerrel. Az épületben a normál installáción kívül készült távfűtési vezeték, hőközpontok, a nagyobb várótermekben padlócritáll, helyenként szellőzőrendszer és ködtelenítés.

Az épület városban való elhelyezése szükségessé tette az egész Petőfiter forgalmi rendezését és a park rendezését is.

Az utasforgalmi rész fölött, az emeleteken, továbbá a Bp.-felé eső szárnyépületben helyezkednek el a szükséges forgalomirányító és hivatali helyiségek. A nagycsarnoktól keletre (Záhony felé) a földszinten az utasellátó helyiségei, az emeleten laktanyai és vendégszobák kaptak helyet.

Az épületet a benne alkalmazott képzőművészeti alkotások — melyek igen jól sikerültek és illenek az architektúrához — szerencsésen gazdagítják.

Az ózdi IV. sz. kohó átépítése

Tervező V.: KGMTI

Technológiát terveztek: Kiss Balázs, Claus Alajos, Schalk Vilmos, Ray Viktor, Szloboda Lajos, okleveles mérnökök.

Alapozást és egyéb építészeti munkákat terveztek: Szakállosy György, Cseresznyés Imre, Taslár Tibor, okleveles mérnökök.

Vasszerkezetet terveztek: Nemcsics Imre, Kasky Árpád, Kovács Tibor, okleveles mérnökök.

Gyártó cég: Vaskohászati Kemenceépítő Vállalat.

Szerelő cég: Ganz-Mávg.

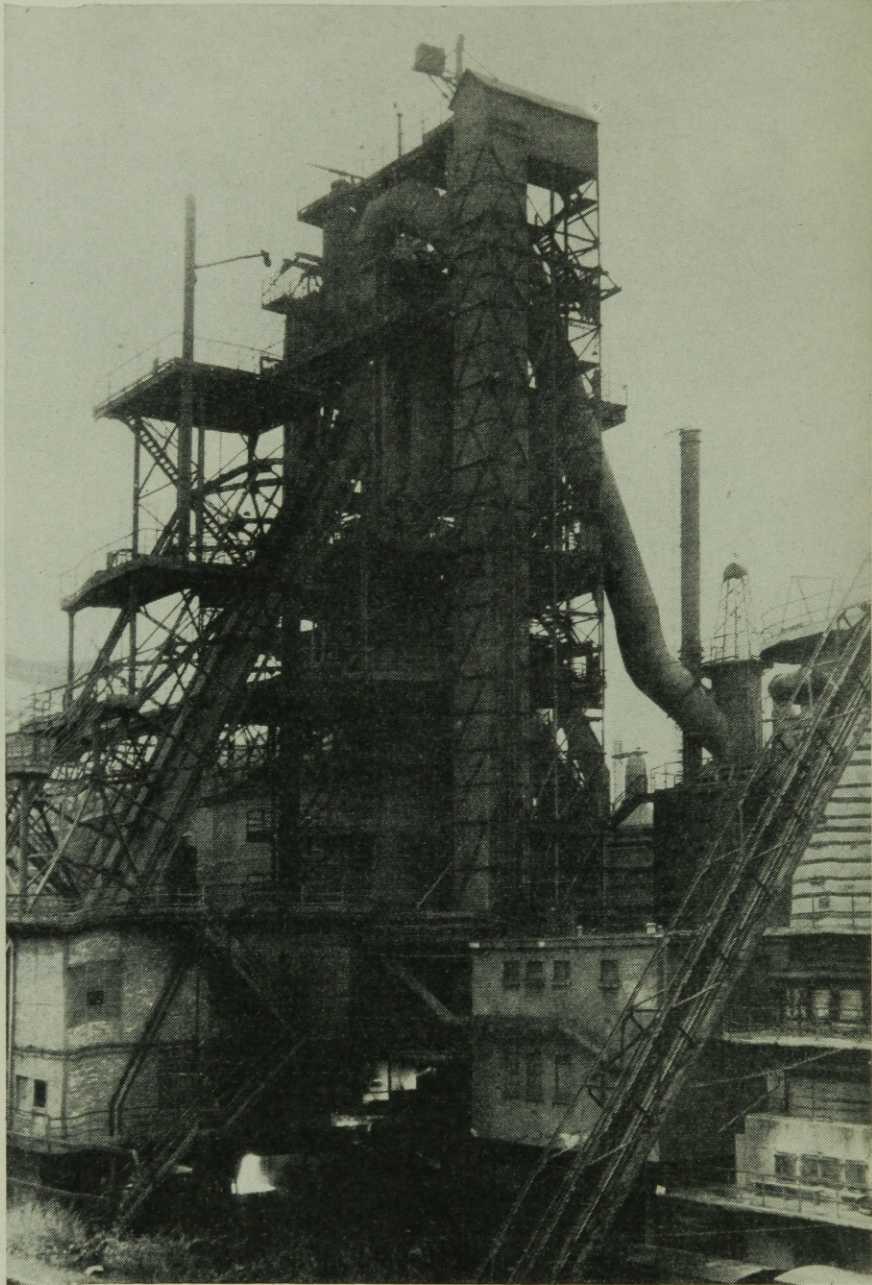
Az ózdi IV. sz. kohó átépítése döntő fordulatot jelentett nemcsak a KGMTI, hanem általában a hazai kohótervezés történetében. A felszabadulás előtt hazánkban kohótervezésről egyáltalán nem beszélhettünk. Kohóink külföldi, általában német tervek alapján épültek meg.

A felszabadulás után a nagyarányú ipari fejlődés új kohók építését tette szükségessé. Így született meg előbb a Dgy-i III. sz. kohó, majd pedig a D. V. I. és II. sz. kohó. Ezek a kohók szovjet tervek alapján készültek. A szovjet tervek feldolgozása jó iskolát jelentett a KGMTI kohótervezői részére úgy technológiai, mint szerkezeti szempontból. Az említett új kohók építésével egy időben jelentkezett a meglévő ózdi és Dgy-i kohók modernizálásának szükségessége. A megváltozott termelési és technológiai igényeken túl ezeknek a kohóknak az átépítését szükségessé tette az a tény is, hogy meglévő kohóink szerkezete a több évtizedes üzemelés során elhasználódott.

Az első teljesen átépített kohó az ózdi I. sz. kohó volt. Ez a kohó szerkezetileg nagyon hasonlított még a szovjet tervek alapján épített kohókhoz, így ezt még nem tekinthetjük önálló tervezésnek.

A döntő fordulat az ózdi IV. sz. kohónál következett be. A kohó technológiájának tervezését a KGMTI Nagylvasztó osztálya, a kohó vasszerkezetének tervezését pedig a KGMTI vasszerkezeti osztálya végezte, az építészeti terveket a KGMTI építési osztálya készítette. Az átépítés során a régi IV. sz. kohó helyén tulajdonképpen teljesen új kohó épült, új technológiával, s megnövekedett kapacitással. Az a tény, hogy az új nagyobb kohót a régi helyén kellett megépíteni, nehéz feladat elé állította a tervezőket, mert a meglévő és csatlakozó szerkezeteket figyelembe kellett venni. Az építés során új tervek alapján épült meg a kohótest a kohó körüli vasszerkezettel, a ferdefelvonó, a ferdefelvonó-gépház, a lift és lépcsőház, valamint a kohóhoz tartozó egyéb szerkezetek.

Ez a kohó szerkezetileg lényegesen különbözik a felszabadulás után épített többi kohótól. A különbség elsősorban a kohó körüli vasszerkezetnél mutatkozik. A szovjet kohóknál a kohó körüli vasszerkezetet vázát 8 db felmenő oszlop képezte, ettől eltérően az ózdi IV. sz. kohónál 4 db

oszlopot alkalmaztunk. A négyoszlopos megoldás előnyt jelentett a meglehetősen nagyszámú kezelőpódiumok szerkezeti kialakítását illetően, de előnyt jelentett technológiai szempontból is. Így a pódiumokon több a szabad hely, a kezelés könnyebb. A négy oszlop előnye a fúvókák elhelyezésénél és kezelésénél különösen mutatkozik.

Kevesebb oszlop alkalmazása újabb statikai problémák egész sorát vetette fel. Ezek közé tartozott a kohópáncél viselkedése, amely a nyugasznál 4 ponton ül fel, s így a páncél erős helyi igénybevételt szenved. Ezeken a pontokon a páncélt megfelelően ki kellett bordázni és a bordáknál a hőmérséklet különbségekből származó belső igénybevételekre is tekintettel kellett lenni.

A korszerűsített technológia ered-

ményeképpen megnövelt kohóteljesítmény a kohó alapra nézve tekintélyes súlynövekedéssel járt. A régi kohóalap szerkezeti és statikai vizsgálatai során megállapítást nyert, hogy az a megnövekedett terhelések viselésére az idők folyamán elkorhadt több cölöpfő és az ezekre támaszkodó repedezett alapszerkezet állapota miatt nem alkalmas. A fenti körülmények a régi kohóalap elbontásának és teljesen új kohóalap építésének szükségességét helyezték kilátásba. Tekintve, hogy az új kohóalap létesítése úgy az egész kohóátépítés idejének, mint az üzemszerű beindítás határidejének több hónapos eltolásával és magas építési költségével jelentkezett a KGMTI építési osztálya vállalta a régi alap új követelményekre való alkalmassá tételének megtervezését.

Ipari Építési Konferencia

EGYED FERENC

1961. XI. 9—11. között, a Magyar Tudományos Akadémia és az Építőipari Tudományos Egyesület közös rendezésében tartották meg az Ipari Építési Konferenciát. Ilyen jellegű megbeszélés országunkban most került először megrendezésre.

A tanácskozás jelentőségét elsősorban az húzza alá, hogy az ipari építés területén a konferencia egy jelentős, alkotásokban bővelkedő szakaszt zár és egyben az elkövetkező öt éves tervek nagy feladataihoz iránymutatással szolgál.

A konferencia hazai hallgatósága az ipari tervezés és kivitelezés, a minisztériumi irányítás, a tudományos kutató intézetek és egyetemi tanszékek érdeklődő szakembereiből tevődött össze. Részt vállaltak a konferencia munkájából a technológiai tervezés és beruházás szakemberei is. A résztvevők széles köréből látható az, hogy az ipari létesítmények létrehozásában közreműködő igen sokféle szervezet képviselőinek jelen alkalommal végre lehetőségük volt arra, hogy az eddig elkülönített szektorokban jelentkező problémákat közösen tárgyalják.

A konferencián az ipari építés külföldi szakembereinek népes tábora vett részt. A baráti országokból és a nyugati országokból érkező küldöttek előadásai és hozzászólásai jelentősen hozzájárultak a kongresszus sikeréhez. A hazai szakemberek számára különös jelentőséggel bírt az a tény, hogy a külföldi előadások és hozzászólások nyomán szemléletük bizonyos mértékben kiteljesedett, sőt nem kis részben külföldi törekvésekben is igazoltnak látták saját jövőbeni elképzeléseiket. Nem mehetünk el szótlankodva amellett, hogy a magyar ipari építés — bizonyos vonatkozásban a lakó- és kommunális építést is megelőzve — évek óta jelentős nemzetközi tekintélyre tett szert, nemzetközi kapcsolatai azonban távolról sem fejlődtek ennek a tekintélynek megfelelően. Ez a kongresszus jó alkalom volt az ipari építés területén dolgozó hazai- és külföldi szakemberek véleménycseréjére, s e téren a kongresszus munkáját különösen eredményesnek kell tartanunk.

A kongresszuson mintegy 400 hazai szakember vett részt. Örömet jelentett az, hogy a kongresszus hazai hallgatósága a tervezés, a kivitelezés széles rétegeiből tevődött össze. A felettes hatóságok nagyvonalúságát dicséri az a tény, hogy a vidéki szakemberek részére is széles bázison lehetővé vált a kongresszuson való részvétel.

A kongresszuson résztvevő külföldi vendégeink közül szovjet, NDK-beli, román és lengyel barátainkat üdvözelhettük. A nyugati államok részéről is igen jóleső érdeklődés mutatkozott a kongresszus iránt. Úgy gondoljuk, hogy a kongresszus NSZK-beli, holland, francia és osztrák résztvevői számára hasznos volt a kongresszus munkája és a kongresszus alkalmával bemutatott létesítmények megtekintése. A kongresszus során nemcsak a hivatalos program, hanem a kongresszus résztvevői és külföldi küldöttek közötti személyes tapasztalatcsere is jelentősen előbbre vitte az ipari építés ügyét.

A kongresszus programján szereplő előadásokon kívül az első napon hat, a második napon kilenc hozzászólás történt. Ezek színvonala és mennyisége a kongresszus iránti nagy érdeklődést bizonyítja.

A kongresszus megnyitó ülésén jelen volt *Szurdi István*, a MSZMP Központi Bizottsága Ipari osztályának vezetője, *Kiss Árpád* miniszter, a Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke, *Dr. Trautmann Rezső* építésügyi miniszter, *Dr. Szabó János* építésügyi miniszterhelyettes, a magyar gazdasági és politikai élet számos más vezetője. Úgy gondoljuk, nem tűnik szerénytelenségnek, ha érdeklődésüket az ipari építés terén eddig elért eredmények elismerésének is tekintjük.

Az eddigi gyakorlattól eltérően a magyar résztvevők előadásai a kongresszus előtt nyomtatásban megjelentek (Ipari Építészeti Szemle, 20. sz.), azokat a kongresszus valamennyi résztvevője — a kongresszus időpontját megelőzően — kézhez kapta, és ezért a hazai előadások megtartásától el lehetett tekinteni. Így a kongresszus a külföldi résztvevők előadásainak meghallgatásán felül lényegében munkaértekezlet jellegűvé vált. Az alábbiakban röviden összefoglaljuk a kongresszuson elhangzottakat. Megjegyezzük, hogy a kongresszus óta eltelt rövid idő nem teszi lehetővé, hogy a kongresszusról átfogó és alapos értékelés készüljön. Mint azt a kongresszus záróülésén *Dr. Rados Kornél* professzor is bejelentette, a kongresszus anyagához történő hozzászólások sora a kongresszus befejezésével még nem ért véget; a kongresszus részletes értékelését a további megjegyzések beérkezése után, külön munkabizottság fogja rendezni és közreadni. A kongresszus egyes külföldi résztvevőinek előadásait nyomtatásban is megjelentetjük.

A kongresszus első napján *Dr. Rados Kornél* professzor elnöki megnyitója után *Dr. Trautmann Rezső* építésügyi miniszter tartott előadást a magyar ipari építés feladatairól. Előadásában röviden összefoglalta az ipari építés eddigi eredményeit és az ezekből levonható tanulságokat. Foglalkozott az ipari építés közvetlen és perspektivikus fejlődésével, és külön aláhúzta az ipari tipizálás fokozott jelentőségét. Megemlítette az ipari építés, valamint a lakóház- és kommunális építés között fennálló nemes versengést, és rámutatott arra, hogy ebben a nemes versengésben az ipari építés csak újabb nagy eredmények alapján tarthatja meg előkelő helyét.

Befejezésül sok sikert kívánt a kongresszus munkájához.

Dr. Szendrői Jenő: „Az ipari épülettervezés sajátosságai”, *Kardos Andor*: „Beruházó és generáltervező szerepe az ipartelepek megvalósításában”, és *Takács Gyula*: „Az ipari beruházások komplex gazdaságosságának kérdése hazai viszonylatban” című előadása nyomtatásban megjelent, és ezért csak a felettük rendezett vita került a kongresszus napirendjére.

A kongresszus első napján tartotta meg előadását *prof. ing. Dr. Walter Henn* (NSZK) „Az ipari építés fejlődési irányai” címmel. Rendkívül értékes előadásában az ipari tervezés perspektivikus kérdéseivel foglalkozott. Mint előadásában kifejtette, a világ ipari építészete a többrendeltetésű univerzális földszintes csarnoképítmények létesítése felé tart. Ez a világjelenség az iparosodás és az ipari technológiák egyre növekvő fejlődési sebességében hordozza magvát. Az ipari épület és az ipari technológia elavulási idejében jelentkező és egyre növekvő időbeli különbség ellentmondása csak univerzális épületek alkalmazásával oldható fel. Ez a fejlődési irány a világ valamennyi nagy ipari hatalmánál, de főleg a Szovjetunió és az Egyesült Államok ipari építésének fejlődésében jelentkezik. Felvetette és megválaszolta az ablak- és felülvilágító nélküli zárt csarnokok problémáját. Véleménye szerint az Egyesült Államokban kialakuló, teljesen zárt rendszerű elrendezés az európai ember életfelfogásának nem felel meg. Ezt szovjet és nyugatnémet példákkal is bizonyította. Előadása jelentős igazolása volt a magyar ipari tipizálási törekvéseknek, amennyiben az ipari tipizálás magyarországi fő irányvonalával teljes mértékben egyetértett.

Henn prof. nagy tetszéssel fogadott előadása után *Pásztí Károly* egészítette ki a Kábel- és Sodronykötélgyár területén épülő nagyeleemes előregyártású csarnok nyomtatott ismertetését.

Az ülésszak első napi munkája hozzászólásokkal folytatódott.

Preisich Miklós, a Vegyiműveket Tervező Vállalat főmérnöke a technológiai tervezés és az ipari épülettervezés kapcsolatával foglalkozott.

Varinszky Gyula, a KGMTI főépítésze, az ipari tervezés fejlődési irányairól és a technológiai kérdések kihatásairól szólt.

Dr. Major Sándor a különböző szervek együttműködésének fontosságát hangoztatta. *Funk János*, a VEGYTERV főépítésze az építési hányad és a vegyipari épülettervezés néhány problémáját taglalta.

Hajnády György, a Tiszavidéki Vegyikombinát építésmérnöke konkrét példákkal bizonyította a szerkezetegységesítés és előregyártás gazdasági előnyeit. Rámutatott az építési idő lecsökkentésének óriási népgazdasági előnyeire. Érdekes számadatokkal támasztotta alá, hogy a befejező munkák időbeni részaránya és azok elhúzódnása milyen nagymértékben befolyásolják a teljes építési időt.

A Kongresszus második napján *Takács Gyula*, az IPARTERV igazgatója elnökölt. Az előző napi előadások kapcsán elhangzott hozzászólásokra a távollevő *Kardos Andor* prof. helyett *Dr. Rados Kornél* prof., majd *Dr. Szendrői Jenő*, az Iparterv főmérnöke válaszolt.

Dr. Rados Kornél: „Méretkoordináció és tipizálás az ipari építészetben,”

Mokk László: „Ipari vasbeton szerkezetek előregyártása”,

Harasta Miklós: „Előnyös tartószerkezetek az ipari építészetben”,

Prokopy Rudolf: „Ipartelepek fűtő- és szellőző berendezésének gazdaságossági kérdései”,

Szöke Gyula: „Az ipari építési technológia gépesítése” és

Bajnay László: „Méretrend, tűrések- és illesztések az ipari építészetben” című előadásai nyomtatásban megjelentek, ezért a kongresszus azok meghallgatásától eltekintett.

Dipl. ing. Siegfried Schmidt (NDK) „A típustervezés és ipari épülettervezés összefüggései az NDK-ban” című előadásában részletesen ismertetette a hazájában e téren elért eredményeket. Célkitűzéseik taglalása során az ipari csarnokszerkezetek rendszerének és szerkezeti elemeinek tipizálását emelte ki; példák során mutatta be a feszítáv és kerettávolság összefüggéseit. Szólt a feszített beton alkalmazásának jelentőségéről; végül a mesterséges világítású tipizált csarnokok problémájával foglalkozott.

Dr. ing. Hermann Rühle (NDK) „Kettősen görbült felületű vasbeton héjszerkezetek alkalmazása az ipari építészetben” című előadásában a térlefedések előregyártásra is alkalmas különleges módját ismertetette. Vetítettkepés előadása során bemutatta a héjépítés területén szerzett tapasztalatait, és azt a fejlődési utat, mely igen gazdaságos előregyártott és feszített héjszerkezetű térlefedések ki-terjedt alkalmazásához vezetett.

Bajnay László rövid vetítettkepés előadásban egészítette ki a méretrendről megjelent fejtegetéseit. A Tiszavidéki Vegyikombinát építése területéről vett példákkal igazolta a méretegységesítés megvalósíthatóságát és előnyeit.

Farkas Ipoly a Székesfehérvári Könnyűfémű építkezéséről tartott rövid kiegészítést. Ebben külön kitért a technológiai tervezők és épülettervezők között folyó alkotó vitára, és a Székesfehérvári Könnyűfémű példáján bizonyította, hogy ezen a területen a technológus és épülettervező termékeny együttműködése jelentős népgazdasági előnyökkel járt. Megjegyezte, hogy a monolit építési módszer korszerű építéstechnológia esetén az előregyártásnak jelentős versenytársa.

Ing. Zenon Zielinsky (Lengyel Népköztársaság); a lengyel kollegák üdvözlétet tolmácsolta. Tartalmas előadásában a lengyel építőipar tipizált, előgyártott szerkezetek terén megtett figyelemre-

méltó előrehaladásáról számolt be. A Lengyelországban nagy sorozatban megvalósított típus szerkezeti elemgyártás adatai és a helyszíni utófesztítés alkalmazása a lengyel ipari építés és építésszervezés magas fejlődési fokát tükrözik.

Kozsuhov (Szovjetunió) a szovjet ipari típustervezés célkitűzéseiről és újabb fejlődéséről számolt be. Az üzemi előregyártás nagymértékű fejlesztése már eddig is óriási eredmények elérését tette lehetővé. Példákat mutatott be a szovjet ipari típustervezés legkorszerűbb alkotásaiból és ezen a példákön is igazolta a fejlődés világtendenciájának a típustervezés felé való eltolódását.

Dr. Garay Lajos a típus-termékek és tipizált ipari épületszerkezeti elemek kivitelezésének problémáit érintette. Foglalkozott a beruházás, tervezés és kivitelezés kapcsolatával.

Ing. Helmuth Stopat (NDK) az erőműépítés és az etéren végrehajtható szerkezetegységesítés kérdéséről szölt. Érintette a szabadtérbe helyezés gazdasági kihatásait is.

Ruzicska Béla főmérnök hozzászólásában megállapította, hogy a szerkezeti rendszer kiválasztása jelen tervezési gyakorlatunk során részben szubjektív megítélésre szorítkozik. A szerkezeti rendszerek közötti választást az árrendszer, utó kalkuláció stb. nehézségei miatt igen nehéz objektívvá tenni. A jelentkező igények rohamos növekedése miatt is kívánatos az ipari tervezés bizonyos hányadának a típustervezés felé való terelése, mely metódika a gazdasági értékelés terén is eredményeket fog hozni.

Rudnay József főmérnök a tervezés és kivitelezés kapcsolatával foglalkozott. Kifejtette, hogy az építési mód megválasztása és az építkezések beruházási ütemezése milyen nagy mértékben befolyásolják a kivitel munkáját. Említette az építőipari géppark fejlesztésének szükségességét is.

Dipl. ing. G. Röntsch (NDK) Dr. ing. Rühle előadását egészítette ki azokkal a vizsgálatokkal, amelyeket hullámszelvényű, kétszergörbült előregyártott vasbeton héjelemekkel kapcsolatosan végzett.

Lux László egyetemi tanár zárószavában összefoglalta a kongresszus tanulságait. Összefoglalóját a beruházások előkészítésének, az ipari létesítmények tervezésének és kivitelezésének problémaköreire osztotta.

A beruházások előkészítésének területén jelentkező feladatok közül az iparági technológiai tervezési normák kidolgozásának fontosságát hangsúlyozta, szükségesnek tartotta a beruházási előirányzatok javítását, hogy így ipari beruházásaink gazdaságosságának mérése tekintetében biztos talajon álljunk. Maradéktalanul érvényre kell juttatni a beruházások területi és időbeli koncentrációjára vonatkozó párt- és kormányhatározatokat.

Az ipari tervezés területén a konferencia fontos, nemzetközileg is egyértelmű megállapítása volt az az igény, hogy ipari építményeinket variábilisan használhassuk.

Rámutatott a technológiai berendezések szabad térben való elhelyezése terén való viszonylagos lemaradásra.

A kongresszus jelentős tanulsága volt, hogy tovább kell fokoznunk a típustervezés módszereinek alkalmazását. Kiemelte, hogy magának a tervezésnek a típussekcziók és tipizált szerkezeti elemek felhasználásával való megoldása az ipari építés gazdaságosságának csak egyik része. Ahhoz, hogy az ilyen tervezések a bennük rejlő előnyöket maradéktalanul érvényesítsék, meg kell teremteni a típus szerkezeti elemek gyártási bázisait, elszállítási- és beépítési szervezetét, tehát az egész gyártmány-szervezés kérdését az ipar egyik alapvető feladatává kell tenni. A szervezeti megoldások terén elért eredményeket tovább kell fejleszteni. A mai gazdasági lehetőségek tükrében felül kell vizsgálni a vasbeton szerkezetek fejlődési tendenciáit, különös tekintettel a súlynövekedés ésszerű hatáira.

Az előregyártás területén a fejlődés iránya az üzemi előregyártás felé mutat. A helyszíni előregyártásban a korszerű utófesztítési módszernek nagyobb teret kell juttatni. Tovább kell fejleszteni a korszerű, monolit héjépítés terén elért eredményeket és növekvő mértékben rá kell térni a korszerű acélszerkezetek fejlesztésére is. Fel kell hívni a kormányzat figyelmét arra, hogy a korszerű acélszerkezetek megfelelő előállító üzemei területén már most foglalkozni kell szerkezetgyártó bázisok megteremtésével. Az árrendszer terén bizonyos ártértékelést követelő szükségsszerűségek jelentkeznek. Ki kell dolgozni a méretrend és mérettűrés új szabályait. A gépesítés fejlesztése területén kevés típusú, de sok célra alkalmas gépfahták elterjesztését kell szorgalmazni. Ezen a módon a gépalkatrészekkel való folyamatos ellátás és a helyes karbantartás is megoldható.

A technológus és épülettervezők közötti vita helyes mederben és alkotó módon folyik. Ennek a vitának mindaddig hasznos jellege van, amíg elősegíti a technológus és épülettervezők jobb szakmai együttműködését és egymást kiegészítő tevékenységét.

A konferencia adós maradt az ipari létesítmények belső térképzése és építészeti formai megjelenése kérdésének felvetésével. Ezzel a kérdéssel a továbbiakban behatóan foglalkozni kell.

Végezetül azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy a konferencia, valamint útmutatásainak hasznosítása további nagy léptekkel fogja előbbre vinni a magyar ipari építészetet a korszerűség és művészi alkotás útján.

A Központ hírei

Az Egyesület Elnöksége október hó 3-án ülést tartott. Ezen az ülésen tárgyalta meg az Egyesület Szakosztályainak és Állandó Bizottságának az 1961. IX. hó — 1962. VI. hó időtartamra szóló részletes munkatervét és azt vita után elfogadta. Megtárgyalta és elfogadta az 1962. évi költségvetést és a Számvизsgáló Bizottság jelentését az 1961. évi első félévi gazdálkodásról. Tárgyalta az 1962. év őszére tervezett Előregyártási Konferencia anyagát.

V. N. Bogoszlavszkij (Moszkva) az Egyesület vendégeként október 5-én az Épületfizika néhány időszzerű kérdése a Szovjetunióban címmel előadást tartott. Az előadást a Budapesti Műszaki Egyetem Épületgépészeti tanszékén tartotta meg.

Kiss Gusztáv október 16-án beszámolt az Erfurti Nemzetközi Zöldterületi Konferenciáról és Kiállításról, melyen az egyesület kiküldöttjeként vett részt.

A BAUMA németországi építőgépipari kiállítástól számolt be október 23-án Andai Pál.

A Központ hírei

Az Egyesület Elnöksége november 23-án ülést tartott. Az ülésen értékelte az Ipari Építési Konferenciát, és tárgyalta az 1962. évre tervezett konferenciák tématerveit.

A Városrendezési Szakosztály közös rendezésben az Országos Közegészségügyi Intézettel, november 8-án vitaankétot tartott falvak fejlesztésének alapvető higiénias problémáiról. A vitaankét főbb témái: 1. a mezőgazdasági településhálózat aránytalanságainak, a települések nagyságrendjében és a külterületi népesség számarányában mutatkozó különbségek megszüntetése, 2. a nagyüzemi kollektív gazdaságokra való áttérés befolyása a faluszerkezetre, és 3. a falu közművesítésének lehetőségei voltak. A vitaindító előadást Dr. Berki Lajos tartotta.

A Statikus Szakosztály rendezésében Dr. Szmodits Kázmér és Visy Zoltán november 15-én vetített képes beszámolót tartottak a Delft-i (Hollandia) nemzetközi héjkongresszusról.

Dudás Vilmos (Csehszlovákia) a csehszlovák építőipar szervezeti kérdéseiről és annak perspektívájáról tartott előadást november 16-án.

Az Előregyártási Szakosztály november 23-án egész napos tanulmányi kirándulást rendezett Lábatalban a Komárommegyei Épütelelemgyár megtekintésére. A látogatás keretében Pócz István előadást tartott a feszített beton szerkezeti elemek gyártásáról mozgósablonban.

Az Előregyártási Szakosztály november 29-én tanulmányi látogatást rendezett az 1. sz. Épütelelemgyárba,

A Statikus Szakosztály október 24-én tanulmányi látogatást rendezett a Csepel Vas és Fémművekhez. A tanulmányi kirándulás során megtekintették a Csepel Csőgyár új csarnoképülete héjszerkezetének építését (az ismertetést Dr. Menyhárdt István, Semsey Lajos és Koszta Tibor tartották). valamint az Alumíniumfólia hengerműcsarnok építkezését (az ismertetést Bajnay László és Koszta Tibor tartották). A nagy érdeklődéssel kísért kiránduláson mintegy 70 tagtársunk vett részt.

Látogatás egy moszkvai és egy kievi épütelelemgyárban címmel számolt be a Szovjetunióban tett tanulmányútról október 25-én Kékesi Nándor és Ráthonyi Kristóf. A vetített képes beszámoló előadást nagy érdeklődés kísérte.

Az Előregyártási Szakosztály rendezésében Gál László október 11-én előadást tartott az ÉM. 2. sz. Épütelelemgyárban kísérletképpen kipróbált új költséggazdálkodási rendszerről, melyet az 1961. IV. negyedévre a gyárban be is vezettek.

ahol bemutatták a feszített beton szerkezeti elemek gyártását csúszózszaluzattal.

Az Ipari Építési Konferencia anyaga az Egyesület Titkárságán (V. Szabadság tér 17. III. e. 331.) még kapható.

A Területi Csoportok hírei

A Miskolci Csoport az Országos Építésügyi Szabályzat ismertetésére négy előadásból álló előadássorozatot tartott. Az első előadáson az általános építésügyi jogszabályokat és eljárásokat tárgyalták, a második az építési telkek kialakításáról és beépítéséről volt szó, a harmadikon az épületszerkezetek építési előírásait és az épületek rendeltetésszerű kialakítását ismertették, a negyedik az épületgépészeti előírások kerültek sorra. Az előadó Igloi Gyula volt. Az előadást november 16-án tartották.

A „MAGYAR ÉPÍTŐIPAR” SAJTÓANKÉTJA

Felhívjuk Olvasóink figyelmét, hogy az Építőipari Tudományos Egyesület (ÉTE) 1962. év februárjában rendezi meg a „Magyar Építőipar” sajtóankétját.

A sajtóankét célja: lapunk utolsó három évfolyamának társadalmi bírálata.

A sajtóankét bírálói: lapunk olvasótáborának tagjai.

Ezúton is meghívjuk minden olvasónkat a tervezett sajtóankéttra és kérjük, hogy bírálatával és javaslataival segítsen a most már 4600 példányszámban megjelenő lapunk műszaki színvonalának további emelésében.

Az ankét pontos idejét és helyét a napi sajtóban is közölni fogjuk. — Az ÉTE tagjait külön meghívóban fogja előzetesen értesíteni. — Mégis úgy gondoljuk, hogy számos olyan olvasónk lehet — különösen vidéki olvasóink —, akik személyesen nem tudnak az ankéton megjelenni. — Ezeket az olvasóinkat arra kérjük, hogy bírálatukat, észrevételeiket és javaslataikat még a sajtóankét időpontja előtt írásban közöljék velünk.

Érdekelne bennünket, hogy mi az olvasóink véleménye az utolsó három évben megjelent *szakcikk*ek témaválasztásáról, tartalmáról, műszaki színvonaláról, terjedelméről, nyelvezetéről, ábra- és fényképanyagáról, az elméleti és gyakorlati cikkek számának arányáról és a lap beosztásáról stb.

Olvasóink javaslatai segítségével szeretnénk elérni, hogy a „Magyar Építőipar” még fokozottabb mértékben szolgálja a szocialista építőiparunk fejlesztését.

Kérjük és várjuk olvasóink írásbeli válaszát.

A sajtóankéttra vonatkozó leveleket kérjük az Építőipari Tudományos Egyesület címére (Bp., V. Szabadság-tér 17.) megküldeni.

A Magyar Építőipar Szerkesztőbizottsága